

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille

Räisänen, Lotta

2013 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille

Lotta Räisänen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2013

Lotta Räisänen

Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille

Vuosi 2013 Sivumäärä 99

Uusia yrityksiä perustetaan Suomessa entistä vähemmän, vaikka niitä tarvittaisiin luomaan uusia työpaikkoja. Toiminimellä elinkeinoa harjoittaville ei ole ollut täsmällistä arkikielistä opasta kertomaan, mitä yrittäjyys kaikessa yksinkertaisuudessaan on ja vaatii. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyi uusi liiketoiminnan opas, tarpeellinen työkalu kaikille yksityisille elinkeinonharjoittajille.

Aihe työlle tuli suoraan työelämän tarpeesta kun toimeksiantajana toiminut Otalammen Autohuollon yrittäjä tarvitsi konsultointia ja muuta apua yrityksensä perustamisessa ja liiketoimintansa alkuvaiheessa. Työn alussa tutustuttiin jo olemassa oleviin oppaisiin yrittäjyyttä suunnitteleville. Näitä oppaita verrattiin toisiinsa ja todettiin, että uudelle oppaalle oli tarvetta. Seuraavaksi ryhdyttiin etsimään toimeksiantajan esittämiin kysymyksiin vastauksia kirjallisuudesta, asiantuntijoilta, laeista sekä eri viranomaisten Internet-sivustoilta. Pääkohdiksi muodostuivat lupa-asiat, rekisteröintitoimenpiteet, rahallisen tuen saamisen vaihtoehdot, kirjanpito, hinnoittelu, laskutus sekä erilaiset mahdollisuudet markkinoinnin ja verkostoitumisen avulla. Kerätyt tiedot raportoitiin ja toimeksiantajan kysymyksiin vastattiin mahdollisimman nopeasti. Saaduista tiedoista koottiin materiaali uuteen liiketoiminnan oppaaseen yksityisille elinkeinonharjoittajille. Opinnäytetyö ja liiketoiminnan opas tehtiin yksityisen elinkeinonharjoittajan ja sellaiseksi aikovan näkökulmasta ja tarpeeseen.

Lopuksi arvioitiin tämän työn tuloksia ja siitä saatua hyötyä. Tavoitteena oli toimeksiantajan kysymyksiin vastaamisen lisäksi oppia itse kokonaisvaltaisesti uuden liiketoiminnan aloittamisesta, käyttää omaa tietotaitoa muiden auttamiseen sekä kannustaa muita yrittäjyyttä suunnittelevia toteuttamaan unelmansa. Asetetuista tavoitteista ensimmäiset saavutettiin, opin paljon uutta ja olisin nyt itse valmis yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi. Työstä on ollut suuri apu myös toimeksiantajalle. Viimeisen, uusien yritysten syntymisen tavoitteen täyttymistä ei vielä pystytä katsomaan saavutetuksi, sillä opas ei ole vielä ollut muiden kuin toimeksiantajan käytössä. Kysyntää oppaalle on, ja sitä on muutama tuleva ammatinharjoittaja jo pyytänyt saada käyttää sen valmistuttua.

Liiketoiminta, opas, elinkeinonharjoittaja, taloudenhoito, perustaminen

Lotta Räisänen

Business Guidebook for entrepreneurs

Year	2013	Pages	99
------	------	-------	----

New enterprises are established in Finland less and less even though they would be much needed to create new jobs. There has not been an exact and clear guidebook for new entrepreneurs to tell them what entrepreneurship actually is and how easy and simple it could be. The result of this functional thesis is a new business guidebook which is a necessary tool for all new and future entrepreneurs.

The subject for this thesis was obtained straight from the needs of working life. It was commissioned by a car services company which was established in August 2013 and the entrepreneur needed business consulting and assistance while creating and starting their business. In the beginning it was sufficient to explore the existing manuals for the future entrepreneurs. The manuals were compared with each other and it was found that there was a need for the new guidebook.

The next step was to answer the questions raised by the assignment. Searching was carried out mainly from literature, experts, laws and the Internet sites of various authorities. The main points were formed by license issues, registration measures, options for obtaining financial aid, accounting, pricing, billing, and the various opportunities in marketing and networking. The collected data was reported and the car services company's questions were answered as quickly as possible. The data was also collected in the new business guidebook for entrepreneurs. The thesis and the guidebook were both made from the perspective and considerations of current and future entrepreneurs.

Finally the results of the thesis and the benefits it had generated were estimated. The aim, in addition answered the questions the commissioned company had made, which was to learn comprehensively how to establish a new enterprise, get to use the accrued know-how by consulting the others and encourage them into entrepreneurship. Most of the set targets were achieved. I learned a lot and I would now be prepared to possibly establish my own business as an entrepreneur. The creation of new enterprises that was set as an objective is not yet possible to estimate if it was achieved because the guidebook has not been in general use yet. The guidebook has its demand and a few future entrepreneurs have already requested to receive it when it is completed.

Business, guide, entrepreneur, financial management, establishment

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tausta ja tavoitteet	7
2.1	Tutkimusmenetelmä.....	9
2.2	Aikaisemmat oppaat	10
2.3	Otalammen Autohuolto	11
3	Ennen liiketoiminnan aloittamista	13
3.1	Elinkeinoon luvanvaraisuus	14
3.2	Taloudenhoito	15
3.2.1	Kirjanpito	16
3.2.2	Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus	17
3.2.3	Vakuutukset	19
3.2.4	Rahoitus.....	20
4	Toiminimen perustaminen.....	24
4.1	Yrityksen rekisteröinti.....	25
4.2	Perustamisilmoitus.....	26
5	Yritystoiminnan käynnistäminen	28
5.1	Laskutus ja myyntitositteet	30
5.2	Maksuehdot ja myyntisaamisten perintä	31
5.3	Markkinointi	34
5.3.1	Kotisivut ja Facebook.....	36
5.4	Yritysmuodon muuttaminen	38
6	Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille	39
7	Arviointi.....	40
	Lähteet	42
	Taulukot	47
	Liitteet.....	48

1 Johdanto

Monella meistä on rakas harrastus tai erityisosaaminen, jonka voisi muuttaa liiketoiminnaksi perustamalla vaikkapa toiminimen oman päivätyön oheen. Joku voi olla taitava kampausten ja meikkien tekijä, toinen järjestäisi mielellään tapahtumia ja kolmas voi olla esimerkiksi taitava opettamaan omaa taitoaan eteenpäin. Kynnys ryhtyä yrittäjäksi voi kuitenkin olla korkea, sillä yrittäjyyttä pidetään usein yli-ihmisten taitona ja etuoikeutena. Suomi tarvitsee yrittäjiä, ja siksi kynnykset on madallettava niin alas kuin mahdollista. Tietoa yksityisyrittäjyydestä tarvitaan enemmän tavallisten ihmisten eli tulevien yksityisyrittäjien ulottuville.

Yrityksen perustamiseen ja yrittäjyyteen suunnattuja teoksia ja oppaita ovat kirjastojen hyllyt ja Internet pullollaan. Valtaosa kirjallisuudesta ja muista oppaista käsittelee kuitenkin yrittäjyyttä kokonaisvaltaisesti alkaen soveltuvuustesteistä, liikeideoista ja yritysmuotojen vertailusta aina kansainväliseen liiketoimintaan asti. Joissakin teoksissa haastatellaan konsernijohtajia ja esitetään esimerkkejä vaikkapa pitkäntähtäimen markkinointisuunnitelmien laatimisesta, mutta mistä saa täsmällistä tietoa yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka osaa oman ydinliiketoimintansa, mutta ei pysty näiden miljoonien oppaiden avulla hahmottamaan yrittäjyyden tärkeimpiä päähaasteita?

On aika luoda käytännöllinen ja täsmällinen, selkokielineen opas, jossa pureudutaan niihin välttämättömiin yksityisen elinkeinonharjoittajan toimiin, jotka varmasti askarruttavat lähes jokaista yrittäjäksi aikovaa. Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyvän oppaan tarkoitus on palvella ensisijaisesti niitä henkilöitä, jotka ovat jo tehneet päätöksen ryhtyä tai jopa ryhtyneet elinkeinonharjoittajiksi ja ovat suunnitelmissaan jo niin pitkällä, ettei alkuvaiheen analysoinnille ole enää kovin suurta tarvetta. Oletuksena on, että markkinatutkimukset ja kannattavuuslaskelmat ovat jo laaditut, joten perustamispäätöksentekoon liittyviin asioihin ei tässä keskitytä.

Aihe työlle on tullut suoraan työelämän tarpeesta. Toimeksiantajayritys, Otalammen Autohuolto perustettiin kesällä 2013, ja minä liiketalouden opiskelijana olen toiminut yrittäjäystävänä konsulttina koko perustamisprosessin ajan tammikuusta 2013 lähtien ja aikaisemminkin. Avustettaessa uutta yrittäjää pääosin taloudenhoidon osa-alueella osoittautui järkeväksi yhdistää konsultointi, opinnäytetyö ja uusien yrittäjien tarpeet kokonaisuudeksi: oppaaksi yksityisille elinkeinonharjoittajille. Tavoitteena on vastata liiketoiminnan aloittamiseen liittyviin kysymyksiin ja käsitellä yleisimpiä osaamisen haasteita esimerkkiyrityksen avulla elinkeinonharjoittajan näkökulmasta. Työ tehdään vastaten Otalammen Autohuoltoa perustettaessa ja sen liiketoiminnan alkuvaiheessa kohdattuihin kysymyksiin yhdistämällä saatu tieto oppaaksi kaikille yksityisille elinkeinonharjoittajille.

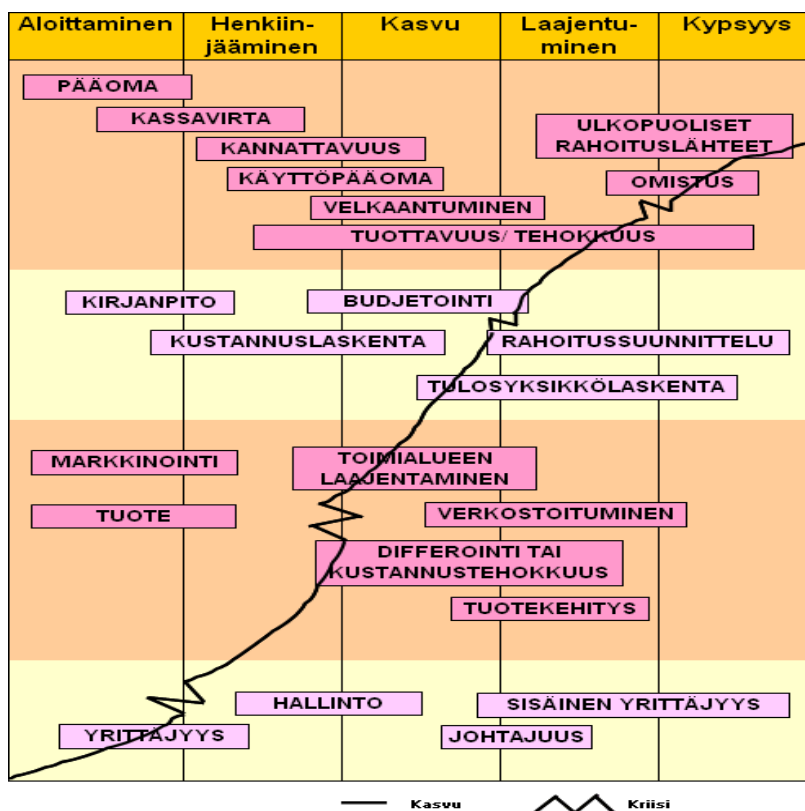
2 Tausta ja tavoitteet

Yrittäjäksi ryhtyvällä on usein tarve toteuttaa itseään ja tuoda esiin omaa osaamistaan. Tällä voi myös olla rakas harrastus, jonka toivosi saavansa yhdistettyä omaan päivätyöhönsä. Tilastokeskuksen (2013) mukaan uusia yrityksiä perustetaan entistä vähemmän, vaikka Suomi tarvitsee uusia yrittäjiä työpaikkojen synnyttämiseksi.

Uuden liiketoiminnan aloittaminen on riskinottoa, oman ammattitaidon hyödyntämistä ja omaan elämäänsä vaikuttamista parhaimmillaan. Se vaatii rohkeutta ja sinnikkyyttä, vastuullisuutta, velvollisuuksien täyttämistä sekä motivaatiota. Aiotun toimialan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus on tärkeää yrityksen perustamista suunnittelevalle. Uusi yrittäjä tarvitsee aina verkostoja, joita käsitellään tässä työssä ja työn tuloksena syntyvässä oppaassa. Oppaassa kerrotaan myös esimerkiksi tahot ja viranomaiset, joihin kannattaa ottaa yhteyttä eri asioiden askarruttaessa. Oppaan tarkoitus ei ole auttaa yrittäjiä ainoastaan kansantalouden vuoksi, vaan ennen kaikkea yrittäjän itsensä takia.

Uuden oppaan tarve tulee suoraan työelämästä, kun toimeksiantaja Otalammen Autohuolto on tarvinnut paljon liiketoiminnan konsultointiapua. Otalammen Autohuolto perustettiin elokuussa 2013 ja sen toimiala on nimensä mukaisesti moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus sekä varaosien osto ja myynti. Opas rakentuu toimeksiantajan kohtaamista haasteista ja kysymyksistä yrittäjyyttä suunnitellessa ja uuden liiketoiminnan alkuvaiheessa. Yritys esitellään tarkemmin luvussa 2.3 Otalammen Autohuolto.

Yrityksen elinkaarena pidetään yleisesti viittä vaihetta: aloittaminen, henkiinjääminen, kasvu, laajentuminen ja kypsyys (Kuva 1). Uusi liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille rakentuu liiketoiminnan alkupuolen, aloittamisen ja henkiinjäämisen pääaskelista: luvanvaraisuuden selvittämisestä ja rekisteröintitoimenpiteistä, alkupääomaan liittyvistä vaihtoehtoista, kirjanpidon järjestämisestä, hinnoittelusta, laskutuksesta sekä erilaisista mahdollisuuksista muiden muassa mainonnan avulla. Toimeksiantajan kohtaamien haasteiden lisäksi tutustutaan aikaisemmin tehtyihin oppaisiin ja muuhun kirjallisuuteen sekä eri viranomaisten ohjeisiin, joista pääasiat kerätään arkikielisinä uuteen oppaaseen. Koska oppaasta pyritään tekemään helppolukuinen ja tiivis käsikirja, jätetään siitä pois elinkaaren myöhemmät vaiheet, joita käsitellään monissa muissa, jo olemassa olevissa oppaissa ja käsikirjoissa.

Kuva 1 Yrityksen elinkaari (Paasio - Heinonen 1993, mukailtu lähteestä Scott - Bruce 1987, ks. Yrityksen viisivaiheinen elinkaari 2005.)

Omat tavoitteeni tässä työssä ovat saada olla avuksi ystävälle, auttaa muita samassa tilanteessa olevia, oppia itse liiketoiminnan aloittamisesta sekä luoda uutta. Opettaminen ja konsultointi ovat taloushallinnon ja henkilöstöjohtamisen ohella aina olleet mielenkiintoni kohteita, ja tässä työssä pääsen toteuttamaan niitä erityisen kiinnostavalla tavalla tehden samalla tärkeää työtä. Tärkein tavoitteeni on luoda toimiva työkalu tuleville yrittäjille.

Tämä työ on rajattu toiminimen perustamiseen eli yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminnan aloittamiseen ja toiminnan alkuvaiheeseen. Muita yhtiömuotoja ovat esimerkiksi avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta. Näistä vain toiminimen ja osakeyhtiön voi perustaa yksin, muihin tarvitaan vähintään kaksi jäsentä. Toiminimi on yhtiömuodoista yksinkertaisin ja se sopii erinomaisesti henkilöille, jotka aikovat harjoittaa elinkeinoaan pääasiassa yksin. Toiminimen perustamiseen ei ole määrätty alkupääomavaatimuksia. Siinä yrittäjä on yksin päätöksentekijänä ja vastaa veloistaan henkilökohtaisesti. Yrityksen ja yrittäjän varat ovat yhtä ja verotus tapahtuu yritystulon kautta pääomatulo- ja ansiotuloverona. (Lehtonen 2012.)

2.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmillä tarkoitetaan tutkimuksen aineiston hankinta ja -analyysitapoja, jotka voidaan luokitella laadullisiin eli kvalitatiivisiin ja määrällisiin eli kvantitatiivisiin menetelmiin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa voidaan hyödyntää tilastollisia päättelysääntöjä, joiden perusteella otoksesta saatuja tietoja voidaan soveltaa koko perusjoukkoon. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on ennemmin ymmärtää tutkimuskohdetta kuin selittää jotakin tai tehdä suoraviivaisia yleistyksiä. (Saukkonen 2012.)

Tässäkin työssä käytetyn strategian, toimintatutkimuksen avulla puututaan todellisiin tapahtumiin ja tarkastellaan niiden vaikutuksia. Toimintatutkimus kohdistuu yleensä tiettyyn erityistapaukseen, jonka painopisteenä ei ole saada yleistettävää tietoa, vaan täsmällistä tietoa tiettyä tilannetta ja tarkoitusta varten. Se on tapa tutkia jotakin käytännössä tarkoituksena muuttaa tai kehittää sitä. Toimintatutkimusta pidetään lähestymistapana, jossa ei olla kiinnostuneita vain siitä, miten asiat ovat, vaan ennen kaikkea siitä, miten niiden tulisi olla. Kuten nimikin kertoo, sen tarkoituksena on toteuttaa sekä toiminta että tutkimus samanaikaisesti. (Toimintatutkimus 2007.) Tässä työssä yhdistyvät liiketoiminnan aloittamisen aihealueiden tutkiminen sekä toiminta, joka pitää sisällään uuden oppaan tekemisen.

Saukkosen (2012) mukaan tutkimuksen tasoa ja johtopäätösten pätevyyttä arvioitaessa käytetään usein validiuden ja reliabeliuden käsitteitä, jotka molemmat liittyvät eri tavoin tutkimuksen luotettavuuteen tiedon tuottajana. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa sitä, että tutkimustyö on tehty sillä tavalla huolellisesti, että tutkimuksen tuloksia voidaan pitää toistettavina. Toisin sanoen, tulokset eivät saisi olla sattumanvaraisia. Validius tarkoittaa yleisesti ottaen aineistosta tehtyjen johtopäätösten luotettavuutta; sitä, että tutkimuksessa mitataan tai tutkitaan sitä, mitä on tarkoituskin mitata tai tutkia (Saukkonen 2012). Luotettavaksi tämän toimintatutkimuksen tekee käytetyt lähteet: ajantasainen lainsäädäntö, viranomaisten ohjeet sekä niitä noudattavat, muu kirjallisuus ja käytetty materiaali.

Tämä toimintatutkimus tehdään viisivaiheisesti. Ensimmäisenä on määritelty ongelma ja asetettu tavoitteet. Toinen vaihe on katsaus kirjallisuuteen ja toteaminen, ettei ongelmaa ole vielä ratkaistu tai asetettuja tavoitteita muussa kirjallisuudessa saavutettu. Olemassa olevia oppaita käsitellään seuraavassa luvussa 2.2 Aikaisemmat oppaat. Kolmantena määritellään lähestymistavat ja tutustutaan ongelman aiheisiin lainsäädäntöjen ja viranomaisten säädösten kautta. Lähdemateriaaliin tutustutaan perusteellisesti ja se kirjoitetaan helppolukuisemmin uuteen oppaaseen. Neljäs vaihe on toimintatutkimuksen asetelman suunnittelu, jossa oleelliseksi on muodostunut yrityksen perustamisen ja toiminnan aloittamisen vaiheet aikajärjestyksessä. Viidentenä koottua tietoa analysoidaan ja siitä tehdään liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille.

2.2 Aikaisemmat oppaat

Monissa oppaissa ja yrittäjyyteen liittyvissä teoksissa luetellaan ominaisuuksia, joita yrittäjäksi aikovalta henkilöltä vaaditaan. Kuitenkin loppujen lopuksi halu ja tahto ryhtyä yrittäjäksi ovat ratkaisevat tekijät. Seuraavassa esitellään hieman jo käytössä olevia oppaita uuden liiketoiminnan aloittajille.

Holopaisen ja Levosen (2006) Yrityksen perustajan oppaan tarkoitus on auttaa alkavaa yrittäjää arvioimaan omia yrittäjäominaisuuksiaan, yritysideaansa elinkelpoisuutta ja omaa rahoitustarvettaan, selviytymään käytännön perustamistoimenpiteistä sekä löytämään tarvittavat asiantuntijat ja neuvontalähteet (2006, 16). Vaikka omien yrittäjäominaisuuksien ja yritysideaan arviointi on tärkeä osa yrittäjäksi ryhtymistä, tarvitaan opas myös niille, jotka ovat tämän jo tehneet. Uudesta oppaasta karsitaan pois muiden yritysmuotojen kuin toiminimen tarpeet ja toimenpiteet.

Ilmoniemen, Järvensivun, Kyläkallion, Parantaisen ja Siikavuon Uuden yrittäjän käsikirja kertoo yrittäjyyden iloista, suruista, haasteista ja mahdollisuuksista sekä siitä, miten yritys perustetaan ja miten sen toimintaa ohjataan. Kirjan tavoite on auttaa ymmärtämään yrittäjyyttä ja sen vaatimuksia. Se kannustaa yrityksen perustamiseen tarinoin ja kokemusesimerkein (2009, 19). Kertomukset muiden yrittäjien kokemuksista ovat varmasti uudelle yrittäjälle arvokasta tietoa, mutta kaikki eivät välitä lukemisesta, joten pelkistetympi opas on tarpeen senkin vuoksi. Lisäksi taas muiden kuin toiminimen tarpeet jätetään pois uudesta oppaasta.

Siikavuon (2003) Pienyrityksen taloushallinto -teos käy läpi liiketoiminnan kannattavuuden perustekijät: liikeidean, oikean yhtiömuodon, talouden seurannan ja verotuksen. Teos auttaa liiketoimintasuunnitelman laatimisessa ja soveltuu myös oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden aineiden opintokokonaisuuksiin. Eri yhtiömuotojen vertailu ei ole oleellista yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi aikovalle, jo päätöksen tehneelle. Myöskään oppimateriaalityyppinen aineisto ei välttämättä vie yrittäjää eteenpäin ilman opettajaa. Lisäksi Siikavuon opas keskittyy nimensä mukaisesti taloushallintoon, vaikka yrittäjä tarvitsee tietoa kaikilta muiltakin liiketoiminnan käynnistämisen alueilta.

Holopaisen (2013) Yrityksen perustamisopas on tarkoitettu henkilölle, joka on päättänyt yrittäjäksi ryhtymisestä ja tarvitsee tietoa yrityksen perustamisen käytännön toimista. Kirjassa paneudutaan perusteellisesti apua antaviin tahoihin ja yleisesti ennen liiketoiminnan aloittamista tehtäviin päätöksiin. Holopaisen opas käsittelee aihealueita ennen liiketoiminnan aloittamista. Uusi, nyt luotava opas käsittelee lähes jokaiselle yrittäjälle vastaantulevia haasteita myös liiketoiminnan jo käynnistettyä, elinkeinon luvanvaraisuuden selvittämisestä aina myyn-

tisaamisten perintämenettelyihin saakka ja vain yksityisen elinkeinonharjoittajan näkökulmasta. Tarkoitus on siis harjoittaa elinkeinoa, ei enää vain suunnitella ja analysoida sitä.

Edellä mainitut, kuten monet muutkin opastavat teokset palvelevat suurta kohderyhmää, kaikkia yrittäjiä tai sellaiseksi aikovia yleisesti taikka paneutuen yrittäjyyden yhteen osaluueeseen perusteellisemmin. Kuitenkaan mikään lukemistani ei palvele erityisesti yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joista oletettavasti valtaosa aluksi kamppailee tietämättömyytensä kanssa, eikä ehkä osaa pyytää oikeanlaista apua oikeasta paikasta. Ilmoniemi ym. (2009, 25) toteavat omasta käsikirjastaan, ettei lukija todennäköisesti ymmärrä kirjan sisältöä ensilukemalta, vaan siihen on tarkoitus tarttua silloin, kun asiat tulevat vastaan omassa työssä. Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyvän oppaan sisältö on helposti ymmärrettävissä ensilukemalla.

2.3 Otalammen Autohuolto

”Onnellisimmat yrittäjät ovat ne, joiden harrastus on muuttunut yrittämiseksi” (Vahtera 2011, 24).

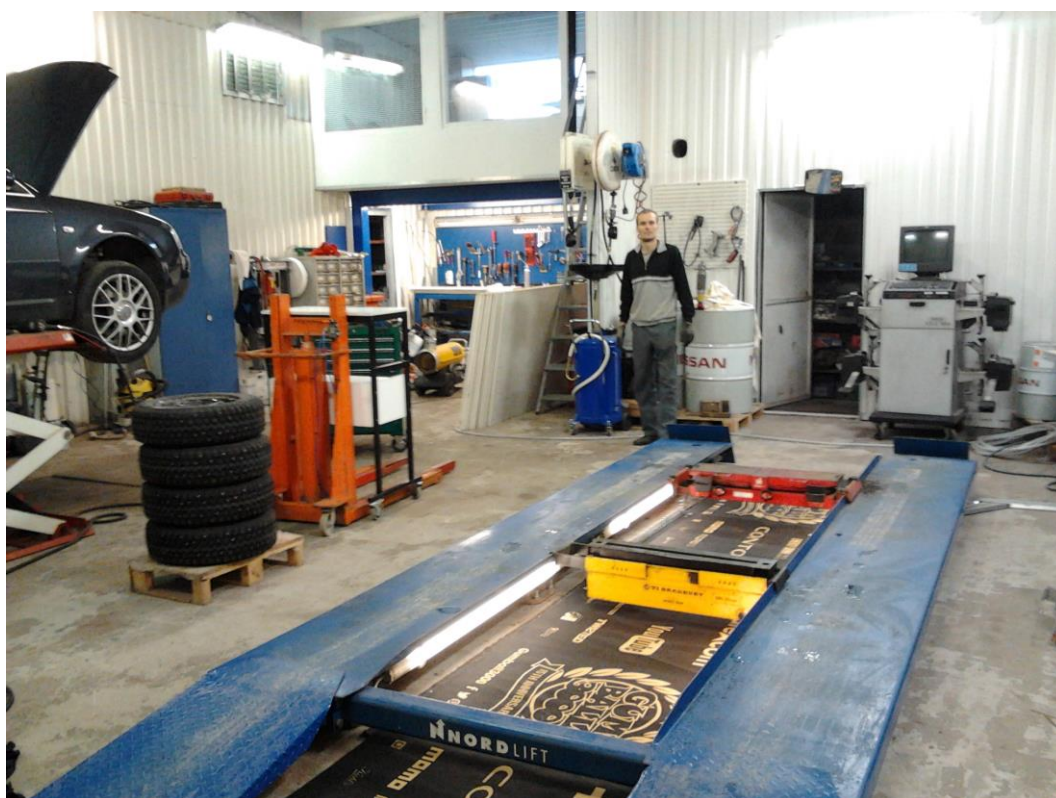
Toimeksiantaja tälle työlle on siis vihtiläinen yksityinen elinkeinonharjoittaja Lari Lehtinen, jonka yritys Otalammen Autohuolto perustettiin elokuussa 2013. Otalammen Autohuollon toimialaa ovat moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus sekä varaosien osto ja myynti. Yritys toimii Vihdin Otalammella, mainiolla paikalla kahden valtatie, 2:n ja 25:n risteyskohdassa. Yritys on rekisteröity elokuun kuudentena päivänä 2013.

Lehtisen päätökseen ryhtyä yrittäjäksi vaikutti ennen kaikkea pitkäaikainen unelma, tahto ja into sekä yrittäjyyden edut, kuten valta päättää itse omista töistään ja työajoistaan, kehittyminen, oma kasvu ja lyhenevät työmatkat. Kun yrityksen perustamisesta on kulunut noin kaksi kuukautta, Lehtisen olemuksessa on tapahtunut huomattavia muutoksia. Pitkäaikainen unelma on saanut tuulta alleen ja toteutuu kovaa vauhtia.

Lehtinen (2013) kertoo elämänlaadun ja yöunien parantuneen huomattavasti, kun saa tehdä työtä omalle itselleen. Viikonloppuisinkin saa tehdä sitä mitä haluaa, lähinnä tietenkin töitä, murehtimatta seuraavan viikon pitkiä työmatkoja ja tulevia, jonkun muun päättämiä työtehtäviä. Kysyttäessä, missä Lehtinen näkee itsensä viiden vuoden kuluttua, kuuluu vastaus: ”ei aavistustakaan.” Tavoitteita hän ei ole uskaltanut asettaa vielä liian korkealle, ennen kuin liiketoiminta lähtee sujumaan kuin itsestään. ”Nyt keskitytään työntekoon”, Lehtinen tiivistää.

Tällä hetkellä Lehtinen hoitaa kaiken liiketoimintansa itse lukuun ottamatta kirjanpitoa, jonka hän on ulkoistanut ammattilaiselle. Tulevaisuudessa hän aikoo mahdollisesti palkata kaksi tai kolme työntekijää hoitamaan rutiininomaisia tehtäviä, jotta pääsisi itse kehittymään lisää yrittäjänä ja vaativampien tehtävien hoidossa. Hän painottaa, ettei yrittämisellä rikastu, tai ainakaan rikastuminen ei ole ensisijainen tavoite. Rahan takia hän ei suinkaan ryhtynyt yrittäjäksi, vaan jo edellä mainituista, henkisen hyvinvoinnin kehittämisen syistä. Yrittäjä uskoo ja toivoo liiketoimintansa kantavan tulevaisuudessa niin, että sillä pärjäisi hyvin. Hyvin pärjäämistä hän tarkentaa niin, että olisi mahdollisuus asua ja elää ilman suurta taloudellista huolta.

Otalammen Autohuolto tarjoaa asiantuntevaa ajoneuvojen huolto- ja korjauspalvelua ammattitaidolla, yrittäjän yli kymmenen vuoden työkokemuksella. Hyvä, luotettava ja mahdollisimman nopea palvelu ovat muiden muassa sitä, mitä Lehtinen haluaa asiakkailleen tarjota. Kuten Vahtera (2011, 19) myös Lehtinen on sitä mieltä, että tärkeintä yrittäjyydessä ei ole rikastuminen vaan turvallisuuden ja oman elämän hallinnan tunne. Paras mittari hyvälle elämälle on molempien mukaan yöunet.

Kuva 2: Otalammen Autohuolto Vihdin Otalammella

Oleellisia kysymyksiä, joita Otalammen Autohuollon perustamisessa ja sen liiketoiminnan käynnistämiseksi on kohdattu ja joiden pohjalta uutta liiketoiminnan opasta tehdään, ovat

esimerkiksi seuraavat: mitkä ovat kirjanpitäjän tehtävät? Mitä tietoja perustamislomakkeeseen tarvitaan? Mitä kustannuksia on heti luvassa? Riittävätkö rahat? Onko kaikki myynti arvonlisäveron alaista? Millä hinnoilla tuotetta ja palvelua tulisi myydä? Mitä tietoja laskussa pitää näkyä ja miten lasku tehdään? Mistä saan tarvittavat tiedot? Ja mitä tehdä kun asiakas ei ole maksanut laskua?

Tavoitteena on vastata näihin ja muihin kysymyksiin ja tuoda esiin vaihtoehtoja liiketoiminnan onnistuneeseen pyörittämiseen. Tämän toiminnallisen opinnäytteen tuloksena syntyvän oppaan tarkoitus on toimia käsikirjana ja muistilistana yksityisille elinkeinonharjoittajille. Uuden oppaan sisältö perustuu Otalammen Autohuollon kehittämiseen ja siitä saatuihin kokemuksiin. Opas sisältää nämä kokemukset yhdistettynä yleiseen tietoon yritystoiminnasta.

3 Ennen liiketoiminnan aloittamista

Yrittäjyys vaatii rohkeutta. Vahtera (2011,18) kiteyttää yrittäjyyden tuoman hyvän olon rohkeuden voittaessa teoksessaan ”Yrittäminen on kaunein tapa ottaa vastuu omasta elämästään”. Voidakseen tehdä jotain suurenmoista täytyy uskaltaa tehdä päätös yrittäjyyden aloittamisesta. Sen jälkeen riittää, että tekee aina parhaansa. Kun yrittäjä näkee tyytyväisen asiakkaan silmistä ja kasvojen ilmeistä helpottuneisuuden ja iloisuuden, hän tietää tekevänsä hyvää työtä. Hän nauttii työstään ja tuntee, että häntä tarvitaan. Yrittäjä saa tyydytystä työstään, kun huomaa, että asiakas tulee yhä uudestaan ja kun asiakas kertoo suositelleensa yrittäjää ystävilleenkin, on se paras palkinto tehdystä työstä.

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi toimia luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella, tämän ETA-alueen ulkopuolella asuva tarvitsee elinkeinon harjoittamista varten luvan Patentti- ja rekisterihallitukselta (Holopainen & Levonen 2006, 189). Elinkeinoharjoittajat eli ns. toiminimet jaetaan kahteen ryhmään, liikkeenharjoittajiin ja ammatinharjoittajiin. Elinkeinoharjoittaja, joka ilman kiinteää toimipaikkaa harjoittaa ammattiaan yrittäjänä, on ammatinharjoittaja, kun taas henkilö, jolla on kiinteä toimipaikka, on liikkeenharjoittaja. Otalammen Autohuollon yrittäjä kuuluu ammatinharjoittajiin, sillä vaikka yrityksellä on tällä hetkellä yrittäjän asunnosta erillinen toimipiste, ei se liiketoiminnan kannalta olisi välttämätön. Ammatin- ja liikkeenharjoittajien välinen ero näkyy käytännössä esimerkiksi kirjanpitovelvollisuudessa: ammatinharjoittaja saa pitää yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa, kun taas liikkeenharjoittaja on velvollinen pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa. Kirjanpidon tehtäviin paneudutaan tarkemmin luvussa 3.2.1 Kirjanpito.

Osa elinkeinoista edellyttää ilmoituksen tekemistä viranomaisille tai rekisteröitymistä kyseisen ammatin harjoittajaksi. Jotkin elinkeinot tarvitsevat erillisen luvan, jota ilman yritys ei voi toimia. Yrittäjä on velvollinen ottamaan itselleen eläkevakuutuksen ja lisäksi vakuutta-

maan työntekijänsä. Tässä työssä keskitytään ensisijaisesti yksityisiin elinkeinonharjoittajiin, jotka harjoittavat ammattiaan yksin toiminimellä, joten työntekijöitä koskevia velvoitteita ei käsitellä perusteellisesti. Kaikki yritykset ovat lain mukaan kirjanpitovelvollisia. Pieniä yrityksiä lukuun ottamatta yritysten on myös valittava itselleen ulkopuolinen tilintarkastaja. (Pakolliset tehtävät 2013.)

3.1 Elinkeinojen luvanvaraisuus

Joidenkin elinkeinojen harjoittaminen vaatii erillisen luvan, ilmoituksen tai rekisteröinnin. Raportissa Luvanvaraiset elinkeinot (2013) kerrotaan, että luvanvaraisuuksia on kolmenlaisia: toimintaympäristöön liittyvät luvat ja terveystarkastajan hyväksynyt, varsinaiseen harjoitettavaan elinkeinon, esimerkiksi apteekkitoimintaan liittyvät luvat sekä luvat, jotka liittyvät elinkeinonharjoittajien ammattitaitovaatimuksiin. Raportissa muistutetaan, että luvan käsittelyyn kannattaa varata riittävästi aikaa ja hyvät selvitykset lupahakemuksen yhteydessä helpottavat luvan käsittelyä. Ensimmäisiin yksityisen elinkeinonharjoittajan tehtäviin perustamis päätöksen sekä siihen liittyvien laskelmien ja analysointien jälkeen kuuluu elinkeinon luvan- ja ilmoituksenvaraisuuden selvittäminen juuri ilmoitusten käsittelyaikaan vuoksi. Samaan aikaan on jo hyvä suunnitella myös kirjanpidon järjestämistä.

Autokorjaamotoiminta voi olla joko luvan- tai ilmoituksenvaraista riippuen korjaus- ja huolto-työn luonteesta. Katsastustehtävien vähäisiä osia, kuten pakokaasupäästöjen, jarrujärjestelmien, vetokytkimien ja nopeudenrajoittimien tarkastuksia voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa myös muiden kuin katsastusluvan haltijoiden suoritettaviksi (HE 17/2013, 17). Hallituksen esityksen (HE 17/2013, 17) mukaan katsastusasetuksessa säädetään, että näitä tehtäviä saa suorittaa autokorjaamo tai muu tarkastuspaikka, jonka on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Otalammen Autohuollon on tehtävä ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta, kun laitteet mittausta varten on ostettu, asennettu ja aiotaan ottaa käyttöön. Ilmoitus olisi ollut hyvä tehdä ennen liiketoiminnan aloittamista, sillä kaupparekisteriin tehtävät muutokset ovat aina maksullisia. Pakokaasumittauksien ilmoitukset tehdään erikseen diesel- ja bensiinikäyttöisille moottoreille, ja ilmoitusohjeet (Liitteet 1 ja 2) saa muun muassa Työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Pakokaasumittauksista ilmoituksen tehneiltä tarkastuspaikoilta peritään vuosimaksu, joka vuonna 2013 on 50 euroa (Yrityksen luvat 2013). Muiden ilmoituksen- ja luvanvaraisten liiketoimintojen vuosimaksuista tietoa antaa luvan myöntävä tai ilmoituksen hyväksyvä viranomainen. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi myöntää lupia myös muun muassa kuorma- ja linja-autojen jarrujen ja ajopiirtureiden korjauksiin, mutta Otalammen Autohuollossa näitä ei tarvita, kun korjaustyössä keskitytään pääosin vain henkilöautoihin. Luvan- ja ilmoituksenvaraisista elinkeinoista sekä lupia myöntävistä viranomaisista saa lisätietoa paikalliselta Työ- ja

elinkeinotoimistolta tai muun muassa Yritys-Suomen Internet-sivustolta, josta kerrotaan uudessa oppaassakin (Liite 3) tarkemmin.

Yrityksen luvat	Ajoneuvo- ja liikennetoimintaan liittyvät seuraavat luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit:		
<ul style="list-style-type: none"> › Ajoneuvot ja liikenne › Alkoholi ja tupakka › Elintarvikkeet › Eläimet › Hiüs- ja kauneudenhoitoala › Kasvit, lannoitteet ja rehut › Kemikaalit › Kiinteistöt, rakentaminen ja urakointi › Maa-aines ja maaperä › Matkailu, ravintolat ja vapaa-aika › Raha ja omaisuus › Sosiaali- ja terveyspalvelut › Turvallisuus › Viestintä › Muut toimialat › Väliaikainen palveluntarjoaminen › Elinkeinot, jotka eivät vaadi lupaa 	Toiminta	Lupa, ilmoitus tai rekisteröinti	Vastuviranomainen
	ADR-koulutus	ADR-koulutuslupa	Trafi
	Ajoharjoitteluradat	Ajoharjoitteluratalupa	Trafi
	Ajoneuvojen ja komponenttien testaus	Ajoneuvojen ja komponenttien tutkimuslaitokset Ajoneuvojen ja komponenttien hyväksytyt asiantuntijat	Trafi
	Ajoneuvojen katsastajien kouluttajat	Ajoneuvojen katsastajien koulutusoikeus	Trafi
	Ajoneuvojen katsastus	Katsastuksen toimilupa	Trafi
	Ajopiirturin asennus ja korjaus	Ajopiirturin asennus- ja korjauslupa	Trafi

Kuva 3: Yrityksen luvat, Ajoneuvot ja liikenne (2013.)

3.2 Taloudenhoito

Jokaisen yrittäjän on ymmärrettävä laskentatoimen perusteet, osattava tulkita lukuja, lukea tilinpäätösraportteja ja hallita kassavirtaa. Tästä muistutetaan lähes poikkeuksetta yrittäjille suunnatuissa oppaissa ja ohjeistuksissa. Jo tuossa yhdessä lauseessa on monta sanaa, joita yrittäjäksi aikova ei ehkä edes ymmärrä: laskentatoimi, tilinpäätösraportit ja kassavirta. Toissisaan oleva tuleva yrittäjä ei vaivu synkkyteen, vaan tekee kuten Ilmoniemi ym. (2009, 245) muistuttavat: taloudenhoitoon aiemmin perehtymättömän kannattaa siirtää kirjanpitoon ammattilaisten hoidettavaksi ja ottaa kirjanpitäjänsä ikään kuin parhaaksi ystäväkseen.

Yrityksen taloudenhoito ei käytännössä paljoakaan poikkea yksityishenkilöiden taloudenhoitosta. Laskut on maksettava ja verot tilitettävä. Tulojen pitäisi kattaa menot ja investointisuunnitelmia tehdään pitkälti tulojen, säästöjen ja lainarahan ehdoilla. Yrityksen talous yksinkertaistettuna: tulojen on vain oltava menoja suuremmat. Tarjousten laatiminen, hinnoittelu, laskutus ja tämän kaiken kontrollointi ovat yleensä väistämättä yrittäjän omalla vastuul-

la eikä niitä voi ulkoistaa tilitoimistolle. Toisaalta, jos näistä ei olla kiinnostuneita, tuskin ollaan yrittäjyydestä ylipäättäen.

Keskeisimpiin kysymyksiin uutta liiketoimintaa aloitettaessa kuuluu, mitä kirjanpito käytännössä tarkoittaa. Kuinka se järjestetään? Tehdäänkö kirjanpito itse vai annetaanko se ulkopuolisen hoidettavaksi? Onko ulkopuolinen apu kirjanpitäjä vai tilitoimisto? Kirjanpitäjään päädyttäessä mietitään, kehen voi luottaa.

3.2.1 Kirjanpito

Kirjanpitolaissa (1:1.1) säädetään, että jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Holopaisen ja Levosen (2006, 156) määrittelemänä kirjanpitovelvollisuus tarkoittaa yrityksen johdon velvollisuutta huolehtia siitä, että yrityksen liiketapahtumista syntyvä ja niitä kuvaava kirjallinen aineisto, tositteet ja kirjeenvaihto kootaan ja säilytetään. Tästä aineistosta laaditaan määräajassa kirjanpito ja tilinpäätös kirjanpitolainsäädäntöä ja hyvää kirjanpitotapaa noudattaen. Tilinpäätöksen tehtävänä on antaa kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta tilasta. Pienen kirjanpitovelvollisen tilinpäätökseen kuuluu tuloslaskelma ja tase, eikä rahoituslaskelmia ja toimintakertomuksia tarvitse laatia.

Yksi aloittavan yrityksen ensimmäisistä tehtävistä on juuri kirjanpidon järjestäminen. Kirjanpito voidaan ulkoistaa osittain tai kokonaan tai se voidaan hoitaa kokonaisuudessaan itse. Otalammen Autohuollolle yrittäjä valitsi ystäviensä suositusten perusteella tutun kirjanpitäjän. Sen tehtäviin kuuluu liiketapahtumien kirjaus tileille tositteiden mukaan, arvonlisäverolaskelmat ja tilinpäätös. Niin Otalammen Autohuollossa kuin yleensäkin yrityksissä yrittäjä laskuttaa itse omista myynneistään, huolehtii myyntisaamisistaan, maksaa ostolaskunsa ja maksaa eli tilittää arvonlisäveron kirjanpitäjän laskelmien mukaisesti. Yrittäjä siis pitää itse huolen kaikesta rahan liikkumisesta, jolloin kirjanpitäjän työkaluiksi jäävät asiakkaan puolelta vain tositteet eli kuitit suorituksista. Näiden tehtävien lisäksi Otalammen Autohuollon kirjanpitäjä auttaa ja tukee yrittäjää aina tarpeen vaatiessa.

Jos yrittäjä päättää hoitaa kirjanpitonsa itse, hän oletettavasti tietää jo enemmän taloudenhoiton perusasioista, ja jos ei, on kirjanpidosta jo olemassa oppaita siitä selviämiseksi. Tässä osassa ei syvennytä siihen opettavalla tavalla, vaan kerrotaan mitä kirjanpito on ja miten siitä selvittää. Vaihtoehtoihin kirjanpidon järjestämiseksi kannattaa tutustua ja olla yhteydessä eri tilitoimistoihin ja kirjanpitäjiin esimerkiksi tarjouspyynnöin. Kirjanpitäjän tai tilitoimiston valinnassa yleisesti tärkeimpinä kriteereinä pidetään luonnollisesti tulevan yhteistyökumppanin kokemusta ja tietotaitoa, sitä, kuinka luotettavana yrittäjä tätä pitää sekä sitä, että

kumppanin kanssa on helppo kommunikoida ja hän puhuu samaa kieltä tulevan mahdollisen asiakkaansa eli yrittäjän kanssa. Kirjanpitäjää ei tule valita hätiköiden.

Tilitoimistojen ja kirjanpitäjien peruspalveluihin kuuluvat juoksevan kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekeminen. Myös halutunlainen tuloraportointi ja veroilmoituksen laadinta kuuluvat kirjanpidon hoitamiseen. Palveluun voidaan Holopaisen ja Levosen (2006, 160) mukaan sisällyttää lisäosia kuten laskutuksen, myyntireskontran saatavien valvonnan, ostoreskontran, maksuliikenteen ja palkkakirjanpidon hoitaminen. Tilitoimistoilla on tarjolla myös paljon muita palveluita yrityksen eli asiakkaan tarpeen mukaan. Ennen lisäpalveluiden ostamista voi olla järkevää yrittää selviytyä niistä ensin itse. Vasta sen jälkeen yrittäjä tietää, minkä verran on valmis palvelusta maksamaan, jolloin säästytään mahdollisesti suuriltakin kustannuksilta.

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpitovelvollisuudet ovat siis erilaiset. Ammatinharjoittajia lukuun ottamatta kirjanpitovelvollisen on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa, jossa jokaisen liiketapahtuman euromäärät viedään vähintään kahdelle tilille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tuloslaskelma- ja tasetiedot saadaan toisilta tileiltä hyvityskirjauksina plussana ja toisilta veloituskirjauksina miinuksena. Ammatinharjoittajilta riittää yksinkertaisempi, yhdenkertainen kirjanpito, joka tarkoittaa pääpiirteissään vain yrityksen tulojen ja menojen kirjausta.

3.2.2 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus

Leppiniemi (2003, 49) kirjoittaa kirjanpidon ja verotuksen sidonnaisuudesta, mutta muistuttaa samalla, että niiden lainsäädäntöjen perustat eroavat toisistaan. Kirjanpidon tehtävä esimerkiksi tilinpäätöksessä on antaa oikea kuva yrityksen tilasta ja verolainsäädännön ensisijainen tarkoitus on varojen kerääminen yhteiskunnalle.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotuksen oleelliset termit ovat jaettava yritystulo, nettovarallisuus, pääomatulo ja ansiotulo. Elinkeinoharjoittajan tulo jaetaan kahteen tulolajiin: pääomatuloon ja ansiotuloon. Ansiotulosta suoritetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle ja pääomatulosta suoritetaan veroa valtiolle. (Tuloverolaki 1:1.1, 1:1.2 ja 1:29.2.) Seuraavaksi kerrotaan näistä termeistä ja niiden merkityksistä tarkemmin.

Jaettava yritystulo tarkoittaa elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulosta, joka edellisten vuosien tappioiden vähentämisen jälkeen jaetaan verotettavaksi verovelvollisen ansio- ja pääomatulona. Jaettavasta yritystulosta pääomatulona verotetaan se osuus, jonka voidaan olettaa olevan tuottoa nettovarallisuudelle. Yleensä nettovarallisuuden tuottona pidetään 20 prosentin osuutta edellisen verovuoden taseen nettovarallisuudesta, mutta yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta pääomatuloa voi olla myös 10 tai 0 prosenttia nettovarallisuudesta. Jos

koko yritystulo katsotaan ansiotuloksi, verotetaan se kokonaisuudessaan ansiotulona progressiivisen veroasteikon mukaan. Progressiivinen verotus ei aina tule halvemmaksi kuin pääomatuloilla verottaminen, esimerkiksi jos yrittäjän tulot ovat suuret ja verokortin veroprosentti on yli 20. (Jaettava Yritystulo 2011, Tuloverolaki 2:38.1.)

Nettovarallisuudella tarkoitetaan yleisesti yrityksen varoja vähennettynä sen veloilla. Yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuuteen lasketaan verotuksessa edellisen verovuoden lopussa taseeseen merkityt rahat kassassa, kaluston arvo, vaihto-omaisuuden arvo, joka käsittää elinkeinotoiminnassa kuluvat tai myytävät tavarat, raaka-aineet, muut aineet ja tarvikkeet sekä pysyvien vastaavien sijoitukset eli sijoitukset, jotka tuottavat tuloa useamman kuin yhden tilikauden ajan. Edellä mainituista vähennetään yrityksen velkojen suuruus ja lisätään 30 prosenttia edellisen vuoden aikana maksetuista palkoista. Ansiotulo on elinkeinotoiminnan tulos vähennettynä aikaisempien vuosien vahvistetuilla tappioilla ja pääomatulo-osuudella.

Pääomatulosta maksetaan veroa valtiolle alle 50 000 euron osuudelta 30 prosenttia ja yli 50 000 euron osuudelta 32 prosenttia. Kun jaettavasta yritystulosta vähennetään pääomatulon osuus, jää jäljelle ansiotulona verotettava osa yritystulosta. Ansiotulo-osuus lasketaan yhteen yrittäjän muiden ansiotulojen kanssa, ja yrittäjä maksaa kaikkien ansiotulojensa yhteismäärästä veroa valtiolle, kunnalle ja mahdollisesti seurakunnalle progressiivisen veroasteikon eli henkilökohtaisen verokorttinsa mukaan. (Perustamisopas 2013.)

Taulukot 1 ja 2 havainnollistavat veron määrän laskemista. Taulukossa 1 ”Yritystulo, nettovarallisuus sekä pääoma- ja ansiotulot” yritystuloksi eli toiminnan tulokseksi on esitetty 5000 euroa ja edellisen verovuoden varoiksi 5 000 euroa. Yrityksellä on palveluksessaan yksi työntekijä, jolle maksettiin palkkaa viimeisen 12 kuukauden aikana yhteensä 20 000 euroa. Yrityksellä on velkaa 1 000 euroa.

Toiminnan tulos €	5000,00
Edellisen vuoden tappio €	-400,00
Yritystulo €	=4600,00
Varat edellisen verovuoden lopussa	5000,00
Velat	-1000,00
Työntekijöiden palkoista 30 %	+6000,00
Nettovarallisuus	=10000,00
Pääomatulo, € (20 % nettovarallisuudesta)	<u>2000,00</u>
Ansiotulo, € (yritystulo - pääomatulo)	<u>2600,00</u>

Taulukko 1: Yritystulo, nettovarallisuus sekä pääoma- ja ansiotulot

Taulukossa 2 on laskettu esimerkkiyrityksen tilitettävän tuloveron määrä. Alle 50 000 euron osuus pääomatulosta verotetaan jo aiemminkin mainitulla veroprosentilla 30. Yrittäjän ansiotuloveroprosentiksi, joka määräytyy progressiivisesti jokaisen omien tulojen mukaan, on arvioitu 35. Näin ollen yrittäjä maksaisi yritystulostaan veroja 1 510 euroa.

	Tulo, €	Veron määrä, €
Pääomatulo alle 50 000 osuudelta, vero 30 %	2 000,00	600,00
Pääomatulo 50 000 ylittävältä osalta, vero 32 %	0,00	0,00
Ansiotulo, progressiivinen vero esim. 35 %	2 600,00	910,00
	<u>Verot yhteensä</u>	<u>1 510,00</u>
<u>Yritystulosta (4 600 euroa) jää yrittäjälle</u>	<u>3 090,00</u>	

Taulukko 2: Tulovero

3.2.3 Vakuutukset

Yrittäjien eläkelain (YEL) piiriin kuuluvat Suomessa asuvat 18–64-vuotiaat yrittäjät, jotka työskentelevät yrityksissään ja joiden yritystoiminta jatkuu yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta. Lisäksi yrittäjien eläkelain piiriin kuulumisen edellyttää vähintään 7 303,99 euron vuosittaista työtuloa ja sitä, ettei yrittäjä kuulu muun eläkelain piiriin (Yrittäjän eläkevakuutus YEL 2013). Yrittäjien eläkevakuutusmaksut määräytyvät vakuutettavan työtulon perusteella. Alle 53-vuotiaan yrittäjän YEL-vakuutusmaksu vuonna 2013 on 22,5 prosenttia työtulosta, jonka ensisijaisena määrittelyperusteena käytetään yrittäjän oman alan tai lähinnä soveltuvan alan järjestön ohjetta tarkasteluvuoden tasoon indeksoituna (Eläketurvakeskus 2013). Myös palkkatilastolukuja, joista esimerkkinä Kuva 3, Yrittäjän työtulo 2011 voidaan käyttää tulevan työtulon arvioinnissa tarvittavan YEL-eläkkeen maksamiseksi. Työtulo on siis yrittäjän työpanosta vastaava euromäärä tai arvio siitä.

5020A Autoalan ja Korjaamoiden Liitto

Yrittäjän työtulo muodostuu seuraavaksi:

Yrityksessä henkilöitä yrittäjä mukaan lukien	Yrittäjän työtulo, euroa/v
1	14 500 –
2	16 000 –
3	17 000 –
4	18 000 –
5	19 000 –
6	20 000 –

Kuva 4: Yrittäjän työtulo 2011, Autoalan ja Korjaamoiden liitto (Eläketurvakeskus 2013.)

Kuvan 3 esimerkissä kysymys on korjaamotoiminnasta, joka on usein erikoistumiseen perustuva kapea-alaista esimerkiksi peltikorjaus- tai myös joskus yleiskorjaustyypistä toimintaa.

Yritys- ja aluekohtaiset vaihtelut voivat olla suuria. Otalammen Autohuollon työtuloksi määriteltiin 15 000 euroa vuodessa juuri yllä olevan kuvan ohjeen mukaisesti lisäten vielä 500 euroa siksi, että kuvan työtuloarviot ovat yli kahden vuoden takaa ja palkat ovat siinä ajassa nousseet. Tästä summasta yrittäjä maksaa YEL-vakuutusmaksuja 22,5 prosenttia eli 3 375 euroa vuodessa.

Yrittäjän lakisääteisen YEL-vakuutuksen lisäksi voidaan liiketoimintaa ja omaisuutta vakuuttaa yrittäjän oman harkinnan mukaan monin erilaisin vapaaehtoisin vakuutuksin. Vakuutusta otettaessa kannattaa aina selvittää vakuutuksen kattavuus, jotta se vastaa yrityksen tarpeita ja antaa riittävän suojan vahingon sattuessa. Seuraavassa on muutama esimerkki Fennian (Yrityksen vakuutukset 2013) tarjoamista vakuutuksista yrityksille.

Keskeytysvakuutukset korvaavat liiketoiminnan keskeytymisestä aiheutuneita menetyksiä, kuten menetettyä myyntikatetta tai muutoksia palkoissa. Omaisuusvakuutukset kattavat kiinteistölle aiheutuneita esinevahinkoja, kuten vesijohtovuodosta ja koneiden ja laitteiden rikkoutumisesta aiheutuneita vahinkoja. Oikeusturvavakuutus korvaa vakuutetulle lakimiesavun käytöstä esimerkiksi riita-asioissa aiheutuneita asianajo- ja oikeudenkäyntikuluja. Toiminnan vastuuvakuutus kattaa sitä korvausvelvollisuutta, joka lain mukaan voi aiheutua yritykselle sen toimialaan kuuluvasta toiminnasta. Tuotevastuuvakuutus kattaa sitä korvausvelvollisuutta, joka voi aiheutua yritykselle sen valmistaman tai maahantuoman tuotteen aiheuttamista vahingoista. (Yrityksen vakuutukset 2013.)

3.2.4 Rahoitus

Yritystä perustettaessa on tarpeellista laatia rahoitussuunnitelma eli arvioida mahdollisimman tarkasti yrityksen rahatarve, kirjata arvioidut tulot ja menot. Yrittäjän tulee päättää, kuinka paljon hän on itse valmis sijoittamaan yritykseensä. Lisäksi kannattaa selvittää yrityksen käynnistämiseen mahdollisesti saatava avustusrahoitus. Yrittäjän itse yritykseensä sijoittamaa varallisuutta kutsutaan yrityksen omaksi pääomaksi. Omaa pääomaa on kaikki varallisuus, jolla ei ole takaisinmaksuvelvollisuutta. Vastaavasti vieraaksi pääomaksi kutsutaan velkoja: pankkilainoja ja muita ulkopuolisten tahojen sijoituksia, jotka pitää maksaa takaisin.

Yleensä liiketoiminnan aloittamisen ensimmäisiä kustannuksia syntyy vuokrasopimuksista, lupasasioista, yrityksen rekisteröimisestä, kirjanpidosta ja liiketoiminnan käynnistämisen vaatimista koneista, laitteista, kalusteista ja ohjelmistoista. Näiden ja muiden menojen euromääräiset selvitykset kannattaa laatia, ja usein ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi ne myös edellytetään. Siikavuon (2003, 184 - 186) investointi-, käyttöpääoma- ja alkupääomalaskelmat (Taulukot 3-5) auttavat yrittäjää suunnittelemaan omaa rahoitustarvettaan. Taulukoissa valmiina olevat tiedot eivät palvele kaikkia yrittäjiä, mutta antavat suuntaa siihen, mitä kaikkea

on syytä huomioida. Investointilaskelmalla (Taulukko 3) selvitetään, mitä perusinvestointeja yritystoiminnan aloittaminen vaatii ja mikä on investointeihin tarvittavan pääoman suuruus. Investoinnilla tarkoitetaan Taloussanakirjankin (2013) mukaan sijoitusta, pitkävaikutteista menoa, josta odotetaan saatavan tuloja useampana kuin yhtenä tilikautena. Eri yrityksillä on siis luonnollisesti erilaisia investointeja toiminnan luonteesta riippuen.

	Euroa
Maa-alueet	+
Rakennukset ja rakennelmat	+
Kalusteet	+
Koneet ja laitteet	+
Kuljetusvälineet	+
Atk-laitteet	+
Asennukset, muutostyöt yms.	+
Somistus	+
Muut investoinnit	+
Investoinnit yhteensä	=

Taulukko 3: Investointilaskelma, mallipohja (Siikavuo 2003, 184.)

Käyttöpääomalaskelman (Taulukko 4) avulla selvitetään käyttöpääoman tarve ensimmäisten toimintakausien varalle, kun tulorahoitusta ei vielä ole kertynyt riittävästi kattamaan toiminnasta aiheutuvia kiinteitä kuluja. Taloussanakirja (2013) selittää sanan käyttöpääoma tarkoittavan sitä pääomaa eli rahan määrää, joka sitoutuu juoksevaan kirjanpitoon. Esimerkki käyttöpääomasta ovat myyntisaamiset. Myyntisaamisiin eli asiakkaiden maksamattomina oleviin laskuihin sitoutuu yrityksen varallisuutta, joka täytyy kattaa pääomalla. Saamisten suuruus vaikuttaa käytettävissä olevan rahan määrään.

		Euroa
Maksuvalmius	Kohtuullinen määrä suoraan käytettävissä olevaa rahaa kassasta ja/tai pankissa	+
Tavaravarasto	Raaka-aineet	
	Puolivalmisteet	
	Keskeneräiset tuotteet	
	Valmiit tuotteet	+
Myyntisaamiset	Myyntisaamisten keskimääräinen suuruus	+
Muut saatavat	Ennakkomaksut ja käsirahat	+
	Etukäteen maksetut vuokrat	+
	Takuut	+
	Arvonlisävero jne.	+
Velat toimittajille	Tavarantoimittajien myöntämä keskimääräinen luotto	-
Muut lyhyt- aikaiset velat	Ennakonpidätykset	-
	Arvonlisävero jne.	-
Käyttöpääoman keskimääräinen tarve		=

Taulukko 4: Käyttöpääomalaskelma, mallipohja (Siikavuo 2003, 185.)

Laskemalla yhteen investointeihin sitoutuva rahamäärä, käyttöpääoman määrä ja kustannusylitysvaraus saadaan selville, mikä on alkupääoman tarve yhteensä (Taulukko 5). Kustannusylitysvarauksen lisäämisellä varaudutaan investointien ja käyttöpääoman tarpeiden muutoksiin ja mahdollisiin yllätystilanteisiin (Siikavuo 2003, 186).

Investointipääoma	+
Käyttöpääoman keskimääräinen tarve	+
Investointipääoma ja käyttöpääoma yhteensä	=
Kustannusylitysvaraus (noin 10 % edellisestä summasta)	+
Alkupääoman tarve yhteensä	=

Taulukko 5: Alkupääoman tarve ja rahan lähteet, mallipohja (Siikavuo 2003, 186.)

Laskelmat tehdään yrityksen itsensä takia, mutta myös rahoittajat ovat tietenkin niistä kiinnostuneita. Saadakseen ulkopuolista rahoitusta on yrittäjän voitava selittää sen myöntäjälle, mihin rahoitusta tarvitaan ja miksi, ja että aiotulle liiketoiminnalle on kysyntää ja tarvetta. Yleensä mahdollisille rahoituksen myöntäjille esiteltäviä laskelmia ja muuta materiaalia kutsutaan liiketoimintasuunnitelmaksi, joka laaditaan ennen yrityksen perustamista.

Yrityksen oma pääoma muodostuu yritykseen sijoitetusta pääomasta sekä tulorahoituksesta kertyneestä yritykseen jätetystä pääomasta. Pääomaa kertyy myös omaisuuden arvonnoususta. Yrityksen liiketoiminta sitoo pääomaa. Tästä syystä on suositeltavaa, että alkavaan yritykseen sijoitetaan riittävästi rahaa toiminnan kulujen kattamiseksi. Tulorahoituksesta kertyä aloittavassa yrityksessä hitaasti omia pääomia, joten ensimmäisiä vuosia varten tarvitaan riittävä puskuri omia pääomia toiminnan turvaamiseksi. (Heiskanen, Kekäläinen, Lundén & Vanhanen 1998, 65.)

Yritystoimintaa varten on mahdollisuus saada erilaisia avustuksia, joiden perusteet ja muodot vaihtelevat. Yritystoiminnan kannattavuutta ei voi jättää ainoastaan avustusten varaan, mutta niistä voi olla huomattava apu niin toiminnan alussa kuin sen kasvaessakin. Tutuimpia uusien yritysten tukija myöntäviä tahoja ovat Finnvera, Keksintösäätiö, Tekes sekä Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset eli ELY-keskukset. Uuden yritystoiminnan syntymistä ja ihmisten työllistymistä edistetään muiden muassa Työ- ja elinkeinotoimiston myöntämällä starttirahalla.

Starttirahan tarkoitus on turvata yrittäjän toimeentulo yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen ajan, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Starttiraha muodostuu kahdesta osasta, perustuesta, joka vuonna 2013 on 32,46 euroa päivältä sekä lisäosasta, jonka suuruus vaihtelee tapauksen mukaan. Starttirahan saaminen edellyttää päätoimista yrittäjyyttä, riittäviä valmiuksia aiottuun yritystoimintaan, mahdollisuuksia jatkuvaan kannattavaan toimintaan, tarpeellisuutta yrittäjäksi ryhtyvän toimeentulon kannalta sekä sitä, ettei yritystoimintaa ole aloitettu ennen tuen myöntämispäätöstä. (Starttiraha - aloittavan yrittäjän tuki 2013.) Ota-lammen Autohuollon ei ole enää mahdollista saada starttirahaa, sillä sen toiminta on jo aloitettu, eikä tukea haettu ennen toiminnan alkamista.

Finnvera Oyj myöntää rahoitusta yritystoiminnan aloittamiseen, kasvuun, kehittämiseen ja kansainvälistymiseen liittyviin investointeihin sekä käyttöpääomaan. Tyypillisiä rahoituksen kohteita ovat kone- ja laiteinvestoinnit, toimitilat ja kasvuun tarvittava käyttöpääoma. Finnveran rahoituspalvelut on tarkoitettu erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille.

Keksintösäätiön rahoitus on tarkoitettu yksityishenkilöiden ja pienyrittäjien tekemien keksintöjen kehittämiseen. Kokonaisrahoituksen määrä keksintöä kohden voi olla 2 000-200 000 eu-

roa hankkeesta riippuen. Rahoitusta myönnetään keksintöjen kehittämiseen liittyviin patentointi-, tuotekehitys- ja kaupallistamiskuluihin. Keksintösäätiön rahoitusmuodot ovat avustus, tukiraha ja laina. Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus rahoittaa ja aktivoi yritysten ja tutkimusyksiköiden haastavia tutkimus- ja kehitysprojekteja. ELY-keskus voi olla mukana rahoittamassa pienten ja keskisuurten yritysten kehittämis- ja investointihankkeita. (Yritystoiminnan kehittämisen rahoitusmahdollisuudet 2013.)

Yrityksen tärkein vieraan pääoman eli lainarahan lähde on Heiskasen ym. (1998, 67) mukaan pankit, joiden luotonannon muotoja ovat esimerkiksi tililuotot, lyhyt- ja pitkäaikaiset luotot sekä notariaattiluotot. Koneita ja laitteita voidaan hankkia myös rahoitusyhtiöiden kautta osamaksukaupalla tai leasingsopimuksilla. Kolmas yleinen vieraan pääoman lähde pankkien ja rahoituslaitosten lisäksi ovat vakuutusyhtiöt. Vakuutusyhtiöiden yleisin luottomuoto on eläkevakuutusyhtiöiden myöntämä Tel-takaisinmaksulaina. Koska Tel-lainan myöntäminen perustuu yrityksen Tel-maksukertymään, se on yrittäjän käytettävissä vasta joidenkin vuosien päästä yrittäjätoiminnan alkamisesta (Lappalainen, Simons & Häkkinen 2008, 67). Aloittavan yrittäjän kannattaa kysyä rahoitustarjouksia useammasta lähteestä ja vertailla niiden ehtoja.

4 Toiminimen perustaminen

Kun uuden yrityksen luvan- ja ilmoituksenvaraisuuteen liittyvät asiat on selvitetty ja tarvittavat toimenpiteet tehty, kirjanpidon järjestämisestä päätetty ja kun vakuutus- ja rahoitusasiat ovat kunnossa, voidaan ryhtyä itse perustamistoimiin. Kaikesta liiketoiminnasta tulee tehdä aloittamisilmoitus Verohallintoon ennen toiminnan aloittamista. Ilmoituksella voidaan samalla liittyä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, johon liikevaihdoltaan eli myyntituotoiltaan kirjanpitolain mukaisesti laskettuna, alle 8 500 euron yritysten ei ole pakko ilmoittautua, mutta on mahdollista vapaaehtoisesti hakeutua. Vapaaehtoinen hakeutuminen on perusteltua etenkin silloin, kun liiketoimintaan liittyy menoja, joihin sisältyy arvonlisävero, sillä veron saa vähentää myynneistä saadusta, valtiolle tilitettävästä arvonlisäverosta.

Arvonlisävero on yleinen kulutusvero, joka kohdistuu lähes kaikkeen tavaroiden ja palvelujen kulutukseen. Arvonlisäverovelvollisia ovat tavaroita ja palveluja myyvät elinkeinonharjoittajat, ja vain tiettyjen arvonlisäverolaissa määriteltyjen tavaroiden ja palvelujen myynti on säädetty verottomaksi. Näitä ovat esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoito, sosiaalihuolto, ammatillinen koulutus, rahoitus- ja vakuutuspalvelut sekä julkinen esiintyminen. Jos tilikauden, joka on yleensä yksi kalenterivuosi, liikevaihto on enintään 8 500 euroa, verovelvollinen on vapautettu arvonlisäverosta eli voi saada huojennuksena tilikaudelta tilitettävän veron. Jos liikevaihto on vähintään 8 500 euroa mutta alle 22 500 euroa, verovelvollinen voi saada osittaisen huojennuksen. (Arvonlisäverollisen toiminnan aloittamisilmoitus 2011.)

Arvonlisäverovelvollinen elinkeinonharjoittaja saa vähentää verollista liiketoimintaansa varten hankkimiensa hyödykkeiden ostohintaan sisältyvän arvonlisäveron. Valtiolle maksettava eli tilitettävä vero lasketaan siten, että myynneistä suoritettavasta verosta vähennetään kaikkiin vähennyskelpoisiin ostoihin sisältyvä vero. Arvonlisäveron verokannat ovat 1.1.2013 alkaen 24 % (yleinen verokanta), 14 % ja 10 % (alennetut verokannat). (Arvonlisäverovelvollisen opas 2011.) Ostojen ja myyntien tilitettävästä verosta kerrotaan tarkemmin luvussa 5 Yritystoiminnan käynnistäminen, jossa käsitellään myös tuotteen ja palvelun hinnoittelua.

4.1 Yrityksen rekisteröinti

Kaikkien yritystoimintaa aloittavien on siis yritysmuodosta riippumatta tehtävä aina perustamisilmoitus Verohallintoon ennen toiminnan aloittamista, mutta kaupparekisteriin yksityinen elinkeinonharjoittaja on velvollinen rekisteröitymään vain, jos hän harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa, elinkeinotoimintaa varten on pysyvä toimipaikka eli omasta asunnosta erillinen liiketila tai palveluksessa on muita henkilöitä kuin yrittäjän aviopuoliso tai alaikäinen tai muuten holhouksenalainen lapsi tai lapsenlapsi. Perustamisilmoituksen saa kuitenkin tehdä kaupparekisteriin sellainenkin yritys, joka ei ole velvollinen sitä tekemään. Rekisteröinti kaupparekisteriin on tehokkain tapa suojata toiminimi. (Yrityksen perustaminen 2013, Perustamisilmoituksen täyttöohje 2011.)

Samalla perustamisilmoituslomakkeella voi ilmoittautua tai hakeutua kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin. Ilmoitukset Verohallintoon ovat aina maksuttomia, mutta ilmoittautuminen rekistereihin maksaa aina voimassaolevan hinnaston mukaisesti. Hinnastot ovat nähtävissä Patentti- ja rekisterihallituksen Internet-sivustolla kohdassa käsittelymaksut. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin on siis ilmoitauduttava, jos yritys myy Suomessa tavaroita tai palveluja osana liiketoimintaa ja tilikauden liikevaihto on yli 8 500 euroa. Ennakkoperintärekisteriin voi ilmoittautua, jos yritys harjoittaa elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa eikä kyse ole palkasta. Työnantajarekisteriin on ilmoitauduttava, jos yritys maksaa säännöllisesti palkkoja. Jos palkanmaksu on satunnaista, rekisteröitymispakkoa ei ole. (Yrityksen perustaminen 2013.) Satunnaisella palkanmaksulla tarkoitetaan Perustamisilmoituksen täyttöohjeen (2011) mukaan tilannetta, jossa yrityksellä on palveluksessaan vain yksi vakituinen työntekijä tai yhdestä viiteen työntekijää, joiden työsuhde ei kestä koko kalenterivuotta.

Otalammen Autohuolto on ilmoittautunut kaupparekisteriin, sillä elinkeinotoimintaa varten on omasta asunnosta erillinen liiketila. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin Otalammen Autohuolto kuuluu, koska yritys myy tavaroita ja palveluja ja tilikauden liikevaihdoksi pyritään samaan yli 8 500 euroa, mikä velvoittaa rekisteriin ilmoittautumisen. Palkkoja Otalammen Autohuolto ei maksa, joten työnantajarekisteriin ei ole ollut tarvetta ilmoittautua. Myöskään

ennakkoperintärekisteriin ei ole ilmoittauduttu, sillä yksityistä elinkeinoharjoittajaa verotetaan vuositasolla syntyneestä tuloksesta, jota on ollut vaikea arvioida etukäteen rekisteröinti-toimenpiteitä tehdessä. Ennakkoperintä tarkoittaa Verosanaston (2002) mukaan käytännössä sitä, että ennalta arvioitu tulo- ja varallisuusveron määrä peritään verovuoden aikana ennen lopullista veronmääräämistä. Tilanteena se on siis sama kuin palkkatyötä tehtäessä: verokortilla määrätty progressiivinen ansiotulovero peritään palkan yhteydessä ja edellisen vuoden verotus oikaistaan vuoden vaihteen jälkeen.

Jos kyseessä on luvanvarainen elinkeino, perustamisilmoituksen mukaan liitetään kopio myönnetystä elinkeinoluovasta. Perustamisilmoituksen voi jättää kaupparekisteriin, vaikka elinkeinoluovaa ei olisikaan vielä myönnetty, mutta jäljennös elinkeinoluovasta tulee toimittaa kaupparekisteriin, kun lupa on saatu. Jos yrityksen saamasta elinkeinoluovasta ilmoitetaan vasta yrityksen rekisteröinnin jälkeen muutosilmoituksella, menee kyseisestä ilmoituksesta oma käsittelymaksunsa, joka syyskuussa 2013 on 85 euroa. (Yrityksen perustaminen 2013; Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto 2013.)

4.2 Perustamisilmoitus

Perustamisilmoituslomake ja niihin liittyvät täyttöohjeet ovat saatavissa Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä YTJ:n Internet-sivuilta, kaupparekisterin asiakaspalvelusta, useimmista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, maistraateista ja verotoimistoista (Yrityksen perustaminen 2013). Perustamisilmoituslomake valitaan yritysmuodoittain. Lomake Y3 on yksityisen elinkeinonharjoittajan ja maa- ja metsätaloutta harjoittavan perustamisilmoitus (Liitteessä 3). Muita perustamisilmoituslomakkeita ovat Y1 osakeyhtiölle ja julkiselle osakeyhtiölle ja Y2 avoimelle yhtiölle ja kommandiittiyhtiölle.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teettämän Perustamislomakkeiden täyttöohje (2011) on hyvin tarkka ja helppokäyttöinen, joten yrityksen tai toiminimen rekisteröinti ei ole kovin vaikeaa. Oleellista on päättää etukäteen perustettavan yrityksen nimi sekä toiminnan laajuus niin, että tiedetään, mihin rekistereihin tulee ilmoittautua. Lisäksi toimiala on syytä miettiä myös tulevaisuuden kannalta, sillä kaikista muutoksista ilmoittamisesta peritään käsittelymaksut. Täyttöohjeeseen (Liitteessä 3) voi olla hyvä tutustua etukäteen päätöksenteon ja ymmärtämisen helpottamiseksi.

Jos tuleva elinkeinonharjoittaja ilmoittautuu ainoastaan Verohallinnon rekisteriin, tehdään rekisteröinti henkilön omalla nimellä. Kaupparekisteriin ilmoittauduttaessa tarvitaan toiminimi, jolla elinkeinotoimintaa ryhdytään harjoittamaan. Toiminimen voi muodostaa monella eri tavalla. Siihen voi liittyä oma tai paikkakunnan nimi tai se voi olla sana, joka ei merkitse mitään. Lyhennettä ”tmi” tai sanaa ”toiminimi” ei tarvitse nimessä käyttää. Otalammen Auto-

huollon yrittäjä halusi nimetä toiminimensä niin, että siitä käy heti ilmi, missä yritys on ja mitä se tekee. Yrittäjä on tyytyväinen nimivalintaansa edellä mainittujen syiden lisäksi myös siksi, että se jää todennäköisesti hyvin ihmisten mieleen yksiselitteisyytensä ansiosta.

Kaupparekisteriin merkityllä yrityksellä voi olla muunkielisiä rinnakkaistoiminimiä. Rinnakkais-toiminimellä tarkoitetaan suomen- tai ruotsinkielistä toiminimen käännöstä. Rinnakkais-toiminimet ilmoitetaan perustamisilmoituksessa. Kaupparekisteriin merkitty yritys voi käyttää toiminnassaan myös aputoiminimiä. Aputoiminimellä voidaan harjoittaa osaa yrityksen toiminnasta. Jokaisesta aputoiminimestä on aina maksettava erillinen käsittelymaksu. Ilmoitettaessa aputoiminimi tai -nimiä kaupparekisteriin, on ilmoitettava myös kullakin aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa, joka ei saa kattaa yrityksen toimialaa kokonaisuudessaan. Aputoiminimi Otalammen Autohuollon käyttämänä voisi olla esimerkiksi ”Otiksen Auto- ja Mattopesu” pesulatoimintaa varten.

Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala voidaan ilmoittaa niin sanottuna yleistoimialana eli kattamaan kaikki laillinen liiketoiminta. Suositeltavaa Perustamisilmoituksen täyttöohjeen (2011) mukaan on, että toimiala muotoillaan selkeästi, jotta toiminnan laatu käy siitä yksiselitteisesti ilmi. Verohallintoon on kuitenkin ilmoitettava päätoimiala, vaikka kaupparekisteriin toimialaksi ilmoitettaisiin yleistoimiala. Päätoimialasta käy selvästi ilmi, millä alalla yritys toimii ja toiminnan muoto, esimerkiksi ajoneuvojen huolto ja korjaus. Yrityksellä voi olla vain yksi päätoimiala, joka on julkista tietoa yritystietojärjestelmässä.

Kuitti maksetusta kaupparekisterin käsittelymaksusta on aina liitettävä mukaan rekisteri-ilmoitukseen. Lisäksi liitteisiin tarvitaan, kuten aikaisemmin mainittiin, luvanvaraisen elinkeinon harjoittajan lupatodistuksen jäljennös, jos lupa on jo saatu. Täytetty perustamisilmoituslomake toimitetaan liitteineen Patentti- ja rekisterihallitukseen, verotoimistoon, ELY -keskukseen tai maistraattiin. Käsittelymaksu yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisesta syyskuussa 2013 on 105 euroa (Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto 2013).

Kun yrityksen perustamisilmoitus kirjataan Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, saa se myös yritys- ja yhteisötunnuksen eli Y-tunnuksen, jossa on seitsemän numeroa, väliviiva ja tarkistusmerkki eli se on muotoa 1234567-8. Y-tunnus yksilöi yrityksen ja sitä tarvitaan asioitaessa viranomaisten kanssa, juridisia sopimuksia tehtäessä sekä asiakkaita laskutettaessa. Y-tunnus on mainittava myös yrityksen kirjeissä ja lomakkeissa. Euroopan Unionin alueella on käytössä arvonlisäverotunniste, ALV-numero, jonka avulla kansainvälistä kauppaa käyvä arvonlisäverovelvollinen yritys saa mahdollisuuden varmistaa kumppaninsa arvonlisäverovelvollisuuden. ALV-numeroa saavat käyttää vain arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkityt yritykset ja henkilöt. ALV-numeron saa muodostettua Y-tunnuksesta 1234567-8 lisäämällä alkuun maatum-

nuksen FI ja jättämällä tunnukselta väliviivan pois: FI12345678. (Yrityksen perustaminen 2013; Mikä on Y-tunnus 2013; Arvonlisäverotunniste 2013.)

5 Yritystoiminnan käynnistäminen

Kaiken liiketoiminnan lähtökohta on kannattavuus. Karikorpi (2010, 148) muistuttaa, että lopu tulee ennen pitkää, jos aina syö enemmän kuin ansaitsee, ja että kannattavuuden selkeänä mittarina pidetään rahaa. Kustannukset määräävät tuotteiden ja palveluiden myyntihintojen alarajat, ja kilpailutilanteessakin hinnan tulee olla kustannuksia korkeampi, jotta toiminta olisi kannattavaa.

Tuotteen ja palvelun myyntihinnan on siis ennen kaikkea katettava sen kustannukset. Myyntikateprosentti eli prosentuaalinen osuus ostohintaan lisättävästä katteesta kertoo, kuinka paljon jokaisesta myyntieurosta jää yritykselle muuttuvien eli tuotteen tai palvelun aiheuttamien kulujen jälkeen. Myyntikateprosentille ei Karikorven (2010, 149) mukaan voi antaa mitään yleistä ohjearvoa, vaan se vaihtelee hyvin voimakkaasti niin toimialoittain kuin samalla toimialallakin tuotteittain. Euromääräisen myyntikatteen tulee kattaa kaikki liiketoiminnan kustannukset veroja ja rahoituskustannuksia myöten. Lisäksi omistajillekin pitäisi jäädä voittoa. Myyntikateprosenttiin voidaan vaikuttaa hinnoittelulla ja myyntimäärillä.

Myyntitavoitteet tulee asettaa kuukausi- ja vuositasolla niin, että myyntituotto todella kattaa kaikki liiketoiminnan kulut: toimitilan vuokran, sähkö- ja vesimaksut, kaikki vakuutukset, kirjanpidon, verot, lainojen lyhennykset korkoineen, ohjelmisto- ja puhelinkustannukset sekä tuotteiden ostohinnat. Näiden päälle lasketaan vielä yrittäjän itsensä tavoittelema kuukausittainen tai vuosittainen korvaus työpanoksestaan. Kun on asetettu tavoiteltu myyntituotto kuukausitasolla ja kun tulevien asiakkaiden määrä on realistisesti arvioitu, päästään vasta itse tuotteen ja palvelun hinnoitteluun.

Vaikka hinnat määräytyvät yleensä yrittäjän omien päämäärien ja tavoitteiden mukaan, on kysynnällä ja kilpailijoiden hinnoilla eli markkinahinnoilla niihin myös merkittävä vaikutus. Bergströmin ja Leppäsenkin (2003, 214) mukaan kilpailun määrä, merkittävimpien kilpailijoiden tuotteet ja niiden hinnoittelu on tunnettava. Otalammen Autohuollossa ei olla huolissaan yrityksen kilpailijoista. Asiakkaita alueella riittää, sen yrittäjä tiesi jo kauan ennen liiketoiminnan aloittamista, kun ystävät ja tuttavat pyysivät toistuvasti apua autojensa huolto- ja korjaustöissä. Tarkoitus ei missään nimessä ole polkea alas alueen muita ajoneuvohuoltoyrittäjiä. Yrittäjä (2013) on kuitenkin tutustunut alueen muihin ajoneuvohuoltoja tarjoaviin yrityksiin ja sanoo, että pyrkii tekemään työnsä niin hyvin kuin mahdollista, hieman muita edullisemmin. Otalammen Autohuolto tekee yhteistyötä oppilaitosten ja eri alojen toimijoiden

kanssa, minkä avulla se saa erilaista kilpailuetua ja lisää asiakkaita. Näistä yrityksen tärkeistä sidosryhmistä kerrotaan lisää luvussa 5.3 Markkinointi.

Yksittäisen tuotteen ja palvelun hinnoittelussa tulee huomioida juuri sen kustannukset. Esimerkkinä Otalammen Autohuollon tekemät tulityöt, muun muassa hitsaus, johon käytetään kallista kaasua: vaikka tuotetta ei käytännössä myydä, tulee senkin kustannukset kattaa, joten tulityön tuntiveloitus on Otalammen Autohuollossa muutaman prosentin verran suurempi kuin muun huoltotyön tuntihinta. Toinen esimerkki on rengastyöt, joiden hinnoittelussa huomioidaan niihin tarvittavien koneiden ja laitteiden arvo.

Yrityksen sisäisessä laskentatoimessa käsitellään kustannuksia ilman arvonlisäveroa, mutta asiakkailta perittävää hintaa laskettaessa arvonlisävero on otettava huomioon. Verottomaan myyntihintaan lisättävä arvonlisävero on yleensä 24 prosenttia. Elintarvikkeiden arvonlisävero on kuitenkin 14 prosenttia ja kirjojen sekä kuljetus- ja eräiden muiden palvelujen 10 prosenttia. (Tomperi 2001, 84; Arvonlisäverovelvollisen opas 2011.)

Arvonlisäverosta kerrottiin aikaisemmin luvussa 4 Toiminimen perustaminen. Veron käyttäytymisen ymmärtäminen ei aina ole itsestään selvää aloittaville yrittäjille. Arvonlisäverovelvollinen elinkeinonharjoittaja saa vähentää verollista liiketoimintaansa varten hankkimensa hyödykkeiden ostohintaan sisältyvän arvonlisäveron. Valtiolle maksettava eli tilitettävä vero lasketaan siten, että myynneistä suoritettavasta verosta vähennetään kaikkiin vähennyskel-poiisiin ostoihin sisältyvä vero. Alla oleva esimerkki auttaa asian hahmottamisessa.

Ostohinta, €	Hankinnan ALV 24 %, €	Myyntihinta, €	Myynnin ALV 24 %, €	Tilitettävä ALV, €
300,00	72,00	400,00	96,00	24,00

Taulukko 6: Arvonlisävero, ajattelutapa 1

Esimerkissä (Taulukko 6) yrittäjä ostaa tuotteen 300 eurolla, johon sisältyy arvonlisäveroa 24 prosenttia. Ostaessaan tuotteen yrittäjä siis maksaa jo tuotteesta veroa 72 euroa. Yrittäjä myy tuotteen eteenpäin asiakkaalle hintaan 400 euroa, johon niin ikään sisältyy arvonlisäveroa 24 prosenttia. Valtiolle yrittäjä tilittää arvonlisäveroa myynnin ja oston arvonlisäverojen erotuksen verran, joka on 24 euroa. Toinen tapa hahmottaa arvonlisävero esitetään samalla esimerkkitilanteella taulukossa 7. Siinä arvonlisävero 24 prosenttia on laskettu yrittäjän tuotteelle lisäämälle arvolle, joka on 100 euroa.

Ostohinta sis. ALV 24 %, €	Myyntihinta sis. ALV 24 %, €	Lisätty arvo, €	Arvonlisävero 24 %, €
300,00	400,00	100,00	24,00

Taulukko 7: Arvonlisävero, ajattelutapa 2

5.1 Laskutus ja myyntitositteet

Yleisimpiä maksutapoja Suomessa ovat korttimaksut, käteinen raha ja laskulla maksaminen. Kuluttajaoikeuden linjauksessa (2008, 1) kerrotaan, että maksun saaja saa itse päättää, millä maksutavoilla se ottaa maksuja vastaan. Otolamman Autohuollon tapauksessa päädyttiin maksutavoissa käteiseen ja laskulla maksamiseen, sillä huomattava osa yrityksen myynneistä koostuu kahdesta suuresta, luotettavasta asiakkaasta, yrityksen tärkeimmistä yhteistyökumppaneista. Yksityishenkilöitä laskutettaessa voisi olla turvallisinta valita korttimaksut yhdeksi maksutavaksi, mutta Otolamman Autohuollossa sitä ei vielä lokakuussa 2013 ole pidetty tarpeellisena. Korttimaksupäätelaitteiden kokonaiskustannukset ovat Räisäsen (2013) mukaan 30–150 euroa kuukaudessa, riippuen muiden muassa kauppiassopimuksen solmineen pankin veloittamista palkkioista, käytettävistä maksukorteista, tapahtumien lukumäärästä ja päätelaitteen tyyppistä.

Otolamman Autohuollossa laskut tehtiin aluksi itse tietokoneella. Ongelmaksi muodostui suoritusseuranta sekä laskutuksen työläisyys, kun jokainen tieto tuli viedä aina erikseen tekstinkäsittelyohjelmaan tai Internetin ilmaisilaskutusohjelmiin. Yrittäjä päätyi ostamaan Passeli + Lite -ohjelman, joka on Visma Passelin (2013) mukaan selkeä ja helppo laskutusohjelma pienyritysten ja ammatinharjoittajien vähäisiin laskutustarpeisiin. Ohjelmalla voi hoitaa laskutuksen ja myyntireskontran sekä huolehtia asiakas- ja nimikekortistojen ylläpidosta.

Otolamman Autohuollossa ollaan samaa mieltä Visma Passelin kanssa ohjelman käytön helpoudesta. Ohjelmalla on helppo tehdä myynti- ja hyvityslaskut sekä maksumuistutukset asiakkaille. Se muistaa laskuttavan yrityksen ja kortistoi asiakkaan kerran syötetyt tiedot, numeroi tositteet sekä ohjeistaa tarpeen vaatiessa. Lisäksi ohjelma huomauttaa eräänäntyneistä laskuista, joita ei ole kuitattu suoritetuiksi ja ehdottaa maksumuistutuksen toimittamista asiakkaalle. Yrittäjä on ollut hyvin tyytyväinen hankkimaansa ohjelmaan, jonka avulla olisi jopa helppo hoitaa enemmänkin kirjanpidon ja taloudenhoidon töitä itse ja pienentää samalla kirjanpitäjän työmäärää yrityksen osalta.

Laskussa annettujen tietojen tulee olla tarpeeksi selkeitä ja yksiselitteisiä, jotta velka voidaan maksaa. Laskun liitteineen tulee olla sellainen, että kuluttaja tai muu saaja vaivatta ymmärtää sen olevan lasku, joka hänen on maksettava (Kuluttajaoikeuden linjaus 2008, 6). Arvonlisäverolaissa (22:209b.1) on säädetty laskun sisältövaatimukset, joita ovat laskun anta-

mispäivä, juokseva tunniste, jolla lasku voidaan yksilöidä eli laskun numero, arvonlisäverotunniste, myyjän ja ostajan nimet ja osoitteet ja myytyjen tavaroiden ja palvelujen määrä ja luonne. Laskussa täytyy käydä ilmi myös tavaroiden toimituspäivä, palvelujen suorituspäivä tai ennakkomaksun maksupäivä, veron ja verottomuuden peruste kunkin verokannan tai verottomuuden osalta, yksikköhinta ilman veroa sekä hyvitykset ja alennukset, arvonlisäverokanta ja suoritettavan veron määrä euroissa. Jos laskulla muutetaan aikaisemmin annettua laskua, tulee siinä olla myös viittaus tähän laskuun. Lisäksi oleellisia tietoja sekä maksajan että maksun saajan kannalta ovat tietenkin myös laskun loppusumma, eräpäivä ja maininta viivästysseuraamuksista, kuten muistutusmaksun perimisestä.

Verouutisen (2013) mukaan asiakkaalle pitää aina tarjota kuittia tämän ostamasta tuotteesta tai palvelusta. Kuitintarjoamisvelvollisuus koskee käteisellä rahalla ja maksukorteilla tehtyjä ostoksia ja sillä torjutaan harmaata taloutta. Kuitista pitää käydä ilmi myyjän yhteystiedot, tavaran tai palvelun määrä ja luonne, hinta ja arvonlisäveron määrä.

Asiakirjojen ja tositteiden tiedot ovat Valtosen, Roosin, Palosen, Toivosen, Järnin ja Vuorelan (2009, 6) mukaan liiketoiminnan resursseja ja pääomaa, jotka tukevat tehtäviä ja päätöksentekoa ja takaavat toiminnan todennettavuuden ja vastuullisuuden nykyisille ja tuleville intressiryhmille. Kirjanpitolain (KPL 2:10.1-2) mukaan kirjanpitokirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään kymmenen vuotta tilikauden päättymisestä. Muu kirjanpitoaineisto, tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto ja koneellisen kirjanpidon täsmäytys selvitykset on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Arkistoinnin säilyttäminen on yleensä yrityksen johdon vastuulla. Otalammen Autohuollossakin arkistoinnin säilyttäminen on yrittäjän, ei kirjanpitäjän vastuulla. Kirjanpitäjälle toimitetaan jäljennökset osto- ja myyntitositteista, jotta sillä on tarvittavat tiedot juoksevan kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemiseen.

5.2 Maksuehdot ja myyntisaamisten perintä

Maksuehdot eivät kuulu pakollisiin laskutustietoihin. Jos maksuehtoa ei ole annettu, katsotaan kohtuulliseksi maksuajaksi 30 päivää netto. ”Päivää netto” maksuehdoissa tarkoittaa, että laskun koko loppusumman eräpäivä on 30 päivän päästä laskun päiväyksestä. Jos maksuehdoissa taas on esimerkiksi 14 päivää -2 %, tarkoittaa se sitä, että jos maksu suoritetaan 14 päivän kuluessa, saa maksaja loppusummasta alennusta kaksi prosenttia. Tätä kutsutaan käteisalennukseksi.

Kun alkava yritys laskuttaa suorittamaansa palvelua mahdollisesti myös pieneltä yritykseltä, on Ilmoniemen ym. (2009, 158) mukaan suositeltavaa, että käytetään lyhyttä maksuehtoa. Palvelun myynnissä käteisalennuksia ei juurikaan käytetä. Maksuehdoiksi voidaan asettaa ”7

päivää netto” tai ”14 päivää netto”. Julkiselle sektorille sekä myös suurille yrityksille, joiden oletetaan olevan varmoja maksajia, maksuehdoksi voidaan asettaa myös kahta viikkoa pidempi ajanjakso. Tavaroiden myynnissä annetaan usein huomattavasti pidempiä maksuaikoja kuin palvelun myynnissä. Se osittain johtuu siitä, että tavara voidaan mahdollisesti hakea pois, mikäli asiakas ei sitä maksa (Ilmoniemi ym. 2009, 158). Annettua palvelua on mahdoton perua.

Kuluttajan tavallisin sopimusrikkomus on Kuluttajaoikeuden linjauksen (2008, 9) mukaan maksuvelvollisuuden laiminlyönti. Jos kuluttaja ei maksa laskua tai maksaa sen myöhässä, kyseessä on sopimusrikkomus, josta seuraa vahingonkorvausvelvollisuus. Vahinkoja korvataan viivästyskorolla. Karjalainen (2013, 105) muistuttaa, että aloittavaa yrittäjää uhkaavat usein luottotappiot, kun hän ei vielä tunne asiakkaitaan eikä heidän maksukäyttäytymistään. Saatavien perintä perintätoimiston kautta voi olla kallista ja kannattamatonta, joten perintämenettelyt on syytä miettiä tarkkaan. Velkojan on myös otettava huomioon laeissa säädetyt perintämenettelyohjeet.

Karjalainenkin (2013, 105) kirjoittaa, että yrittäjän on syytä toimia, mikäli laskua ei ole maksettu eräpäivänä tai hyvin pian sen jälkeen, ja korostaa, ettei omien saatavien perintä ole koskaan epäkohteliasta. Otalammen Autohuollosta asiakasyritykselle tehtiin ja lähetettiin postitse bruttosummaltaan 330 euron lasku elokuussa 2013. Kun maksu oli myöhässä kymmenen päivää, yrittäjä tarkisti tietojen oikeellisuuden ja soitti asiakkaalle vahvistaakseen tämän saaneen erääntyneen laskun. Lasku luvattiin panna maksuun välittömästi, mutta vielä syyskuun puolivälissäkään ei suoritusta näkynyt yrityksen pankkitilillä.

Velalle, jonka eräpäivä on velallista sitovasti ennalta määrätty, on maksettava viivästyskorkoa eräpäivästä lukien. Velvollisuus maksaa viivästyskorkoa syntyy automaattisesti eli maksun saajan ei tarvitse lähettää maksuvaatimusta, muistutusta tai reklamaatiota viivästyskoron juoksemisen käynnistämiseksi. Veloille, joiden eräpäivää ei ole ennalta määrätty, korkoa voidaan alkaa periä kuukauden kuluttua siitä, kun yritys on lähettänyt laskun tai muulla tavalla vaatinut maksua. (Perintäkulut ja perinnän eteneminen 2013; Kuluttajaoikeuden linjaus 2008, 9.)

Laskun viivästyskorko määräytyy korkolain mukaan. Se on suuruudeltaan 7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Suomen Pankin ilmoittama viitekorko, joka määritellään kaksi kertaa vuodessa. Laillinen vuotuinen viivästyskorko on 1.7.2013 alkaen 7,5 prosenttia (Rahoitusmarkkinat: Viite- ja viivästyskorko 2013). Korko on pakottava vain kuluttajakaupassa, ja yritysten ja yrittäjien välillä voidaan vapaasti sopia korkeammasta viivästyskorosta. Jos laskun eräpäivä on pyhä-, itsenäisyys-, tai vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, viivästyskorkoa voidaan Kuluttajaoikeuden linjauksen (2008, 9) mukaan periä vasta ensimmäisestä arkipäivästä lukien.

Velkojan lähettämä maksumuistutus tuo lisää maksettavaa enintään 5 euroa muistutukselta; summa sisältää 24 prosenttia arvonlisäveroa. Velkoja saa lähettää ensimmäisen maksullisen muistutuksen aikaisintaan 14 päivän kuluttua laskun eräpäivästä ja toisen maksullisen muistutuksen aikaisintaan 14 päivän kuluttua edellisen muistutuksen lähettämisestä. Maksumuistutuksesta ei seuraa vielä maksuhäiriömerkintää. (Perintäkulut ja perinnän eteneminen 2013.)

Otalammen Autohuollon perittävässä laskussa viivästyskoroksi on merkitty 8 prosenttia, joten viivästyneestä saatavasta tehtiin maksumuistutus. Maksun ollessa myöhässä 21 päivää viivästyskoron määrä laskun summalle 330,00 euroa on 1,52 euroa. Laskun loppusummaan lisättiin muistutusmaksua maksimimäärä, viisi euroa, sillä viivästyksestä oli jo muistutettu maksutta puhelimitse ja kirjeitse yli neljätoista päivää sitten. Näin ollen muistutusmaksun loppusumma tuli 336,52 euroa. Maksumuistutuksen summa lasketaan kaavalla: Laskun summa € + viivästyskorko vuodessa € x (viivästyspäivät / 365 päivää vuodessa) + mahdollinen muistutusmaksu = maksumuistutuksen loppusumma.

Asiakas suoritti velkansa viivästyskorokoineen Otalammen Autohuollolle riidatta ensimmäisen maksullisen muistutuksen saatuaan. Velkojan lähettämä maksumuistutus ei ole vielä varsinaista perintää. Jos lasku olisi vielä maksamatta, olisi syytä toisen maksullisen muistutuksen jälkeen kääntyä perintätoimiston puoleen. Perintätoimisto aloittaa varsinaisen perinnän määrämuotoisella perintäkirjeellä eli maksuvaatimuksella (Maksuvaatimus 2013). Maksuvaatimus on oikeudellisen perinnän aloittamisen edellytys.

Yleensä, jos lasku on kahden maksuvaatimuksen jälkeen yhä maksamatta, seuraa oikeudellinen perintä. Saatava siirtyy oikeudelliseen perintään haastehakemuksella. Oikeusteitse tapahtuva perintä on hidasta ja kallista, mutta riitaisasta saatavasta joskus ainoa vaihtoehto. Ilmoniemi ym. (2009, 298) kertovat, että kun oikeuden tuomio saa lainvoiman, sitä voidaan käyttää perinnässä ja saatava voidaan panna ulosottoon.

Kuva 5: Perinnän vaiheet (Perinnän vaiheet 2013.)

Ilmoniemi ym. (2009, 299) luettelevat keinoja, joilla saatava saadaan suojattua parhaalla tavalla ennakkoon. Näin vältetään kalliilta perintämenettelyiltä, joihin yksityisillä elinkeinonharjoittajilla harvoin on varaa. Keinoja ovat tavaran luovutus vasta, kun koko kauppahinta on maksettu, ennakkomaksun tai vakuuden ottaminen ostajalta, omistusoikeuden pidättäminen maksuun saakka, ostajan luottotietojen tarkistus ja rahoitusyhtiön rahoituksen edellyttäminen.

5.3 Markkinointi

Markkinoinnilla tarkoitetaan yleisesti yrityksen, tuotteen ja palvelun tuomista ihmisten, potentiaalisten asiakkaiden tietoisuuteen tavoitteena luoda uusia asiakassuhteita. Asiakassuhde on yrityksen tärkein suhde, ja yrityksestä ja sen tuotteista muodostunut mielikuva on tärkeä kilpailutekijä. Erityisesti pienyrityksen markkinoinnissa keskeistä on oman asiakaskunnan löytäminen ja tarpeiden tunnistaminen, kirjoittavat Bergström ja Leppänen (2003, 12). Markkinointiviestintä tekee yrityksen ja sen tarjonnan näkyväksi, joten viestinnällä on suuri merkitys mielikuvan luomisessa ja myynnin aikaansaamisessa. Markkinointiviestinnän avulla luodaan tunnettua ja yrityskuvaa, annetaan tietoa tuotteista, hinnoista ja ostopaikoista sekä pyritään vaikuttamaan kysyntään. Tärkeimmät markkinointiviestinnän muodot ovat Bergströmin ja Leppäsen (2003, 273) mukaan mainonta ja henkilökohtainen myyntityö.

Mainonta eri muodoissaan on usein yrityksen tärkein viestintäkeino. Se on entistä useammin kohdistettu tietyille, rajatulle kohderyhmälle, ja mahdollisia ostajia pyritään puhuttelemaan henkilökohtaisesti. Bergström ja Leppänen (2003, 280) määrittelevät mainonnan maksetuksi ja tavoitteelliseksi tiedottamiseksi tavaroista, palveluista, tapahtumista, aatteista tai yleisiä asioista. Siinä viestitään suurelle joukolle samanaikaisesti.

Mainoskuluja uudella pienellä yrittäjällä ovat käyntikorttien ja esitteiden teettäminen sekä painattaminen, verkkosivujen laatiminen sekä mainostamisen kustannukset eri medioissa. Mikäli kyseessä on liikenteeseen näkyvä myymälä, kustannuksia lisäävät näyteikkunoiden somistaminen, valaistus ja sen ajastus, hälytínjärjestelmät ja muut vastaavat. (Ilmoniemi ym. 2009, 266.)

Otalammen Autohuolto teetätti käyntikortteja (Kuva 5), leimasimia ja magneettimainoksia sekä kylttejä katujen varsille. Yritys on myös ollut tiiviissä yhteistyössä lähiseudun muiden yrittäjien kanssa. Esimerkiksi erään paikallisen huoltoaseman ja pizzerian myyntitiskillä on jaossa Otalammen Autohuollon käyntikortteja ja saman liiketilan ulkopuolelle on asetettu mainoskyltit uudesta autohuollosta. Yhteistyö kannattaa monella tapaa. Otalammen Autohuolto huoltaa esimerkiksi paikallisen peräkärryvuokraamon peräkärryjä sekä paikallisen autovuokraamon autoja, jotta yrittäjät voivat keskittyä omiin ydinosamiisiinsa.

Kuva 6: Otalammen Autohuollon käyntikortti

Yrityksen markkinointi ei suinkaan ole pelkkää mainontaa, vaan kuten edellä jo kerrottiin, on se yrityksen, tuotteen ja palvelun tuomista ihmisten tietoisuuteen. Esimerkiksi Otalammen Autohuolto tekee yhteistyötä myös paikallisen ammattioppilaitoksen kanssa. Yrittäjä on itse opiskellut ajoneuvoasentajaksi kyseisessä ammattioppilaitoksessa ja saa sieltä tukea tarvittaessa. Oppilaitosyhteistyö kehittää parhaimmillaan sekä koulutusta että työelämää ja palvelee molempien päämääriä. Sen tavoitteena on usein luoda yhteistyötä, rakentaa kumppanuuksia ja yhteistyöverkostoja sekä muodostaa uusia oppimisympäristöjä (Kuntatyö 2012, 2). Syyskuussa 2013 Otalammen Autohuollossa oli kolmannen vuoden ajoneuvoasentajaopiskelija työharjoittelussa.

Harjoittelujakso on merkittävä askel opiskelusta työelämään. Jokainen harjoittelukokemus vaikuttaa sekä opiskelumotivaatioon että motivaatioon hakeutua omalle alalle ja kyseisen työnantajan palvelukseen (Kuntatyö 2012, 3). Työharjoittelijan ottaminen voi yrittäjän kannalta olla työlästä tai se voi osoittautua erittäinkin hyväksi vaihtoehdoksi. Sitä kannattaa siis Otalammen Autohuollonkin mukaan kokeilla. Harjoittelijat ovat ilmaista työvoimaa ja apukäsiä, ja samalla yrittäjä pääsee itse opettamaan omia taitojaan muille. Harjoittelujaksoja on eripituisia, ja kolmen viikon jakso oli Otalammen Autohuollossa sopiva aika, jossa ehtii jo huomata harjoittelijan taitoja ja kykyjä. Otalammelle ensimmäinen harjoittelija otettiin kuitenkin ehkä liian pian, noin kuukausi perustamisen jälkeen, kun varsinaista työtä ei vielä ollut tarpeeksi yhdellekään tekijälle. Vaikka Otalammen Autohuoltoon ei olla tällä hetkellä rekrytoimassa henkilöstöä, ei yhteistyöstä haittaakaan ole.

Luotua asiakassuhdetta tulee ylläpitää. Uskolliset, säännöllisesti ostavat asiakkaat tekevät toistuvia tilauksia ja heidän palvelemisensa on siten edullisempaa kuin satunnaisten asiakkaiden. Vakituisten asiakkaiden uusintaostot vähentävät uusien asiakkaiden tarvetta ja samalla uusien asiakkaiden hankinnan kustannuksia. Samaan aikaan kilpailijoiden tulo markkinoille tai niiden markkinaosuuden kasvattaminen vaikeutuu. Lisäksi pitkäaikaiset asiakkaat ostavat

yleensä enemmän kuin satunnaisasiakkaat ja ovat tyytyväisinä valmiita maksamaan korkeampia hintoja kuin asiakassuhteen alussa olevat uudet asiakkaat. Tyytyväinen kanta-asiakas myös antaa pienet virheet anteeksi ja hankkii suosituksillaan uusia asiakkaita. Onnistuneen jälki-markkinoinnin seurauksena yrittäjän oman työn mielekkyys ja stressi ovat hallinnassa, jolloin on helpompi nauttia työstään. (Asiakassuhteen elinkaaren vaiheet 2000.)

Otalammen Autohuollossa asiakassuhteita halutaan hankkia, kehittää ja ylläpitää ensimmäisen puolen vuoden toiminnan jälkeen muun muassa muistamalla jo olemassa olevia asiakkaita joulukortein ja järjestämällä jouluihin tapahtuma loppuvuonna 2013. Tapahtuman tarkoitus on esitellä yritystä ja sen toimintaa kaikille siitä kiinnostuneille. Osanottajille on tarkoitus tarjota glögiä ja pientä ajankohtaan sopivaa purtavaa. Tapahtuman markkinointi ja kutsu välitetään ihmisten tietoisuuteen paikallislehden ja yrityksen Facebook-sivujen kautta.

5.3.1 Kotisivut ja Facebook

Kotisivut Internetissä ovat Siivosen (2013) mukaan tärkeä osa yrityksen markkinointia, ja jokaisella yrityksellä tulisi olla sivut, joilta selviävät yrityksen perustiedot kuten tuotteet, palvelut ja yhteystiedot. Kotisivut parantavat yrityksen uskottavuutta. Ihmiset etsivät tietoa yrityksestä Internetistä, ja jos sitä ei löydy, ei yritys välttämättä Siivosen mukaan vaikuta luotettavalta. Hakukoneet, kuten Google, ovat tärkeä osa yrityksen markkinointia, mutta niihin ei pääse mukaan, jos sivuja ei ole olemassa. Lisäksi sivut ovat käytettävissä vuorokauden ympäri, ja asiakas saa tietoa yrityksestä silloin, kun hänelle parhaiten sopii.

Vaikka Internet-sivusto on helppo tehdä ja hyvä olla olemassa, ei sen pelkkä olemassaolo riitä. Sivustoa pitää päivittää ja siellä tulisi osata käyttäytyä verkon tyylin vaatimalla tavalla mahdollisimman hyvää, oikeaa kielioppia käyttäen. Alasilta (2000) mainitsee muutaman oleellisen seikan, joita verkossa menestyksekkäästi viestiminen vaatii: on osattava muodostaa ja käyttää multimediaa ja linkkejä, analysoida kuvaa sekä käyttää monipuolisesti tekstin-, kuvan- ja äänenkäsittelyohjelmia. Vuorovaikutteisuuden luominen on myös tärkeää, mutta ei aina helppoa.

Sisällön tuottaminen verkkosivuille voi olla hankalaa ja haastavaa tottumattomalle. Ammattilaisten palvelut maksavat aina, eivätkä he voi koskaan tietää yhtä paljon yrityksestä kuin yrittäjä itse. Jos yrittäjä on valmis käyttämään aikaa Internet-sivuston päivittämiseen ja sen sisällön tuottamiseen, on tarjolla monia vaihtoehtoja. Kotisivut voi luoda esimerkiksi 123kotisivu -palvelussa Internetissä. Se tarjoaa sivuston luomiseen helppokäyttöisen työkalun, valmiit sivupohjat ja asiantuntijoiden avun 20 eurolla kolmelta kuukaudelta (123kotisivu 2013).

Otalammen Autohuollolla ei tällä hetkellä ole omaa kotisivua. Hakukone Googlella hakusanoilla ”otalampi” ja ”autohuolto” yrityksen tiedot ovat kuitenkin kärjessä eri yrityshakupalveluissa. Yrityksellä on myös oma Facebook-sivu, jossa on tietoa, kuvia ja asiakkaiden kommentteja. Facebook-sivujen luominen on helppoa ja ilmaista. Sivun voi luoda mille tahansa: yritykselle, artistille, tuotteelle, organisaatiolle, yhteisölle, vaikkapa perheelle tai kaveriporukalle. Ainoa vaatimus on, että ylläpitäjällä on oma profiili Facebookissa eli hän on rekisteröitynyt käyttäjäksi. Myös käyttäjäksi rekisteröityminen on ilmaista. Facebookin tarkoitus on yhdistää ihmisiä ympäri maailmaa ja tehdä siitä avoimempi. Facebook on perustettu vuonna 2004 ja avattu kaikille avoimeksi ja vapaasti käytettäväksi vuonna 2006. (Facebook 2013.)

Sivujen avulla yritykset, järjestöt ja tuotemerkit jakavat tarinoitaan ja ovat yhteydessä käyttäjien kanssa. Omien sivujen avulla voi tuoda suuren yleisön tietoisuuteen esimerkiksi tarjouksia ja kampanjoita, jakaa kuvia, tarinoita ja tietoa yrityksestä ja tapahtumista sekä paljon muuta. Kohderyhmän tavoittamiseksi ja kasvattamiseksi sivuilla suositellaan julkaisemaan jotakin säännöllisesti, koska sivuista tykkäävät käyttäjät ja heidän kaverinsa saavat päivitykset omiin uutisiinsa Facebook-etusivuilleen. Facebook-sivuja luodaan ja hallitaan omasta henkilökohtaisesta käyttäjätulistä käsin. Sivun luojan on oltava sivun edustaman järjestön, yrityksen, julkisuuden hahmon tai yhtyeen virallinen edustaja. (Facebook 2013.)

The image shows a screenshot of the Facebook page for Otalammen Autohuolto. At the top, there is a blue header with the Facebook logo on the left and login fields for 'Email or Phone' and 'Password' on the right. Below the header, there is a section titled 'Otalammen Autohuolto is on Facebook.' with a 'Sign Up' button and a 'Log In' button. The main profile area includes a profile picture, a cover photo, and a bio section with contact information: 'Automotive', 'Kukkainie 92 B1, 03300 Otalampi, Etelä-Suomen Lääni, Finland', and '044 9712908'. There are 52 likes and 2 people talking about this page. A post from October 8 is visible, with the text 'nonii nyt on sohvak!' and a 'See Translation' link. A recent post by Mikka Viirto from October 21 is also visible, with the text 'Teettekö Webaston puoltoja?'. The page also shows a 'Highlights' section and a 'Photos' tab.

Kuva 7: Otalammen Autohuollon Facebook -sivu 30. lokakuuta 2013

5.4 Yritysmuodon muuttaminen

Liiketoiminnan kasvaessa, laajentuessa ja kehittyessä elinkeinotoiminnan yritysmuotoa voi olla syytä muuttaa. Tämä työ keskittyy toiminimen perustamiseen ja sen toiminnan alkuvaiheeseen, joten muihin yritysmuotoihin ei ole paneuduttu. Oletuksena tässä työssä on, että perustamisen ja toiminnan alkuvaiheen haasteista selviydyttyä ja toiminnan kasvettua yrittäjän tietotaito liiketoiminnasta on kasvanut hyvin laajaksi. Näin ollen tässä työssä ja uudessa oppaassa ei ole tarpeen paneutua muutostoimenpiteisiin perusteellisesti. Liikkeen- tai ammatinharjoittaja voi kuitenkin muuttaa yritysmuotonsa avoimeksi yhtiöksi, kommandiittiyhtiöksi tai osakeyhtiöksi. Kun yritysmuotoa muutetaan, on kaupparekisteriin ja Verohallintoon tehtä-

vä liikkeen- tai ammatinharjoittajan lopettamisilmoitus ja perustettavasta yhtiöstä perustamisilmoitus. Muutettaessa liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoiminta toiseksi yritysmuodoksi, muuttuu myös Y-tunnus. Liikkeen- tai ammatinharjoittajan Y-tunnus on henkilökohtainen, joten uusi, perustettu yritys saa uuden Y-tunnuksen.

Toiminta muuttuu avoimeksi yhtiöksi, jos liikkeen- tai ammatinharjoittaja tekee sopimuksen elinkeinotoimintansa jatkamisesta tai yhdistämisestä yhden tai useamman henkilön kanssa. Kommandiittiyhtiöksi toiminta muuttuu, jos joku mukaan tulijoista tulee yhtiöön äänettömäksi yhtiömieheksi. Jos vähintään kaksi liikkeen- tai ammatinharjoittajaa sopii elinkeinotoimintansa yhdistämisestä kommandiittiyhtiöksi, on näiden tultava kommandiittiyhtiöön vastuunalaisiksi yhtiömiehiksi. Muutettaessa elinkeinotoiminnan yritysmuodon osakeyhtiöksi, on yrittäjän itse merkittävä kaikki osakeyhtiön osakkeet. Osakeyhtiöön voidaan ottaa uusia osakkeenomistajia vasta perustamisen jälkeen. Kahden tai useamman liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoimintaa ei siis voi yhdistää osakeyhtiöksi. (Yritysmuodon muutos 2010.)

Joskus elinkeinotoiminta voidaan joutua lopettamaan. Liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoiminta voidaan lopettaa esimerkiksi myymällä elinkeinotoiminnan koko varallisuus tai vain lopettamalla elinkeinotoiminnan toimet. Toiminnan lopettamisesta on tehtävä ilmoitus patenti- ja rekisterihallitukselle viipymättä. Audit SUM:n (2013) mukaan liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoimintaa voidaan pitää loppuneena vasta, kun elinkeinotoiminnassa ei ole jäljellä enää yhtään varallisuutta tai velkoja. Elinkeinotoiminnan varallisuudesta yrittäjä voi luopua joko myymällä sen tai siirtämällä varallisuuden yksityistalouteensa. Yrityksensä veloista liikkeen- tai ammatinharjoittajan vastaa henkilökohtaisesti.

6 Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille

Kirjallisuuden, lakien, toimeksiantajan kohtaamien haasteiden ja muun saadun tiedon pohjalta tästä työstä tehtiin lopuksi opas yksityisille elinkeinonharjoittajille (Liite 3). Opas kirjoitettiin siten, että se on helposti ymmärrettävissä ja keskittyy nimensä mukaisesti yksityishenkilöille, jotka ovat päättäneet alkaa harjoittaa ammattiaan yrittäjänä. Helppolukuisuuden keinoina käytettiin alun käsiteluetteloa ja mahdollisuuksien mukaan ylimääräisen tiedon poiskarsimista. Käsitteitä selitetään luettelon lisäksi tekstissä, ja kuvat ja taulukot auttavat lukijaa hahmottamaan asioita entistä paremmin.

Perustamispäätökseen liittyvät toimenpiteet, kuten kannattavuuslaskelmat ja markkinatutkimukset on jätetty pois koko työstä, sillä opas on tarkoitettu jo perustamispäätöksen tehneille. Asiat kerättiin aikajärjestykseen kolmeen osaan: ennen liiketoiminnan aloittamista, toiminnan perustaminen ja liiketoiminnan käynnistäminen. Käsiteluettelo asetettiin oppaaseen heti ensimmäiseksi, jotta se on helpommin huomattavissa, kuin jos se olisi liitteenä lopussa.

Markkinointi ja verkostoituminen päättyivät oppaan loppupuolelle siksi, että oletuksena on verkostoituneisuus jo ennen perustamispäätöstä, ja mainituissa luvuissa kerrotaan ja muistutetaan vain yleisistä lisämahdollisuuksista.

Kun ystäville ja tutuille on kerrottu uudesta oppaasta, on sille ilmennyt oletettuakin suurempi kysyntä. Moni on pyytänyt saada sen käyttöönsä sen valmistuttua, sillä yksiselitteistä tietopakettia ei ole vielä löytynyt toiminimen perustajien käyttöön.

7 Arviointi

Tämän työn ja itse oppaan tekeminen on ollut erittäin mielenkiintoista ja jopa yllättävän haastavaa. Toivon lähes aina työskennellessäni oppivani mahdollisimman paljon uutta, mikä toteutui erinomaisesti tätä työtä tehdessä. Olen usein kriittinen omaa tekemistäni kohtaan, enkä voi hyväksyä tekstikseni asioita, joita en itse ymmärrä. Tätä opinnäytetyön tekstiä hiessäni ilmeni useasti tilanteita, etten yhtäkkiä ymmärtänytkään omaa aikaisempaa kirjoitustani. Niissä tilanteissa jouduin tutustumaan aihealueisiin yhä uudestaan ja paneutumaan niihin niin kauan, että olin varmasti ymmärtänyt asiat oikein. Esimerkkeinä haastavista aihealueista mainittakoon elinkeinonharjoittajan tuloverotuksen ja saatavien perintämenettelyihin liittyvät lainsäädännöt. Suurta iloa on tuottanut onnistumisen tunteet, joita työtä tehdessä olen saanut kokea.

Erityisen innostavaa oli olla yrittäjäystävänä apurina ja konsulttina. On ollut ilo saada auttaa ajan kanssa aina hänen tarvitessaan apua. Kun Otalammen Autohuollon yrittäjä vaikkapa soitti minulle ja pyysi apua asiaan kuin asiaan, oli minulla lähes aina mahdollisuus vastata ”Kyllä, selvitän asian heti ja palaan asiaan.” Asian selvittyä kirjasin uuden tiedon aina tähän opinnäytetyöhön. Toimeksiantajan mukaan työstäni on ollut valtava apu erityisesti ns. nippelitiedon saamisessa. Yrittäjä on saanut myös tietoa ja muistutuksia asioista, jotka eivät ole hänelle itselleen tulleet mieleen oman työn ja kiireen keskellä.

Lopputuloksena syntyneeseen oppaaseen ”Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille” olen tyytyväinen. Se käsittää tavoitteen mukaan liiketoiminnan aloittamisen tärkeimmät toimenpiteet ymmärrettävällä tavalla kuvien ja taulukoiden avustaessa hahmottamista. Kuten tavoitteisiin kuului, siitä on karsittu pois nippelitieto, joka usein esitetään vaikeasti ymmärrettävissä olevilla termeillä. Lopputulos on asiallinen ja asianmukainen, vaikka liiketalouden termistö olikin ajoittain haastavaa kääntää ymmärrettäväksi arkikielelle niin, ettei termien oikea merkitys muutu.

Työtä tehdessä syntyi ajatus kevyemmästä tyylistä, esimerkiksi oppaan otsikoinnista erilaisin sanonnoin. Lopulta päädyin kuitenkin asialliseen tyyliin, mikä oli hyvä päätös oppaan uskotta-

vuuden säilyttämiseksi. Vaikka koko projekti koostui Otalammen Autohuollon kohtaamista haasteista ja kysymyksistä, onnistuin tekemään oppaan niin, että se palvelee muitakin toimialoja. Osasin tarvittaessa poistaa ajoneuvoalan ajatuksistani. Kokonaisuutena opinnäytetyön tekeminen on ollut yksi innostavimpia ja antoisampia projektejani. Olen onnellinen, kun osasin varata sen tekemiseen riittävästi aikaa.

Lähteet

Painetut lähteet

Alasilta, A. 2000. Verkkoajan viestintä - tulkinta, ilmaisu, vuorovaikutus. Helsinki: Kauppakaari.

Bergström, S. & Leppänen, A. 2003. Yrityksen asiakasmarkkinointi. 8., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Heiskanen, K., Kekäläinen, S., Lundén, A. & Vanhanen, R. 1998. Elämäni Yritys - ohjeita yrityksen perustajalle. Yrittäjän tietokirjat. Helsinki: Tietosykli.

Holopainen, T. 2013. Yrityksen perustamisopas, Käytännön perustamistoimet. 22. uudistettu painos. Espoo: Asiatieto.

Holopainen, T. & Levonen, A-L. 2006. Yrityksen perustajan opas - Silta yrittäjyyteen. Helsinki: Edita.

Ilmoniemi, M., Järvensivu, P., Kyläkallio, K., Parantainen, J. & Siikavuo, J. 2009. Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki: Talentum.

Karikorpi, O. 2010. Raha ratkaisee. Helsinki: Tietosanoma.

Karjalainen, L. 2013. Yrittäjän talousopas. Helsinki: Hakapaino.

Kuntatyö. 2012. Oppilaitosyhteistyö-esitys.

Lappalainen, I., Simons, M. & Häkkinen K. 2008. Yrittäjyyteen kannustaminen valmistavassa pk-teollisuudessa, Käsikirja MBO- ja EBO-ulkoistusprosessien hallintaan sekä uuden yrityksen ja alihankintasuhteen kehittämiseen. Raportteja 63. Helsinki: Tekes.

Leppiniemi, J. 2003. Kirjanpidon ja verotuksen ongelmat, Ratkaisuja keskeisimpiin kysymyksiin. Juva: Bookwell.

Siikavuo, J. 2003. Pienyrityksen taloushallinto. Helsinki: Talentum.

Tomperi, S. 2001. Kannattavuus ja kustannusten hallinta. 2. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Vahtera, P. 2011. Yrittäminen on kaunein tapa ottaa vastuu omasta elämästä. Vantaa: Pauli Vahtera.

Valtonen, M., Roos, C-M., Palonen, O., Toivonen, R., Järn, S. & Vuorela, V. 2009. Vuodesta sataan - sähköisten asiakirjojen hallinta ja säilyttäminen. Helsinki: Liikearkistoyhdistys.

Sähköiset lähteet

123kotisivu. 2013. 123kotisivu.fi. Viitattu 14.10.2013. <http://www.123kotisivu.fi/>

Arvonlisäverotunniste. 2013. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. <http://www.ytj.fi/mika-on-y-tunnus/arvonlisaverotunniste?version=10>

Arvonlisäverovelvollisen opas 2011. 2013. Verohallinto. Tallennettu 22.5.2013. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisäverovelvollisen_opas_2011\(16309\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisäverovelvollisen_opas_2011(16309))

Arvonlisäverollisen toiminnan aloittamisilmoitus. 2011. Suomen Yrittäjät. Tallennettu 22.5.2013. http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/rekisterointi/alv_ilmoitus/

Asiakassuhteen elinkaaren vaiheet. 2000. Kuopion ammatillinen aikuiskoulutuskeskus. Viitattu 9.10.2013. <http://www.aedu.sakky.fi/opinnet/markkinointi/1vaiheet.htm>

Audit SUM Oy. 2013. Toiminimen lopettaminen. Viitattu 30.10.2013. <http://www.talousapu.fi/toiminimen-lopettaminen>

Eläketurvakeskus. 2013. Yrittäjän työtulo vuonna 2013, Eläketurvakeskuksen ohjeet yrittäjän työtulon määrittämiseksi 1.1.2013 alkaen. Tulostettu 2.10.2013. http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/esitteet/yrittajan_tyotulo_2011_7.pdf

Facebook. 2013. Create page. Viitattu 8.10.2013. <https://www.facebook.com/pages/create/>

Ilmoitukset pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten. 2013. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi. Viitattu 15.10.2013. https://lomake.fi/b/ec/lfi-np/fill/start?s=QDkJim1etL6DeBH&return_url=https%3A%2F%2Fwww.google.fi%2F&goto_fill_if_possible=YES&lomake_id=2253&lang=fi&lang=fi&recipient_id=21

Jaettava yritystulo. 2011. Verohallinto. Viitattu 10.10.2013. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Jaettava_yritystulo\(13727\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Jaettava_yritystulo(13727))

Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto. 2013. Patentti- ja rekisterihallitus. Viitattu 19.9.2013. <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>

Kuluttajaoikeuden linjaus: Maksaminen ja laskutus 2008. Kuluttajavirasto. Tulostettu 15.8.2013. <http://www.kuluttajavirasto.fi/File/4672b687-d8f3-4a93-bd39-9cf0680bb51e/Maksaminen+ja+laskutus.pdf>

Lehtonen, J. 2012. Sopivin yritysmuoto. Viitattu 30.10.2013. <http://www.taloussivut.fi/sopivin-yritysmuoto/>

Luvanvaraiset elinkeinot. 2013. Yritystulkki. Tulostettu 22.5.2013. http://www.yritystulkki.fi/files/yt5_luvanvaraiset_novago.pdf

Maksuvaatimus. 2013. iKassa. Viitattu 3.10.2013. <http://www.ikassa.fi/maksuvaatimus>

Mikä on Y-tunnus. 2013. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Viitattu 22.5.2013. <http://www.ytj.fi/mika-on-y-tunnus>

Pakolliset tehtävät. 2013. Yritys-Suomi. Viitattu 15.10.2013. <http://www.yrityssuomi.fi/pakolliset-tehtavat>

Perinnän vaiheet. 2013. Lindorff. Viitattu 3.10.2013. http://maksumyohassa.fi/saitko_postia/

Perintäkulut ja perinnän eteneminen. 2013. Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Viitattu 11.9.2013. <http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajalle/raha-asiat/maksuviivastykset/perinta/>

Perustamisilmoituksen Y3 täyttöohje, Yksityinen elinkeinonharjoittaja. 2011. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Tallennettu 22.5.2013. <http://www.ytj.fi/palvelut/y-lomakkeet/perustamisilmoituslomakkeet>

Perustamisopas 2013, Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2013. 2013. Uusyrittäjäkeskukset Suomi. Viitattu 3.10.2013. http://www.perustamisopas.fi/sites/perustamisopas.fi/files/Perustamisopas_2013_web.pdf

Rahoitusmarkkinat: Viite- ja viivästyskorko. 2013. Valtiovarainministeriö. Tallennettu 11.9.2013.

http://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoytismarkkinat/08_peruskorko/04_viite_ja_viivastyskorkotau_lukko.jsp

Saukkonen, P. 2012. Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineistot. Helsingin yliopisto. Viitattu 12.11.2013.

<http://www.mv.helsinki.fi/home/psaukkon/tutkielma/Tutkimusmenetelmat.html>

Siivonen, J. 2013. MIKSI KOTISIVUT? Viitattu 8.10.2013. <http://www.sv-tietoturva.fi/miksi-kotisivut>

Starttiraha –aloittavan yrittäjän tuki. 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 13.9.2013. http://www.mol.fi/mol/fi/04_yrittaminen/05_starttiraha/

Taloussanakirja. 2013. Taloussanomat. Viitattu 7.10.2013.

<http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/>

Toimintatutkimus. 2007. Virtuaaliammattikorkeakoulu. Viitattu 12.11.2013.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464158778/1194360111832/1194360447229.html>

Verosanasto. 2002. Valtiovarainministeriö. Viitattu 3.10.2013.

<http://vnk.fi/toiminta/kielipalvelut/julkaisut/pdf/Verosanasto.pdf>

Verouutinen. 2013. 29.8.2013 Asiakkaalle pitää antaa kuitti. Veronmaksajat. Viitattu 8.10.2013. <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/medialle/u/uutiset/asiakkaalle-pitaa-antaa-kuitti>

Visma Passeli. 2013. Helppo laskutusohjelma pieneen laskutustarpeeseen, Passeli + Lite. Viitattu 2.10.2013. <http://www.passeli.fi/tuotteet/passeli-lite/>

Yrittäjän eläkevakuutus YEL. 2013. Suomen Yrittäjät. Viitattu 2.10.2013.

<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yrittajaihmisena/yelvakuutus/>

Yrityksen luvat. 2013. Yritys-Suomi. Viitattu 13.9.2013. <http://www.yrityssuomi.fi/luvat>

Yrityksen perustaminen. 2013. Yritys - Suomi. Tulostettu 19.5.2013.

http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/aihe?pp=polku_Yrityksen_perustaminen&ppa=palp_Kaytannon_perustamistoimet&aihe=1000019

Yrityksen vakuutukset. 2013. Fennia. Viitattu 2.10.2013. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/vakuutukset/>

Yrityksen viisivaiheinen elinkaari. 2005. Opetushallitus. Viitattu 12.11.2013.

<http://www2.edu.fi/yritysjyysvayla/?page=252>

Yritysmuodon muutos. 2010. Verohallinto. Viitattu 30.10.2013. [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Muutokset_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos\(9865\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Muutokset_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos(9865))

Yritystoiminnan kehittämisen rahoitusmahdollisuudet. 2013. Suomen Yrittäjät. Viitattu 7.10.2013. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/rahat/rahoitussuunnittelu/>

Julkaisemattomat lähteet

Lehtinen, L. 2013. Otalammen Autohuolto. Toimeksiantajahaastattelut ja -tapaamiset 22.5.2013, 18.9.2013, 23.9.2013, 2.10.2013 ja 8.10.2013. Otalampi ja Helsinki.

Räisänen, M. 2013. Point Transaction Systems Oy. Puhelinkeskustelu 8.10.2013. Helsinki.

Oikeudelliset lähteet

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501

HE 17/2013: Hallituksen esitys eduskunnalle ajoneuvojen katsastus- ja yksittäishyväksyntätehtävien järjestämistä koskeväksi lainsäädännöksi.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Kuvat

Kuva 1 Yrityksen elinkaari (Yrityksen viisivaiheinen elinkaari 2005.)	8
Kuva 2: Otalammen Autohuolto Vihdin Otalammella.....	12
Kuva 3: Yrityksen luvat, Ajoneuvot ja liikenne (2013.)	15
Kuva 4: Yrittäjän työtulo 2011, Autoalan ja Korjaamoiden liitto (Eläketurvakeskus 2013.)	19
Kuva 5: Perinnän vaiheet (Perinnän vaiheet 2013.)	33
Kuva 6: Otalammen Autohuollon käyntikortti	35
Kuva 7: Otalammen Autohuollon Facebook -sivu 30. lokakuuta 2013	38

Taulukot

Taulukko 1: Yritystulo, nettovarallisuus sekä pääoma- ja ansiotulot.....	18
Taulukko 2: Tulovero.....	19
Taulukko 3: Investointilaskelma, mallipohja (Siikavuo 2003, 184.).....	21
Taulukko 4: Käyttöpääomalaskelma, mallipohja (Siikavuo 2003, 185.).....	22
Taulukko 5: Alkupääoman tarve ja rahan lähteet, mallipohja (Siikavuo 2003, 186.).....	22
Taulukko 6: Arvonlisävero, ajattelutapa 1	29
Taulukko 7: Arvonlisävero, ajattelutapa 2	30

Liitteet

Liite 1. Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten, Bensiini	49
Liite 2. Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten, Diesel.....	51
Liite 3. Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille	53

Liite 1. Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten, Bensiini

Ilmoitus toimitetaan osoitteella: Anmälan skickas till:

Liikenteen turvallisuusvirasto
 Trafiksäkerhetsverket
 PL PB 320
 00101 Helsinki Helsingfors

**Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta
 katsastusta varten**

Bensiinikäyttöiset autot

**Anmälan om inledning av avgasmätningar
 inför besiktning
 Bensindrivna bilar**

A Ilmoituksen tekijä Anmälar	Yrityksen tai laitoksen nimi Företagets eller anläggningens namn	Y-tunnus FO-nummer
	Vastuuhenkilö Ansvarig	
	Osoite Adress	
	Puhelin Telefon	Faksi Fax
B Käytössä olevat mittarit Mittarimalleja koskevat kohdat täytetään siinä osin kuin ovat tiedossa. Mittapparater som används Punkterna gällande mätarmodeller fylls till den del de är kända.	Merkki ja malli Märke och modell	Mitattavat arvot Värden som mäts
	Laitteelle myönnetty hyväksyntä Godkännandens beviljade för apparaten	
	Merkki ja malli Märke och modell	Mitattavat arvot Värden som mäts
	Laitteelle myönnetty hyväksyntä Godkännandens beviljade för apparaten	
	Merkki ja malli Märke och modell	Mitattavat arvot Värden som mäts
	Laitteelle myönnetty hyväksyntä Godkännandens beviljade för apparaten	
C Allekirjoitus Underskrift	Paikka ja pvm Ort och datum	Allekirjoitus Underskrift

C107 - 01/2010

Ohjeita

Pakokaasupäästöjen tarkastajan on tehtävä ennen toiminnan aloittamista ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle. Ilmoitus on tehtävä erikseen bensiinikäyttöisten ajoneuvojen mittauksista, vaikka liike tai korjaamo jo aikaisemmin olisi ilmoittanut dieselkäyttöisten autojen mittauksista.

Mittauksista on annettava tarkastuksen tuloksen osoittava allekirjoitettu todistus esitettäväksi määräaikaikatsastuksessa. Todistuksesta tulee käydä ilmi mm. mittauksessa todettu CO- ja HC-arvo sekä vähäpäästöisellä autolla myös λ -arvo sekä moottorin kierrosluku. Lisäksi siinä tulee olla O₂- ja CO₂-pitoisuudet (ks. Trafin erillishje). Todistuksessa tulee lisäksi olla yrityksen nimi yhteystietoineen, päivämäärä, ajoneuvon rekisteritunnus sekä mittaajan nimi.

Anvisningar

Den som kontrollerar avgasutsläpp skall innan verksamheten inleds göra en anmälan till Trafiksäkerhetsverket. Anmälan skall göras separat för mätningar av bensindrivna bilar, även om firman eller verkstaden redan tidigare har anmält mätningar gällande dieseldrivna bilar.

Ett undertecknat intyg över resultaten av kontrollen skall ges för uppvisande vid periodisk besiktning. Av intyget skall framgå bl.a. konstaterat CO- och HC-värde vid mätningen samt även λ -värdet samt motorns varvtal för bilar med låga utsläpp. Dessutom skall O₂- och CO₂-halterna finnas med (se separat anvisning från Trafik). Intyget skall dessutom innehålla företagets namn inklusive kontaktinformation, datum, fordonets registernummer samt namnet på den som har utfört mätningen.

Liite 2. Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten, Diesel

Ilmoitus toimitetaan osoitteella: Anmälan skickas till:

Liikenteen turvallisuusvirasto
 Trafiksäkerhetsverket
 PL PB 320
 00101 Helsinki Helsingfors

**Ilmoitus pakokaasumittausten
 aloittamisesta katsastusta varten**
 Dieselkäyttöiset autot

**Anmälan om inledning av avgasmätningar
 inför besiktning**
 Dieseldrivna bilar

A Ilmoituksen tekijä Anmälare	Yrityksen tai laitoksen nimi Företagets eller inrättningens namn		Y-tunnus FO-nummer
	Vastuuhenkilö Ansvarig		
	Osoite Adress		
	Puhelin Telefon	Faksi Fax	Lääni Län
B Käytössä oleva mittari Mätapparater som används	Merkki ja malli Märke och modell		Mitattavat arvot (k-arvon lisäksi) Värdens som mäts (utöver k-värdet)
	Laitteelle myönnetty hyväksyntä Godkännanden beviljade för utrustningen		
C Mittarin ohjelmointi Programmering av mätinstru- mentet	K-arvo ilmoitetaan K-värdet anges		viimeksi tehdyn mittauksen keskiarvona som medelvärde av den senaste mätningen
	Huomioon otettavissa mittauksissa saa yksittäinen k-arvo poiketa keskiarvosta enintään 1 de avsedda mätningarna får ett enskilt k-värde avvika högst		1/m från medelvärdet 1/m
D Mittarin huolto Service av mätapparat	Mittarin huolto ja kalibrointi tapahtuu valmistajan ohjeiden mukaisesti, ja sen suorittamisesta on sovittu Mätaren skall underhållas och kalibreras enligt tillverkarens anvisningar och genomförandet har avtalats med		
	☐ valmistajan edustajan kanssa en representant för tillverkaren ☐ alla olevan kanssa den nedan nämnda		
E Allekirjoitus Underskrift	Paikka ja pvm Ort och datum		Allekirjoitus ja nimenselvennys Namnteckning och namnförtydligande

C.111 - 02/2010

Ohjeita

Pakokaasupäästöjen tarkastajan on tehtävä ennen toiminnan aloittamista ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle. Ilmoitus on tehtävä erikseen dieselkäyttöisten ajoneuvojen mittauksista, vaikka liike tai korjaamo jo aikaisemmin olisi ilmoittanut bensiinikäyttöisten autojen mittauksista. Suoritetusta savutusmittauksesta tulostetaan seuraavat tiedot sisältävä todistus eli mittauspöytäkirja:

- tarkastuspaikan nimi ja yhteystiedot
- ajoneuvon yksilöintitiedot
- mitattu tai muuten todettu moottoriöljyn, jäähdytysnesteen tai moottorin lämpötila
- kunkin vapaan kiihdytyksen pyörimisnopeudet (minimi ja maksimi)
- kukin nousuaika eli moottorin kiihdytysaika joutokäynniltä maksimipyörimisnopeuteen
- kukin mitattu absorptiokerroin
- kolmen peräkkäisen vapaan kiihdytyksen keskiarvo, mikäli se on laskettu lopputulokseksi
- testitulokset (hyväksytyt/hylätyt)

Varsinaiseen mittaukseen perustuvia pöytäkirjan tietoja ei saa moottorin lämpötilatietoa ja kokonaismassaltaan yli 3500 kg:n ajoneuvojen osalta pyörimisnopeustietoa lukuun ottamatta kirjata käsin. Tulosteessa ei myöskään vaadita kokonaismassaltaan yli 3500 kg:n ajoneuvojen nousuaikatiotoja. Päiväyksellä, mittajaan allekirjoituksella ja nimenselvennyksellä varustettu mittauspöytäkirja on liitettävä katsastusasiakirjoihin.

Anvisningar

Den som kontrollerar avgasutsläpp skall innan verksamheten inleds göra en anmälan till Trafiksäkerhetsverket. Anmälan skall göras separat för mätningar av dieseldrivna bilar, även om firman eller verkstaden redan tidigare har anmält mätningar gällande bensindrivna bilar. Över varje genomförd mätning av röktheten utskrivs ett intyg, dvs. ett mätprotokoll som innehåller följande uppgifter:

- kontrollställets namn och kontaktinformation
- specifikationsuppgifter för fordonet
- uppmätt eller på annat sätt konstaterad temperatur på motorolja, kylarvätska eller motor
- rotationshastighet vid varje fria acceleration (minimum och maximum)
- varje stigtid, dvs. motorns accelerationstid från tomgång till maximal rotationshastighet
- varje uppmätt absorptionskoefficient
- medeltalet av tre fria accelerationer efter varandra, om detta har räknats som slutresultat
- testresultat (godkänt/underkänt)

Protokolluppgifterna som baserar sig på den egentliga mätningen får inte skrivas ned för hand. Undantag utgör uppgifter om motortemperaturen och uppgifter om rotationshastigheten för fordon med en totalmassa över 3 500 kg. I utskriften krävs inte heller uppgifter om stigtid för fordon med en totalmassa över 3 500 kg. Ett intyg med datum, mättningsförrättarens underskrift och namnförtydligande skall fogas till besiktningsdokumenten.

Liiketoiminnan opas yksityisille elinkeinonharjoittajille

Sisällys

1	Käsitteitä	3
2	Ennen liiketoiminnan aloittamista	4
2.1	Nimeä uusi yrityksesi	4
2.2	Selvitä elinkeinosi luvanvaraisuus	5
2.3	Valitse kokenut ja luotettava kirjanpitäjä	8
2.4	Ymmärrä yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus	8
2.5	Vakuuta itsesi ja liiketoimintasi	10
2.6	Laske rahat	12
2.7	Hae tukia	15
3	Toiminimen perustaminen.....	16
3.1	Täsmennä toimiala.....	16
3.2	Mihin rekistereihin ilmoitaudutaan?	17
3.3	Perusta yritys	17
4	Yritystoiminnan käynnistäminen	18
4.1	Hinnoittele tuote ja palvelu.....	18
4.2	Mitkä maksutapavaihtoehdot asiakkaille annetaan?	20
4.3	Jos asiakas ei maksa laskua	21
4.4	Markkinoi	23
4.4.1	Verkostoidu.....	23
4.4.2	Mene verkkoon.....	24
	Lähteet	26
	Kuvat ja taulukot..	28
	Liite 1 Perustamisilmoitus Y3	29
	Liite 2 Perustamisilmoituksen Y3 täyttöohje	32

1 Käsitteitä

ALV-velka	Myyntien ja liiketoimintaan liittyvien ostojen arvonlisäverojen erotus, joka maksetaan Verohallintoon
Ansiotulo, s. 8-9	Jaettava yritystulo vähennettynä pääomatulo-osuudella
Arvonlisävero s. 18-19	Yleinen kulutusvero, joka kohdistuu lähes kaikkeen tavaroiden ja palvelujen kulutukseen. Maksetaan valtioille tuotteen, tuotannon tekijän tai palvelun osto- tai tuottamishintaan lisätylle arvon osuudelle. Yleensä 24 %
Kirjanpito	Tiedon ylläpitoa yksittäisen liiketapahtuman tarkkuudella, yrityksen liiketapahtumista syntyvän ja niitä kuvaavan aineiston kokoamista ja säilyttämistä, arvonlisäverolaskelmien ja tilinpäätöksen laatiminen
Liikevaihto	Yrityksen vuotuinen myyntitulojen määrä, josta on vähennetty arvonlisävero ja myynnin oikaisuerät (esimerkiksi myönnetty alennukset ja luottotappiot)
Nettovarallisuus, s. 8-9	Yleisesti yrityksen varat vähennettynä sen veloilla
Oma pääoma	Yrittäjän itsensä yritykseen sijoittamat ja muut pääomat, joilla ei ole takaisinmaksuvelvoitetta
Pääomatulo, s. 8-9	Käytetään verotuksessa: Yleensä 20 % edellisen verovuoden nettovarallisuudesta. Toteutunut tai oletettu tuotto pääomalle.
Tilinpäätös	Tilikaudelta (usein 12 kk) tehtävät laskelmat, joilla kuvataan yrityksen tulosta ja varallisuusasemaa
Työtulo, s. 10-11	Yrittäjän eläkevakuutuksen (YEL) suuruuteen vaikuttava hinta-arvio yrittäjän työpanoksesta
Vieras pääoma	Lainat ja muut velat ja pääomat, jotka on maksettava takaisin
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	Toiminimi, ammatinharjoittaja, liikkeenharjoittaja, yrittäjä, yksityisyrittäjä jne.
Yritystulo, s. 8-9	Elinkeinotoiminnan tulos, josta on vähennetty edellisten vuosien tappiot
Maksuehdoissa, s. 21:	
14 päivää netto	Laskun koko loppusummalle on annettu 14 päivää maksuaikaa
14 päivää -2 %	Laskun loppusummasta saadaan kaksi prosenttia alennusta jos se maksetaan 14 päivän kuluessa
Käteisalennus	Yllä olevassa maksuehdossa kaksi prosenttia, jonka saa alennusta tietyn ajan kuluessa maksettaessa

”Onnellisimmat yrittäjät ovat ne, joiden harrastus on muuttunut yrittämiseksi” (Vahtera 2011, 24).

Tämä opas on tarkoitettu sinulle, joka olet päättänyt ryhtyä elinkeinonharjoittajaksi eli perustaa toiminimen. Oppaassa luetellaan asiat, jotka sinun tulee muistaa ja huomioida ennen perustamista ja liiketoimintasi alkuvaiheessa. Tiedot on pyritty kertomaan käsiteltävässä aikajärjestyksessä olettaen, että olet jo laskenut tulevan toimintasi kannattavuuden ja tehnyt markkinatutkimusta.

Oppaan tarkoitus on tuoda ihmisten tietoon pääasioita yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimimisesta selkokielellä ja käytännönläheisesti. Se on rakennettu uuden yksityisen elinkeinonharjoittajan näkökulmasta.

2 Ennen liiketoiminnan aloittamista

Tässä luvussa käydään läpi yrittäjän pakollisia, lakisääteisiä tehtäviä. Osa elinkeinoista edellyttää ilmoituksen tekemistä viranomaisille tai rekisteröitymistä kyseisen ammatin harjoittajaksi. Jotkin elinkeinot tarvitsevat erillisen luvan, jota ilman yritys ei voi toimia. Yrittäjä on velvollinen ottamaan itselleen eläkevakuutuksen ja lisäksi vakuuttamaan työntekijänsä. Tämä opas on suunnattu ensisijaisesti yksityisille elinkeinonharjoittajille jotka harjoittavat siis ammattiaan yksin toiminimellä, joten työntekijöitä koskevia velvoitteita ei käsitellä perusteellisesti. Kaikki yritykset ovat lain mukaan kirjanpitovelvollisia. Pieniä yrityksiä lukuun ottamatta yritysten on myös valittava itselleen ulkopuolinen tilintarkastaja. (Pakolliset tehtävät 2013.)

2.1 Nimeä uusi yrityksesi

Kaupparekisteriin ilmoittauduttaessa tarvitaan **toiminimi**, jolla elinkeinotoimintaa ryhdytään harjoittamaan. Toiminimen voi muodostaa monella eri tavalla. Siihen voi liittyä oma tai paikkakunnan nimi tai se voi olla sana, joka ei merkitse mitään. Lyhennettä ”tmi” tai sanaa ”toiminimi” ei tarvitse nimessä käyttää.

- Keksi nimi, joka synnyttää mielikuvia, mielellään positiivisia
- Varo negatiivista vaikutusta
- Varmista, ettei yrityksesi nimi ole helposti sekoitettavissa toiseen yritykseen tai muuhun aiheeseen
- Keksi nimi, joka puhuttelee yrityksesi kohderyhmää. Esimerkiksi kansainvälisille markkinoille aikovan nimessä ei välttämättä kannata käyttää kirjaimia, joita ei tunneta kohdemaissa.

- Kysy tuttavilta mitä mielikuvia nimiehdotuksesi tuo ja miltä se kuulostaa. Käytä myös verkon hakukoneita (Google, Bing, jne.): mitä keksimälläsi nimellä löytyy? Todennäköisesti tulevat asiakkaasi näkevät samat hakutulokset, jotka synnyttävät mielikuvia.
- Keksi 2-3 nimeä, sillä ensimmäistä ei aina hyväksytä kaupparekisterissä. Nimi voi esimerkiksi olla jo toisen yrityksen käytössä.
- Osittain tai täysin keksityt nimet antavat eniten vapauksia. Voit itse päättää, millaiset mielikuvat haluat nimeen tartuttaa.

Kaupparekisteriin merkityllä yrityksellä voi olla muunkielisiä **rinnakkaistoiminimiä**.

Rinnakkaistoiminimellä tarkoitetaan suomen- tai ruotsinkielisen toiminimen käännöstä. Yritys voi käyttää toiminnassaan myös **aputoiminimiä**, joilla voidaan harjoittaa osaa yrityksen toiminnasta. Aputoiminimellä harjoitettava toiminta ei saa kattaa yrityksen toimialaa kokonaisuudessaan.

2.2 Selvitä elinkeinosi luvanvaraisuus

Joidenkin elinkeinojen harjoittaminen vaatii erillisen luvan, ilmoituksen tai rekisteröinnin. Ne voivat liittyä esimerkiksi elinkeinon ammattitaitovaatimukseen tai toimintaympäristöön ja terveystarkastajan hyväksyntään.

Luvanvaraisia elinkeinoja ovat mm.

- ajoneuvojen katsastustoiminta
- alkoholin anniskelu ja myynti
- alkoholin valmistus ja tukkumyynti
- apteekit, lääketehtaat, lääketukkukaupat, lääkevalmisteiden ja eläinlääkevalmisteiden myynti, rohdosvalmisteiden myynti
- arvopaperiliikkeiden ja optioyhteisön toiminta, arvopaperipörssitoiminta (valtiovarainministeriö).
- jalometallituotteiden valmistus ja maahantuonti
- kaivokset; esiintymän hyväksikäyttöoikeus ja valtaukset
- keinotekoisten lannoitusaineiden ja valmistettujen rehujen valmistus sekä sementtavarain kauppa
- lentoliikenteen reitti- ja tilausliikenneluvat
- panttilainaustoiminta
- perintätoiminta toisen lukuun
- postitoiminnan harjoittaminen
- sijoitusrahastotoiminta

- sähkölaitteiden suunnittelu, rakentaminen, valmistaminen, korjaaminen, huoltaminen ja käyttäminen, sähkön tuottaminen ja siirto muuhun kuin omaan käyttöön
- teletoiminta
- terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi

Luvan- ja ilmoituksenvaraisista elinkeinoista sekä lupia myöntävistä viranomaisista saa lisätietoa paikalliselta Työ- ja elinkeinotoimistolta tai muun muassa Yritys-Suomen Internet-sivustolta osoitteesta www.yrityssuomi.fi/luvat

Sivuilla voi etsiä lupia, ilmoituksia ja rekisteröintejä kahdella eri tavalla:

1. Käytä lupahakua, jossa voit hakea sisältöä hakusanalla, luvan nimellä tai myöntävällä organisaatiolla, tai
2. valitse toimiala, niin saat kaikki siihen kuuluvat luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit yhteen taulukkoon listattuna.

Yrityksen luvat		Ajoneuvo- ja liikennetoimintaan liittyvät seuraavat luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit:		
Toiminta	Lupa, ilmoitus tai rekisteröinti	Vastuuviranomainen		
ADR-koulutus	ADR-koulutuslupa	Trafi		
Ajoharjoitteluradat	Ajoharjoitteluratalupa	Trafi		
Ajoneuvojen ja komponenttien testaus	Ajoneuvojen ja komponenttien tutkimuslaitokset Ajoneuvojen ja komponenttien hyväksytyt asiantuntijat	Trafi		
Ajoneuvojen katsastajien kouluttajat	Ajoneuvojen katsastajien koulutusosoikeus	Trafi		
Ajoneuvojen katsastus	Katsastuksen toimilupa	Trafi		
Ajopiirturin asennus ja korjaus	Ajopiirturin asennus- ja korjauslupa	Trafi		

Kuva 2: Yrityksen luvat, Ajoneuvot ja liikenne (2013.)

Yritys-Suomen toimialahaussa avautuvasta taulukosta klikkaamalla toimintaa saa lisätietoja toiminnan luvasta sekä ohjeet sen hakemiseen. Hae lupaa luvanvaraisesta tai ilmoita ilmoituksenvaraisesta elinkeinosta Yritys-Suomen ilmoittamalta vastuuviranomaiselta ja varaa aikaa sen saamiseen. Luvan myöntävältä tai ilmoituksen hyväksyvältä viranomaiselta saa tiedon mahdollisista maksuista kyseisen elinkeinon harjoittamista varten. Jäljennökset saaduista luvista tarvitaan yritystä rekisteröitäessä, jotta välttyään rekisteröinti-ilmoitusten muutoksista koituvilta maksuilta. Muutos maksaa 83 euroa ilmoitukselta vuonna 2013.

Esimerkiksi autokorjaamotoiminta voi olla joko luvan- tai ilmoituksenvaraista riippuen korjaus- ja huoltotyön luonteesta. Pakokaasumittaukset katsastusta varten ovat ilmoituksenvaraista toimintaa. Ilmoitukset tehdään korjaamotoiminnan osalta usein Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille. Kuva 2 on esimerkki ilmoituspohjasta.

Ilmoitus toimitetaan osoitteella: Anmälan skickas till:

Liikenteen turvallisuusvirasto
 Trafiksäkerhetsverket
 PL PB 320
 00101 Helsinki Helsingfors

Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten
 Bensinikäyttöiset autot
Anmälan om inledning av avgasmätningar inför besiktning
 Bensindrivna bilar

A Ilmoituksen tekijä Anmälare	Yrityksen tai laitoksen nimi Företagets eller anläggningens namn	Y-tunnus FO-nummer
	Vastuhenkilö Ansvarig	
	Osoite Adress	
	Puhelin Telefon	Faksi Fax
B Käytössä olevat mittarit Mittarimalleja koskevat kohdat täytetään siten osin kuin ovat tiedossa. Mittalaitteet som används Punkterna gällande mätarmodeller fylls till den del de är kända.	Merkki ja malli Märke och modell	Mitattavat arvot Värderna som mäts
	Laitteelle myönnetty hyväksyntä Godkännandens beviljade för apparaten	
	Merkki ja malli Märke och modell	Mitattavat arvot Värderna som mäts
	Laitteelle myönnetty hyväksyntä Godkännandens beviljade för apparaten	
C Allekirjoitus Underskrift	Paikka ja pvm Ort och datum	Alekirjoitus Underskrift

CI07 - 01/2010

Liikenteen turvallisuusvirasto, PL 320, 00101 Helsinki • www.trafi.fi • Y-tunnus 1031715-9
 Trafiksäkerhetsverket, PB 320, 00101 Helsingfors • www.trafi.fi • FO-nummer 1031715-9

Kuva 3: Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten (2013.)

2.3 Valitse kokenut ja luotettava kirjanpitäjä

Jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Kirjanpitovelvollisuus tarkoittaa yrityksen johdon velvollisuutta huolehtia siitä, että yrityksen liiketapahtumista syntyvä ja niitä kuvaava kirjallinen aineisto kootaan ja säilytetään. Tästä aineistosta laaditaan määräajassa kirjanpito ja tilinpäätös. Tilinpäätöksen tehtävänä on antaa kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta tilasta. Kirjanpito voidaan ulkoistaa osittain tai kokonaan tai se voidaan hoitaa kokonaisuudessaan itse. Yleensä yksityiset elinkeinonharjoittajat ulkoistavat kirjanpitonsa, jolloin he voivat paremmin keskittyä omaan ydinliiketoimintaansa.

Vaihtoehtoihin kirjanpidon järjestämiseksi kannattaa tutustua ja olla yhteydessä eri tilitoimistoihin ja kirjanpitäjiin esimerkiksi tarjouspyynnöin. Kirjanpitäjän tai tilitoimiston valinnassa yleisesti tärkeimpinä kriteereinä pidetään tulevan yhteistyökumppanin

- kokemusta ja tietotaitoa
- luotettavuutta
- kommunikoinnin helppoutta ja sujuvuutta
- lähestyttävyyttä ja avuliaisuutta

Kirjanpitäjän tehtäviin kuuluu liiketapahtumien kirjaus tileille tositteiden mukaan, arvonlisäverolaskelmat ja tilinpäätöksen tekeminen. Yleensä yrittäjä itse laskuttaa omista myynneistään, huolehtii myyntisaamisistaan, maksaa ostolaskunsa ja maksaa eli tilittää arvonlisäveron kirjanpitäjän laskelmien mukaisesti. Yrittäjä siis pitää itse huolen kaikesta rahan liikkumisesta, jolloin kirjanpitäjän työkaluiksi jäävät vain tositteet suorituksista. Kirjanpitäjä yleensä auttaa ja tukee yrittäjää aina tarpeen vaatiessa.

2.4 Ymmärrä yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus

Verolainsäädännön tarkoitus on kerätä varoja yhteiskunnalle. Yksityisen elinkeinonharjoittajan yrityksestä saama tulo verotetaan hänen omana tulonaan pääoma- ja ansiotulona. Pääomatulosta suoritetaan veroa valtiolle, ansiotulosta valtion lisäksi kunnalle ja seurakunnalle.

Tärkeimmät termit toiminimen tuloverotuksessa:

Jaettava yritystulo	Elinkeinotoiminnan tulos, josta on vähennetty edellisten vuosien tappiot, ja joka jaetaan verotettavaksi elinkeinonharjoittajan ansio- ja pääomatulona.
---------------------	---

Pääomatulo	Yleensä 20 % edellisen verovuoden nettovarallisuudesta. Jaettavasta yritystulosta pääomatulona verotetaan se osuus, jonka voidaan olettaa olevan tuottoa nettovarallisuudelle. Yleensä nettovarallisuuden tuottona pidetään 20 prosentin osuutta edellisen verovuoden taseen nettovarallisuudesta, mutta yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta pääomatuloksi voidaan katsoa myös 10 tai 0 prosenttia nettovarallisuudesta.
Nettovarallisuus	Nettovarallisuudella tarkoitetaan yleisesti yrityksen varoja vähennettynä sen veloilla. Yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuuteen lasketaan verotuksessa edellisen verovuoden lopussa taseeseen merkityt rahat kassassa, kaluston arvo, vaihtomaisuuden arvo, joka käsittää elinkeinotoiminnassa kuluvat tai myytävät tavarat, raaka-aineet, muut aineet ja tarvikkeet sekä sijoitukset, jotka tuottavat tuloa useamman kuin yhden tilikauden ajan. Edellä mainituista vähennetään yrityksen velkojen suuruus ja lisätään 30 prosenttia edellisen vuoden aikana maksetuista palkoista.
Ansiotulo	Jaettava yritystulo vähennettynä pääomatulo-osuudella. Eli elinkeinotoiminnan tulos vähennettynä aikaisempien vuosien vahvistetuilla tappioilla ja pääomatulo-osuudella.

Pääomatulosta valtiolle maksetaan alle 50 000 euron osuudelta 30 prosenttia ja yli 50 000 euron osuudelta 32 prosenttia. Kun jaettavasta yritystulosta vähennetään pääomatulon osuus, jää jäljelle ansiotulona verotettava osa yritystulosta. Ansiotulo-osuus lasketaan yhteen yrittäjän muiden ansiotulojen kanssa ja yrittäjä maksaa kaikkien ansiotulojensa yhteismäärästä veroa progressiivisen veroasteikon eli henkilökohtaisen verokorttinsa mukaan.

Seuraavassa on kaksi esimerkkitaulukkoa havainnollistamassa veron määrän laskemista. Taulukossa 1 ”Yritystulo, nettovarallisuus sekä pääoma- ja ansiotulot” yritystuloksi eli toiminnan tulokseksi on esitetty 5000 euroa ja edellisen verovuoden varoiksi 5 000 euroa. Yrityksellä on palveluksessaan yksi työntekijä, jolle maksettiin palkkaa viimeisen 12 kuukauden aikana yhteensä 20 000 euroa. Yrityksellä on velkaa 1 000 euroa.

Toiminnan tulos €	5000,00
Edellisen vuoden tappio €	-400,00
Yritystulo €	=<u>4600,00</u>
Varat edellisen verovuoden lopussa	5000,00
Velat	-1000,00
Työntekijöiden palkoista 30 %	+6000,00
Nettovarallisuus	=<u>10000,00</u>
Pääomatulo, € (20 % nettovarallisuudesta)	<u>2000,00</u>
Ansiotulo, € (yritystulo - pääomatulo)	<u>2600,00</u>

Taulukko 1: Yritystulo, nettovarallisuus sekä pääoma- ja ansiotulot

Taulukossa 2 on laskettu esimerkkiyrityksen tilitettävän tuloveron määrä. Alle 50 000 euron osuus pääomatulosta verotetaan jo aiemminkin mainitulla veroprosentilla 30. Yrittäjän ansiotuloveroprosentiksi, joka määräytyy progressiivisesti jokaisen omien tulojen mukaan, on keksitty 35. Näin ollen yrittäjä maksaisi yritystulostaan veroja yhteensä 1 510 euroa.

	Tulo, €	Veron määrä, €
Pääomatulo alle 50 000 osuudelta, vero 30 %	2 000,00	600,00
Pääomatulo 50 000 ylittävältä osalta, vero 32 %	0,00	0,00
Ansiotulo, progressiivinen vero esim. 35 %	2 600,00	910,00
	<u>Verot yhteensä</u>	<u>1 510,00</u>
<u>Yritystulosta (4 600 euroa) jää yrittäjälle</u>	<u>3 090,00</u>	

Taulukko 2: Tulovero

2.5 Vakuuta itsesi ja liiketoimintasi

Yrittäjien eläkelain (YEL) piiriin kuuluvat Suomessa asuvat 18-64 -vuotiaat yrittäjät, jotka työskentelevät yrityksissään ja joiden yritystoiminta jatkuu yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta. Lisäksi yrittäjien eläkelain piiriin kuulumisen edellyttää vähintään 7 303,99 euron vuosittaista työtuloa ja ettei yrittäjä kuulu muun eläkelain piiriin. Yrittäjien eläkevakuutusmaksut määräytyvät vakuutettavan työtulon perusteella. Työtulo on yrittäjän työpanosta vastaava euromäärä tai arvio siitä. Alle 53-vuotiaan yrittäjän YEL -vakuutusmaksu vuonna 2013 on 22,5 prosenttia työtulosta. Myös palkkatilastolukuja voidaan käyttää tulevan työtulon arvioinnissa tarvittavan YEL - eläkkeen maksamiseksi. Kuvassa 3: Yrittäjän työtulo 2011 on esimerkki palkkatilastoluvuista.

5020A Autoalan ja Korjaamoiden Liitto

Yrittäjän työtulo muodostuu seuraavaksi:

Yrityksessä henkilöitä yrittäjä mukaan lukien	Yrittäjän työtulo, euroa/v
1	14 500 –
2	16 000 –
3	17 000 –
4	18 000 –
5	19 000 –
6	20 000 –

Kuva 4: Yrittäjän työtulo 2011, Autoalan ja Korjaamoiden liitto (Eläketurvakeskus 2013)

Kuvan 3 esimerkissä kysymys on korjaamotoiminnasta. Yritys- ja aluekohtaiset vaihtelut voivat olla suuria. Yksityinen ajoneuvokorjaamotoimintaa ammattinaan harjoittava maksaisi siis yllä olevan taulukon mukaisesti YEL - vakuutusmaksuja 22,5 prosenttia 14 500 eurosta. Muiden alojen työtuloarviot ovat nähtävillä Eläketurvakeskuksen (2013) Internet-sivustolla osoitteessa www.etk.fi.

Suora linkki työtuloarvioihin:

http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/esitteet/yrittajan_tyotulo_2011_7.pdf

Yrittäjän lakisääteisen YEL -vakuutuksen lisäksi voidaan itse yrittäjä, liiketoiminta ja omaisuus vakuuttaa yrittäjän harkinnan mukaan monin erilaisin vapaaehtoisin vakuutuksin. Vakuutusta otettaessa kannattaa aina selvittää vakuutuksen kattavuus, jotta se vastaa yrityksen tarpeita ja antaa riittävän suojan vahingon sattuessa.

Esimerkkejä Fennian tarjoamista vakuutuksista yrityksille:

- Keskeytysvakuutukset korvaavat liiketoiminnan keskeytymisestä aiheutuneita menetyksiä, kuten menetettyä myyntikatetta tai muutoksia palkoissa.
- Omaisuusvakuutukset kattavat kiinteistölle aiheutuneita esinevahinkoja, kuten vesijohtovuodosta ja koneiden ja laitteiden rikkoutumisesta aiheutuneita vahinkoja.
- Oikeusturvavakuutus korvaa vakuutetulle lakimiesavun käytöstä esimerkiksi riita-asioissa aiheutuneita asianajo- ja oikeudenkäyntikuluja.
- Toiminnan vastuuvakuutus kattaa sitä korvausvelvollisuutta, joka lain mukaan voi aiheutua yritykselle sen toimialaan kuuluvasta toiminnasta.
- Tuotevastuuvakuutus kattaa sitä korvausvelvollisuutta, joka voi aiheutua yritykselle sen valmistaman tai maahantuoman tuotteen aiheuttamista vahingoista.

2.6 Laske rahat

Yritystä perustettaessa on tarpeellista laatia rahoitussuunnitelma eli arvioida mahdollisimman tarkasti yrityksen rahatarve, kirjaamalla arvioidut tulot ja menot. Yrittäjän tulee päättää, kuinka paljon on itse valmis sijoittamaan yritykseen ja kannattaa selvittää yrityksen käynnistämiseen mahdollisesti saatava avustusrahoitus. Yrittäjän itse yritykseensä sijoittamaa varallisuutta kutsutaan yrityksen omaksi pääomaksi. Omaa pääomaa on kaikki varallisuus, jolla ei ole takaisinmaksuvelvollisuutta. Vastaavasti vieraaksi pääomaksi kutsutaan velkoja: pankkilainoja ja muita ulkopuolisten tahojen sijoituksia, jotka pitää maksaa takaisin.

Yleensä liiketoiminnan aloittamisen ensimmäisiä kustannuksia syntyy

- vuokrasopimuksista
- lupa-asioista
- yrityksen rekisteröimisestä
- kirjanpidosta ja
- liiketoiminnan käynnistämisen vaatimista koneista, laitteista, kalusteista ja ohjelmistoista.

Näiden ja muiden menojen euromääräiset selvitykset kannattaa laatia, ja ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi ne yleensä myös edellytetään. Siikavuon (2003, 184 - 186) investointi-, käyttöpääoma- ja alkupääomalaskelmat (Taulukot 3-5) auttavat suunnittelemaan omaa rahoitustarvetta. Taulukoissa valmiina olevat tiedot eivät palvele kaikkia yrittäjiä, mutta antavat suuntaa siihen, mitä kaikkea on syytä huomioida. Investointilaskelmalla (Taulukko 3) selvitetään, mitä perusinvestointeja yritystoiminnan aloittaminen vaatii ja mikä on investointeihin tarvittavan pääoman suuruus. Investoinnilla tarkoitetaan sijoitusta, josta odotetaan saatavan tuloja useampana kuin yhtenä tilikautena.

		Euroa
Maa-alueet		+
Rakennukset ja rakennelmat		+
Kalusteet		+
Koneet ja laitteet		+
Kuljetusvälineet		+
Atk-laitteet		+
Asennukset, muutostyöt yms.		+
Somistus		+
Muut investoinnit		+
Investoinnit yhteensä		=

Taulukko 3: Investointilaskelma (Siikavuo 2003, 184.)

Käyttöpääomalaskelman (Taulukko 4) avulla selvitetään käyttöpääoman tarve ensimmäisten toimintakausien varalle, kun tulorahoitusta ei vielä ole kertynyt riittävästi kattamaan toiminnasta aiheutuvia kiinteitä kuluja. Käyttöpääomalla tarkoitetaan sitä rahan määrää, joka sitoutuu juoksevaan kirjanpitoon. Esimerkki käyttöpääomasta ovat myyntisaamiset. Myyntisaamisiin eli asiakkaiden maksamattomina oleviin laskuihin sitoutuu yrityksen varallisuutta, joka täytyy kattaa pääomalla. Saamisten suuruus vaikuttaa käytettävissä olevan rahan määrään.

		Euroa
Maksuvalmius	Kohtuullinen määrä suoraan käytettävissä olevaa rahaa kassasta ja/tai pankissa	+
Tavaravarasto	Raaka-aineet	
	Puolivalmisteet	
	Keskeneräiset tuotteet	
	Valmiit tuotteet	+
Myyntisaamiset	Myyntisaamisten keskimääräinen suuruus	+
Muut saatavat	Ennakomaksut ja käsirahat	+
	Etukäteen maksetut vuokrat	+
	Takuut	+
	Arvonlisävero jne.	+
Velat toimittajille	Tavarantoimittajien myöntämä keskimääräinen luotto	-
Muut lyhyt-aikaiset velat	Ennakkonpidätykset	-
	Arvonlisävero jne.	-
Käyttöpääoman keskimääräinen tarve		=

Taulukko 4: Käyttöpääomalaskelma (Siikavuo 2003, 185.)

Laskemalla yhteen investointeihin sitoutuva rahamäärä, käyttöpääoman määrä ja kustannusylitysvaraus saadaan selville, mikä on alkupääoman tarve yhteensä (Taulukko 5). Kustannusylitysvarauksen lisäämisellä varaudutaan investointien ja käyttöpääoman tarpeiden muutoksiin ja mahdollisiin yllätystilanteisiin.

Investointipääoma	+
Käyttöpääoman keskimääräinen tarve	+
Investointipääoma ja käyttöpääoma yhteensä	=
Kustannusylitysvaraus (noin 10 % edellisestä summasta)	+
Alkupääoman tarve yhteensä	=

Taulukko 5: Alkupääoman tarve ja rahan lähteet (Siikavuo 2003, 186.)

Saadakseen ulkopuolista rahoitusta on yrittäjän voitava selittää sen myöntäjälle mihin rahoitusta tarvitaan ja miksi, ja että aiotulle liiketoiminnalle on kysyntää ja tarvetta. Yleensä mahdollisille rahoituksen myöntäjille esiteltäviä laskelmia ja muuta materiaalia kutsutaan liiketoimintasuunnitelmaksi, joka laaditaan ennen yrityksen perustamista. Ohjeita muiden laskelmien tekemiseen löytyy muun muassa taloushallinnon oppaista Internetistä ja kirjastoista.

2.7 Hae tukia

Yritystoimintaa varten on mahdollista saada erilaisia avustuksia, esimerkiksi:

- **Työ- ja elinkeinotoimiston myöntämän Starttirahan** tarkoitus on turvata yrittäjän toimeentulo yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen, kuitenkin enintään 18 kuukauden ajan. Starttiraha muodostuu kahdesta osasta, perustuesta, joka vuonna 2013 on 32,46 euroa päivältä sekä lisäosasta, jonka suuruus vaihtelee tapauksen mukaan. Starttirahan saaminen edellyttää päätoimista yrittäjyyttä, riittäviä valmiuksia aiottuun yritystoimintaan, mahdollisuuksia jatkuvaan kannattavaan toimintaan, tarpeellisuutta yrittäjäksi ryhtyvän toimeentulon kannalta sekä sitä, ettei yritystoimintaa ole aloitettu ennen tuen myöntämispäätöstä.
- **Finnvera Oyj myöntää rahoitusta yritystoiminnan aloittamiseen**, kasvuun, kehittämiseen ja kansainvälistymiseen liittyviin investointeihin sekä käyttöpääomaan. Tyypillisiä rahoituksen kohteita ovat kone- ja laiteinvestoinnit, toimitilat ja kasvuun tarvittava käyttöpääoma. Finnveran rahoituspalvelut on tarkoitettu erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille.
- **Keksintösäätiön rahoitus** on tarkoitettu yksityishenkilöiden ja pienyrittäjien tekemien keksintöjen kehittämiseen. Kokonaisrahoituksen määrä keksintöä kohden voi olla 2 000-200 000 euroa hankkeesta riippuen. Rahoitusta myönnetään keksintöjen kehittämiseen liittyviin patentointi-, tuotekehitys- ja kaupallistamiskuluihin. Keksintösäätiön rahoitusmuodot ovat avustus, tukiraha ja laina.
- **Tekes –teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus** rahoittaa ja aktivoi yritysten ja tutkimusyksiköiden haastavia tutkimus- ja kehitysprojekteja.
- **ELY -keskus eli Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus** voi olla mukana rahoittamassa pienten ja keskisuurten yritysten kehittämis- ja investointihankkeita.

Yrityksen tärkein vieraan pääoman eli lainarahan lähde on **pankit**, joiden luotonannon muotoja ovat esimerkiksi tililuotot, lyhytaikaiset luotot pitkäaikaiset luotot sekä notariaattiluotot. Koneita ja laitteita voidaan hankkia myös **rahoitusyhtiöiden** kautta osamaksukaupalla tai leasing sopimuksilla. Kolmas yleinen vieraan pääoman lähde pankkien ja rahoituslaitosten lisäksi ovat **vakuutusyhtiöt**. Vakuutusyhtiöiden yleisin luottomuoto on eläkevakuutusyhtiöiden myöntämä Tel -takaisinmaksulaina. Koska Tel-lainan myöntäminen

perustuu yrityksen Tel-maksukertymään, se on yrittäjän käytettävissä vasta joidenkin vuosien päästä yrittäjätoiminnan alkamisesta. Aloittavan yrittäjän kannattaa kysyä rahoitustarjouksia useammasta lähteestä ja vertailla niiden ehtoja.

3 Toiminimen perustaminen

Kun uuden yrityksen luvan- ja ilmoituksenvaraisuuteen liittyvät asiat on selvitetty ja tarvittavat toimenpiteet tehty, kirjanpidon järjestämisestä päätetty ja kun vakuutus- ja rahoitusasiat ovat kunnossa, voidaan ryhtyä itse perustamistoimiin.

3.1 Täsmennä toimiala

Oleellista on päättää etukäteen perustettavan yrityksen nimi sekä toiminnan laajuus niin, että tiedetään mihin rekistereihin tulee ilmoittautua. Lisäksi toimiala on syytä miettiä myös tulevaisuuden kannalta, sillä kaikista muutoksista ilmoittamisesta peritään käsittelymaksut.

Verohallintoon on ilmoitettava päätoimiala, josta käy selvästi ilmi toiminnan muoto ja se, millä alalla yritys toimii. Yrityksellä voi olla vain yksi päätoimiala, joka on julkista tietoa yritystietojärjestelmässä. Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala voidaan ilmoittaa niin sanottuna yleistoimialana eli kattamaan kaikki laillinen liiketoiminta. Suositeltavaa kuitenkin on, että toimiala muotoillaan selkeästi, jotta toiminnan laatu käy siitä yksiselitteisesti ilmi.

Tilastokeskuksen Internet - sivuilta voit tarkastella eri toimialoja sen täsmentämisen helpottamiseksi:

www.stat.fi Etusivu > Tietoa tilastoista > Luokitukset > Talousluokitukset > Toimialaluokitus 2008

3.2 Mihin rekistereihin ilmoitaudutaan?

- **Ilmoitus Verohallintoon** tulee tehdä kaikesta liiketoiminnasta ennen sen aloittamista.
- **Kaupparekisteriin** yksityinen elinkeinonharjoittaja on velvollinen rekisteröitymään, jos hän harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa, elinkeinotoimintaa varten on omasta asunnosta erillinen liiketila tai palveluksessa on muita henkilöitä kuin yrittäjän aviopuoliso tai alaikäinen perheenjäsen. Perustamisilmoituksen saa kuitenkin tehdä kaupparekisteriin sellainenkin yritys, joka ei ole velvollinen sitä tekemään. Rekisteröinti kaupparekisteriin on tehokkain tapa suojata toiminimi.
- **Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin** on ilmoitauduttava, jos yritys myy Suomessa tavaroita tai palveluja osana liiketoimintaa ja tilikauden liikevaihto on yli 8 500 euroa. Jos liikevaihto on alle 8 500 euroa, ei rekisteriin tarvitse ilmoittautua eikä veroja tilittää. Alle 22 500 euron liikevaihdolla voi saada osittaisen huojuksen arvonlisäverotuksessa.
- **Ennakkoperintärekisteriin** voi ilmoittautua, jos yritys harjoittaa elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa eikä kyse ole palkasta. Ennakkoperintä tarkoittaa sitä, että ennalta arvioitu tulo- ja varallisuusveron määrä peritään verovuoden aikana ennen lopullista veronmääräämistä.
- **Työnantajarekisteriin** on ilmoitauduttava, jos yritys maksaa säännöllisesti palkkoja. Jos palkanmaksu on satunnaista, rekisteröitymispakkoa ei ole. Satunnaisella palkanmaksulla tarkoitetaan tilannetta, jossa yrityksellä on palveluksessaan vain yksi vakituinen työntekijä tai yhdestä viiteen työntekijää, joiden työsuhde ei kestä koko kalenterivuotta.

Samalla perustamisilmoituslomakkeella (Y3) voi ilmoittautua tai hakeutua kaikkiin yllä mainittuihin rekistereihin.

3.3 Perusta yritys

Tutustu yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoituslomakkeeseen, Lomake Y3:een (Liite 1) ja sen täyttöohjeeseen (Liite 2). Tämän jälkeen täytä perustamisilmoituslomake. Pyydä kirjanpitäjältäsi apua lomakkeen täytössä, jos tarve vaatii.

Perustamisilmoituslomake ja niihin liittyvät täyttöohjeet ovat saatavissa myös

- Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä YTJ:n Internet-sivuilta
- Kaupparekisterin asiakaspalvelusta
- useimmista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista,
- maistraateista ja verotoimistoista

Ilmoitukset Verohallintoon ovat aina maksuttomia, mutta ilmoittautuminen rekistereihin maksaa aina voimassaolevan hinnaston mukaisesti. Käsittelymaksu yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisesta on syyskuussa 2013 105 euroa. Kuitti maksetusta

kaupparekisterin käsittelymaksusta on liitettävä mukaan rekisteri-ilmoitukseen. Lisäksi liitteisiin tarvitaan luvanvaraisen elinkeinon lupatodistuksen jäljennös. Jos lupa saadaan ja ilmoitetaan kaupparekisteriin myöhemmin, menee muutosilmoituksesta oma käsittelymaksunsa, joka syyskuussa 2013 on 85 euroa. Täytetty perustamisilmoituslomake toimitetaan liitteineen Patentti- ja rekisterihallitukseen, verotoimistoon, ELY -keskukseen tai maistraattiin.

Hinnastot ovat nähtävissä Patentti- ja rekisterihallituksen Internet-sivustolla kohdassa käsittelymaksut:

www.prh.fi Etusivu > Kaupparekisteri > Hinnasto ja maksuohjeet > Käsittelymaksut

Kun yrityksen perustamisilmoitus kirjataan Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, saa se yritys- ja yhteisötunnuksen eli Y-tunnuksen, jossa on seitsemän numeroa, väliviiva ja tarkistusmerkki eli se on muotoa 1234567-8. Y-tunnus yksilöi yrityksen ja sitä tarvitaan asioitaessa viranomaisten kanssa, juridisia sopimuksia tehtäessä sekä asiakkaita laskutettaessa. Y-tunnus on mainittava myös yrityksen kirjeissä ja lomakkeissa. Euroopan Unionin alueella on käytössä arvonlisäverotunniste (ALV-numero), jonka avulla kansainvälistä kauppaa käyvä, arvonlisäverovelvollinen yritys saa mahdollisuuden varmistaa kumppaninsa arvonlisäverovelvollisuuden. ALV-numeroa saavat käyttää vain arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkityt yritykset ja henkilöt. ALV-numeron saa muodostettua Y-tunnuksesta 1234567-8 lisäämällä alkuun maatunnuksen FI ja jättämällä tunnuksesta väliviivan pois: FI12345678.

4 Yritystoiminnan käynnistäminen

4.1 Hinnoittele tuote ja palvelu

Kaiken liiketoiminnan lähtökohta on kannattavuus, jota mitataan rahalla. Tuotteen ja palvelun myyntihinnan on katettava sen ja kaikki muut liiketoiminnan kustannukset veroja ja rahoituskustannuksia myöten. Lisäksi omistajillekin pitäisi jäädä voittoa. Myyntitavoitteet tulee asettaa kuukausi- ja vuositasolla niin, että myyntituotto todella kattaa kaikki liiketoiminnan kulut:

- alkuinvestoinnit
- toimitilojen vuokrat
- sähkö- ja vesimaksut
- kaikki vakuutukset
- kirjanpidon kustannukset
- verot
- lainojen lyhennykset korkoineen

- ohjelmisto- ja puhelinkustannukset
- tuotteiden ostohinnat
- mainonta
- yrittäjälle korvaus työpanoksestaan
- jne.

Hinnat määräytyvät yleensä yrittäjän päämäärien ja tavoitteiden mukaan, mutta kysynnällä ja kilpailijoiden hinnoilla eli markkinahinnoilla on niihin myös merkittävä vaikutus. Kilpailun määrä, merkittävimpien kilpailijoiden tuotteet ja niiden hinnoittelu on tunnettava.

Yrityksen sisäisessä laskentatoimessa käsitellään kustannuksia ilman arvonlisäveroa, mutta asiakkailta perittävää hintaa laskettaessa arvonlisävero on otettava huomioon. Verottomaan myyntihintaan lisättävä arvonlisävero on yleensä 24 prosenttia. Elintarvikkeiden arvonlisävero on kuitenkin 14 prosenttia ja kirjojen sekä kuljetus- ja eräiden muiden palvelujen 10 prosenttia. Tiettyjen tavaroiden ja palvelujen myynti on säädetty verottomaksi. Näitä ovat esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoito, sosiaalihuolto, ammatillinen koulutus, rahoitus- ja vakuutuspalvelut sekä julkinen esiintyminen.

Arvonlisäverovelvollinen elinkeinonharjoittaja saa vähentää verollista liiketoimintaansa varten hankkimiansa hyödykkeiden ostohintaan sisältyvän arvonlisäveron. Valtiolle maksettava eli tilitettävä vero lasketaan siten, että myynneistä suoritettavasta verosta vähennetään kaikkiin vähennyskelpoisiin ostoihin sisältyvä vero. Alla oleva esimerkki auttaa asian hahmottamisessa.

AJATTELUTAPA 1	Ostohinta sis. ALV €	Hankinnan ALV 24 %, €	Myyntihinta sis. ALV, €	Myyntin ALV 24 %, €	Tilitettävä ALV, €
	300,00	72,00	400,00	96,00	24,00

AJATTELUTAPA 2	Ostohinta sis. ALV 24 %, €	Myyntihinta sis. ALV 24 %, €	Lisätty arvo, €	Arvonlisävero 24 %, €
	300,00	400,00	100,00	24,00

Taulukot 6-7: Arvonlisävero

Esimerkissä yrittäjä ostaa tuotteen 300 eurolla, johon sisältyy arvonlisäveroa 24 %. Ostaessaan tuotteen yrittäjä siis maksaa jo tuotteesta veroa 72 euroa. Yrittäjä myy tuotteen eteenpäin asiakkaalle hintaan 400 euroa, johon niin ikään sisältyy arvonlisäveroa 24 prosenttia. Valtiolle yrittäjä tilittää arvonlisäveroa myynnin ja oston arvonlisäverojen erotuksen verran, joka on 24 euroa. Toinen tapa hahmottaa arvonlisävero esitetään samalla esimerkkitilanteella

ajattelutapa 2:na. Siinä arvonlisävero 24 prosenttia on laskettu yrittäjän tuotteelle lisäämälle arvolle, joka on 100 euroa.

4.2 Mitkä maksutapavaihtoehdot asiakkaille annetaan?

Maksun saajana saat itse päättää, millä tavoilla otat maksuja vastaan. Yleisimpiä maksutapoja ovat maksukortit, käteinen raha ja lasku.

Korttimaksu	Päätelaitteet ja ylläpito maksavat 30–150 euroa kuukaudessa, riippuen muiden muassa kauppiassopimuksen solmineen pankin veloittamista palkkioista, tapahtumien lukumääristä ja päätelaitteen tyypistä.
Käteinen	Käteiseen rahaan liittyy rikejä, kuten rahan kuljettamisen ja säilyttämisen turvallisuus sekä väärennetyt rahat.
Lasku	Perusohjelma sisältää tyypillisesti laskutuksen, myyntireskontran, tuotekortiston, asiakaskortiston, varastovalvonnan sekä myyjien provisiolaskennat. Hinnat vaihtelevat välillä 10-100 euroa kuukaudessa.

Korttimaksujen vastaanotto on hyvin yleistä ja maksupäätteet kannattaa hankkia etenkin jos asiakaskunta koostuu pääosin yksityishenkilöistä, joiden maksukäyttäytymistä ei aina tunneta. Jos yrityksen asiakkaina on esimerkiksi vain muutama toinen yritys tai muu organisaatio, joiden maksukäyttäytyminen tunnetaan, voi olla myös perusteltua käyttää laskua maksutapana. Laskujen tekeminen itse voi olla työlästä ja aikaa vievää suhteessa laskutusohjelmien edullisiin hintoihin. Laske oman tuntityösi arvo. Suoritusten seuranta voi olla vaikeaa jos ei onnistu luomaan selkeää toimintatapaa. Jokainen tieto tulee viedä aina erikseen tekstinkäsittelyohjelmaan tai Internetin ilmaislaskutusohjelmiin. Esimerkiksi Visman Passeli + Lite - ohjelma on selkeä ja helppo laskutusohjelma pienyritysten ja ammatinharjoittajien vähäisiin laskutustarpeisiin. Hinta on alkaen 14,90 euroa kuukaudessa.

Laskussa annettujen tietojen tulee olla tarpeeksi selkeitä ja yksiselitteisiä, että velka voidaan maksaa ja että saaja vaivatta ymmärtää sen olevan lasku, joka hänen on maksettava.

Arvonlisäverolaissa säädetään laskun sisältövaatimukset, jotka ovat:

- laskun antamispäivä
- juokseva tunniste, jolla lasku voidaan yksilöidä (laskun numero)
- arvonlisäverotunniste
- myyjän ja ostajan nimet ja osoitteet
- myytyjen tavaroiden ja palvelujen määrä ja luonne
- tavaroiden toimituspäivä
- palvelujen suorituspäivä tai ennakkomaksun maksupäivä

- veron ja verottomuuden peruste kunkin verokannan tai verottomuuden osalta
- yksikköhinta ilman veroa sekä
- hyvitykset ja alennukset
- arvonlisäverokanta ja suoritettavan veron määrä euroissa sekä
- jos laskulla muutetaan aikaisemmin annettua laskua, yksiselitteinen viittaus tähän laskuun.

Lisäksi oleellisia tietoja sekä maksajan että maksun saajan kannalta ovat tietenkin myös

- laskun loppusumma,
- eräpäivä ja maininta viivästysseuraamuksista, kuten maksumuistutusmaksun perimisestä.

Asiakkaalle pitää aina tarjota kuittia tämän ostamasta tuotteesta tai palvelusta.

Kuitintarjoamisvelvollisuus koskee käteisellä rahalla ja maksukorteilla tehtyjä ostoksia.

Kuitista pitää käydä ilmi myyjän yhteystiedot, tavaran tai palvelun määrä ja luonne, hinta ja arvonlisäveron määrä.

Tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto ja koneellisen kirjanpidon täsmäytys selvitykset on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Arkistoinnin säilyttäminen on yleensä yrityksen johdon vastuulla. Kirjanpitäjälle toimitetaan jäljennökset osto- ja myyntitositteista, jotta sillä on tarvittavat tiedot juoksevan kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemiseen.

4.3 Jos asiakas ei maksa laskua

Maksuehdot eivät kuulu pakollisiin laskutustietoihin. Jos maksuehtoa ei ole annettu, katsotaan kohtuulliseksi maksuajaksi 30 päivää netto. ”Päivää netto” maksuehdoissa tarkoittaa, että laskun koko loppusumman eräpäivä on 30 päivän päästä laskun päiväyksestä. Jos maksuehdoissa taas on esimerkiksi 14 päivää -2 %, tarkoittaa se sitä, että jos maksu suoritetaan 14 päivän kuluessa, saa maksaja loppusummasta alennusta kaksi prosenttia. Tätä kutsutaan käteisalennukseksi. Palveluista laskutettaessa suositellaan usein käytettäväksi lyhyttä maksuehtoa, esimerkiksi 7 tai 14 päivää netto. Tavaroiden myynnissä annetaan joskus huomattavasti pidempiä maksuaikoja kuin palvelun myynnissä, sillä tavara voidaan mahdollisesti hakea pois, mikäli asiakas ei sitä maksa. Annettua palvelua on mahdoton perua.

Kuluttajan tavallisin sopimusrikkomus on maksuvelvollisuuden laiminlyönti, josta seuraa vahingonkorvausvelvollisuus. Vahinkoja korvataan viivästyskorolla. Velalle, jonka eräpäivä on ennalta määrätty, on maksettava viivästyskorkoa eräpäivästä lukien. Velvollisuus maksaa viivästyskorkoa syntyy automaattisesti eli maksun saajan ei tarvitse lähettää maksuvaatimusta

tai muistutusta viivästyskoron juoksemisen käynnistämiseksi. Veloille, joiden eräpäivää ei ole ennalta määrätty, korkoa voidaan alkaa periä kuukauden kuluttua siitä, kun yritys on lähettänyt laskun tai muulla tavalla vaatinut maksua. Omien saatavien perintä ei ole koskaan epäkohteliasta.

Laskun viivästyskorko määräytyy korkolain mukaan. Se on suuruudeltaan 7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Suomen Pankin ilmoittama viitekorko, joka määritellään kaksi kertaa vuodessa. Laillinen vuotuinen viivästyskorko on 1.7.2013 alkaen 7,5 prosenttia. Korko on pakottava vain kuluttajakaupassa eli yritysten ja yrittäjien välillä voidaan vapaasti sopia korkeammasta viivästyskorosta.

Maksumuistutus tuo lisää maksettavaa enintään 5 euroa. Velkoja saa lähettää ensimmäisen maksullisen muistutuksen aikaisintaan 14 päivän kuluttua laskun eräpäivästä ja toisen maksullisen muistutuksen aikaisintaan 14 päivän kuluttua edellisen muistutuksen lähettämisestä. Maksumuistutuksesta ei seuraa vielä maksuhäiriömerkintää.

Maksumuistutuksen loppusumma lasketaan kaavalla: Laskun summa €+ viivästyskorko vuodessa € x (viivästyspäivät / 365 päivää vuodessa) + mahdollinen muistutusmaksu arvonlisäveroineen = maksumuistutuksen loppusumma.

Toisen maksullisen muistutuksen jälkeen voi olla syytä kääntyä perintätoimiston puoleen. Perintätoimisto aloittaa varsinaisen perinnän määrämuotoisella perintäkirjeellä eli maksuvaatimuksella. Maksuvaatimus on oikeudellisen perinnän aloittamisen edellytys. Kuten Kuva 4 Perinnän vaiheet kertoo, yleensä kahden maksuvaatimuksen jälkeen, jos lasku on edelleen maksamatta, seuraa oikeudellinen perintä, johon saatava siirtyy haastehakemuksella. Oikeudenkäynnin kautta tapahtuva perintä on hidasta ja kallista, mutta riittävästä saatavasta joskus ainoa vaihtoehto. Kun oikeuden tuomio saa lainvoiman, sitä voidaan käyttää perinnässä ja saatava voidaan panna ulosottoon.

Kuva 5: Perinnän vaiheet (2013.)

Kalliilta perintämenettelyiltä välttyäkseen saatava voidaan suojata esimerkiksi seuraavien keinojen avulla:

- tavarán luovutus vasta kun koko kauppahinta on maksettu
- ennakkomaksun tai vakuuden ottaminen ostajalta
- omistusoikeuden pidättäminen maksuun saakka
- ostajan luottotietojen tarkistus
- rahoitusyhtiön rahoituksen edellyttäminen

4.4 Markkinointi

Markkinoinnilla tarkoitetaan yleisesti yrityksen, tuotteen ja palvelun tuomista ihmisten, potentiaalisten asiakkaiden tietoisuuteen tavoitteena luoda uusia asiakassuhteita.

Markkinointiviestintä tekee yrityksen ja sen tarjonnan näkyväksi, joten viestinnällä on suuri merkitys mielikuvien luomisessa ja myynnin aikaansaamisessa. Markkinointiviestinnän avulla luodaan tunnettuutta ja yrityskuvaa, annetaan tietoa tuotteista, hinnoista ja ostopaikoista sekä pyritään vaikuttamaan kysyntään.

Mainonta eri muodoissaan on usein yrityksen tärkein viestintäkeino. Uuden pienen yrittäjän yleisiä ja hyviäkin mainostamisen keinoja ovat

- Käyntikortit: jaa yhteystietosi mahdollisille asiakkaille ja sidosryhmille.
- Esitteet ja julisteet: tee yrityksesi näkyväksi.
- Kotisivut: tiedota nykyisiä, tulevia ja potentiaalisia asiakkaita.
- Eri mediat: näy paikallislehdissä ja alan tiedotteissa.

Mikäli kyseessä on liikenteeseen näkyvä myymälä, somista näyteikkunat ja valaise kiinteistösi.

4.4.1 Verkostoidu

Tee yhteistyötä alueen muiden yrittäjien kanssa. Yritykset voivat jakaa toistensa käyntikortteja tai pystyttää mainostelineet toistensa piholle. Yhteistyö kannattaa monella tapaa. Ostakaa tarvitsemanne palvelut toisiltanne jos mahdollista. Käytä luovuutta ja mieti vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia!

Tee yhteistyötä paikallisten oppilaitosten kanssa, jos mahdollista. Oppilaitosyhteistyö kehittää parhaimmillaan sekä koulutusta että työelämää ja palvelee molempien päämääriä.
Ota työharjoittelijoita apukäsiksi!

Ylläpidä luotuja asiakassuhteita! Uskolliset, säännöllisesti ostavat asiakkaat tekevät toistuvia tilauksia. Vakituisten asiakkaiden uusintaostot vähentävät uusien asiakkaiden tarvetta ja samalla uusien asiakkaiden hankinnan kustannuksia. Samaan aikaan kilpailijoiden tulo

markkinoille tai niiden markkinaosuuden kasvattaminen vaikeutuu. Lisäksi pitkäaikaiset asiakkaat ostavat yleensä enemmän kuin satunnaisasiakkaat ja ovat tyytyväisinä valmiita maksamaan korkeampia hintoja kuin asiakassuhteen alussa olevat uudet asiakkaat.

Tyytyväinen kanta-asiakas myös antaa pienet virheet anteeksi ja hankkii suosituksillaan uusia asiakkaita.

Järjestä edes pieniä tapahtumia! Esittele yrityksesi ja sen toiminta kaikille kiinnostuneille ja ohikulkijoille vaikkapa glögitarjoilun merkeissä. Muista tiedottaa tapahtumastasi.

Paikallislehdet, julisteet ja Facebook, kotisivuja unohtamatta ovat esimerkkejä mainioista, edullisista tapahtumamarkkinointikanavista.

4.4.2 Mene verkkoon

Kotisivut Internetissä voivat olla tärkeä osa yrityksen markkinointia. Kotisivut, joilta selviää yrityksen perustiedot kuten tuotteet, palvelut ja yhteystiedot parantavat yrityksen uskottavuutta. Sivut ovat käytettävissä vuorokauden ympäri ja asiakas saa tietoa yrityksestä silloin kun hänelle parhaiten sopii. Vaikka Internet - sivusto on helppo tehdä ja hyvä olla olemassa, ei sen pelkkä olemassaolo riitä. Sivustoa pitää päivittää ja verkossa on osattava kirjoittaa multimediaa ja linkkejä, analysoida kuvaa sekä käyttää monipuolisesti tekstin-, kuvan- ja äänenkäsittelyohjelmia. Sisällön tuottaminen voi olla hankalaa ja haastavaa tottumattomalle. Ammattilaisten palvelut maksavat aina, eivätkä he voi koskaan tietää yhtä paljon yrityksestä kuin yrittäjä itse.

Jos olet valmis käyttämään aikaa Internet-sivuston päivittämiseen ja sen sisällön tuottamiseen, on vaihtoehtoja tarjolla monia. Kotisivut voi luoda esimerkiksi 123kotisivu - palvelussa Internetissä(2013). Se tarjoaa sivuston luomiseen helppokäyttöisen työkalun, valmiit sivupohjat ja mahdollisen asiantuntijoiden avun hintaan 20 euroa kolmelta kuukaudelta. 123kotisivun palvelut löytyvät osoitteesta www.123kotisivu.fi.

Myös Facebook - sivujen luominen on helppoa, ja vieläpä ilmaista. Sivun voi luoda mille tahansa: yritykselle, artistille, tuotteelle, organisaatiolle, yhteisölle, tai vaikka perheelle tai kaveriporukalle. Ainoa vaatimus on, että ylläpitäjällä on oma profiili Facebookissa eli hän on rekisteröitynyt käyttäjäksi, joka niin ikään on ilmaista. Facebook yhdistää ihmisiä ympäri Maailman. Oman sivun avulla ollaan yhteydessä asiakkaiden ja muiden käyttäjien kanssa, voidaan tuoda suuren yleisön tietoisuuteen tarjouksia ja kampanjoita, jakaa kuvia, tarinoita ja tietoa yrityksestä ja tapahtumista sekä paljon muuta. Kohderyhmän tavoittamiseksi ja kasvattamiseksi sivuilla suositellaan julkaisemaan jotakin säännöllisesti, koska sivuista tykkäävät käyttäjät ja heidän kaverinsa saavat päivitykset omiin uutisiinsa Facebook - etusivuilleen.

Muista, ettei tyhmiä kysymyksiä ole olemassa, ja jos koet tarvitsevasi apua, pyydä sitä rohkeasti. Yrittäjät kannustavat toisiaan usein varottamalla leikkimielisesti yrittäjyydestä ja sen koukuttavasta vaikutuksesta. Sen jälkeen ei heidän mukaansa halua enää ikinä takaisin niin sanottuihin oikeisiin töihin. Ilmoniemikin (2009, 25) kirjoittaa, että ”yrittäminen on ihanaa, kun ymmärtää mistä siinä todellisuudessa on kyse!”.

Lähteet

- Alasilta, A. 2000. Verkkoajan viestintä - tulkinta, ilmainen, vuorovaikutus. Helsinki: Kauppakaari.
- Bergström, S. & Leppänen, A. 2003. Yrityksen asiakasmarkkinointi. 8., uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Heiskanen, K., Kekäläinen, S., Lundén, A. & Vanhanen, R. 1998. Elämäni Yritys - ohjeita yrityksen perustajalle. Yrittäjän tietokirjat. Helsinki: Tietosykli.
- Holopainen, T. 2013. Yrityksen perustamisopas, Käytännön perustamistoimet. 22. uudistettu painos. Espoo: Asiatieto.
- Holopainen, T. & Levonen, A-L. 2006. Yrityksen perustajan opas - Silta yrittäjyyteen. Helsinki: Edita.
- Ilmoniemä, M., Järvensivu, P., Kyläkallio, K., Parantainen, J. & Siikavuo, J. 2009. Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki: Talentum.
- Karikorpi, O. 2010. Raha ratkaisee. Helsinki: Tietosanoma.
- Karjalainen, L. 2013. Yrittäjän talousopas. Helsinki: Hakapaino.
- Kuntatyö. 2012. Oppilaitosyhteistyö-esitys.
- Lappalainen, I., Simons, M. & Häkkinen, K. 2008. Yrittäjyyteen kannustaminen valmistavassa pk-teollisuudessa, Käsikirja MBO- ja EBO-ulkoistusprosessien hallintaan sekä uuden yrityksen ja alihankintasuhteen kehittämiseen. Raportteja 63. Helsinki: Tekes.
- Leppiniemi, J. 2003. Kirjanpidon ja verotuksen ongelmat, Ratkaisuja keskeisimpiin kysymyksiin. Juva: Bookwell.
- Siikavuo, J. 2003. Pienyrityksen taloushallinto. Helsinki: Talentum.
- Tomperi, S. 2001. Kannattavuus ja kustannusten hallinta. 2. uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Vahtera, P. 2011. Yrittäminen on kaunein tapa ottaa vastuu omasta elämästä. Vantaa: Pauli Vahtera.
- Valtonen, M., Roos, C-M., Palonen, O., Toivonen, R., Järn, S. & Vuorela, V. 2009. Vuodesta sataan - sähköisten asiakirjojen hallinta ja säilyttäminen. Helsinki: Liikearkistoyhdistys.
- 123kotisivu. 2013. 123kotisivu.fi. Viitattu 14.10.2013. <http://www.123kotisivu.fi/>
- Arvonlisäverotunniste. 2013. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. <http://www.ytj.fi/mika-on-y-tunnus/arvonlisaverotunniste?version=10>
- Arvonlisäverovelvollisen opas 2011. 2013. Verohallinto. Tallennettu 22.5.2013. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisäverovelvollisen_opas_2011\(16309\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisäverovelvollisen_opas_2011(16309))
- Arvonlisäverollisen toiminnan aloittamisilmoitus. 2011. Suomen Yrittäjät. Tallennettu 22.5.2013. http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/rekisterointi/alv_ilmoitus/
- Asiakassuhteen elinkaaren vaiheet. 2000. Kuopion ammatillinen aikuiskoulutuskeskus. Viitattu 9.10.2013. <http://www.aedu.sakky.fi/opinnet/markkinointi/1vaiheet.htm>
- Eläketurvakeskus. 2013. Yrittäjän työtulo vuonna 2013, Eläketurvakeskuksen ohjeet yrittäjän työtulon määrittämiseksi 1.1.2013 alkaen. Tulostettu 2.10.2013. http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/esitteet/yrittajan_tyotulo_2011_7.pdf
- Facebook. 2013. Create page. Viitattu 8.10.2013. <https://www.facebook.com/pages/create/>
- Jaettava yritystulo. 2011. Verohallinto. Viitattu 10.10.2013. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Jaettava_yritystulo\(13727\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Jaettava_yritystulo(13727))
- Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto. 2013. Patentti- ja rekisterihallitus. Viitattu 19.9.2013. <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>
- Kuluttajaoikeuden linjaus: Maksaminen ja laskutus 2008. Kuluttajavirasto. Tulostettu 15.8.2013. <http://www.kuluttajavirasto.fi/File/4672b687-d8f3-4a93-bd39-9cf0680bb51e/Maksaminen+ja+laskutus.pdf>

Luvanvaraiset elinkeinot. Yritystulkki. Tulostettu 22.5.2013.
http://www.yritystulkki.fi/files/yt5_luvanvaraiset_novago.pdf

Maksuvaatimus. 2013. iKassa. Viitattu 3.10.2013. <http://www.ikassa.fi/maksuvaatimus>

Mikä on Y-tunnus. 2013. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Viitattu 22.5.2013. <http://www.ytj.fi/mika-on-y-tunnus>

Pakolliset tehtävät. 2013. Yritys-Suomi. Viitattu 15.10.2013. <http://www.yrityssuomi.fi/pakolliset-tehtavat>

Perinnän vaiheet. 2013. Lindorff. Viitattu 3.10.2013. http://maksumyohassa.fi/saitko_postia/

Perintäkulut ja perinnän eteneminen. 2013. Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Viitattu 11.9.2013.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajalle/raha-asiat/maksuviivastykset/perinta/>

Perustamisilmoituksen Y3 täyttöohje, Yksityinen elinkeinonharjoittaja. 2011. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Tallennettu 22.5.2013. <http://www.ytj.fi/palvelut/y-lomakkeet/perustamisilmoituslomakkeet>

Perustamisopas 2013, Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2013. 2013. Uusyrityskeskukset Suomi. Viitattu 3.10.2013.
http://www.perustamisopas.fi/sites/perustamisopas.fi/files/Perustamisopas_2013_web.pdf

Rahoitusmarkkinat: Viite- ja viivästyskorko. 2013. Valtiovarainministeriö. Tallennettu 11.9.2013.
http://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoytysmarkkinat/08_peruskorko/04_viite_ja_viivastyskorkotaulukko.jsp

Siivonen, J. 2013. MIKSI KOTISIVUT? Viitattu 8.10.2013. <http://www.sv-tietoturva.fi/miksi-kotisivut>

Starttiraha –aloittavan yrittäjän tuki. 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 13.9.2013.
http://www.mol.fi/mol/fi/04_yrittaminen/05_starttiraha/

Taloussanikirja. 2013. Taloussanomien Viitattu 7.10.2013. <http://www.taloussanomien.fi/porssi/sanikirja/>

Verosanasto. 2002. Valtiovarainministeriö. Viitattu 3.10.2013.
<http://vnk.fi/toiminta/kielipalvelut/julkaisut/pdf/Verosanasto.pdf>

Verouutinen. 2013. 29.8.2013 Asiakkaalle pitää antaa kuitti. Veronmaksajat. Viitattu 8.10.2013.
<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/medialle/u/uutiset/asiakkaalle-pitaa-antaa-kuitti>

Visma Passeli. 2013. Helppo laskutusohjelma pieneen laskutustarpeeseen, Passeli + Lite. Viitattu 2.10.2013.
<http://www.passeli.fi/tuotteet/passeli-lite/>

Yrittäjän eläkevakuutus YEL. 2013. Suomen Yrittäjät. Viitattu 2.10.2013. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/vakuutus/>

Yrityksen luvat. 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 13.9.2013. <http://www.yrityssuomi.fi/luvut>

Yrityksen perustaminen. 2013. Yritys - Suomi. Tulostettu 19.5.2013.
http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/aihe?pp=polku_Yrityksen_perustaminen&ppa=paalp_Kaytannon_perustamistoimet&aihe=1000019

Yrityksen vakuutukset. 2013. Fennia. Viitattu 2.10.2013. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/vakuutukset/>

Yritystoiminnan kehittämisen rahoitusmahdollisuudet. 2013. Suomen Yrittäjät. Viitattu 7.10.2013.
<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/rahat/rahoitussuunnittelu/>

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501

HE 17/2013: Hallituksen esitys eduskunnalle ajoneuvojen katsastus- ja yksittäishyväksyntätehtävien järjestämistä koskeväksi lainsäädännöksi.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Kuvat ja taulukot

Kuva 1 Kansisivun kuvat: Microsoft Corporation 2013	1
Kuva 2: Yrityksen luvat, Ajoneuvot ja liikenne (2013.)	6
Kuva 3: Ilmoitus pakokaasumittausten aloittamisesta katsastusta varten (2013.)	7
Kuva 4: Yrittäjän työtulo 2011, Autoalan ja Korjaamoiden liitto (Eläketurvakeskus 2013)	11
Kuva 5: Perinnän vaiheet (2013.)	22
Taulukko 1: Yritystulo, nettovarallisuus sekä pääoma- ja ansiotulot.....	10
Taulukko 2: Tulovero	10
Taulukko 3: Investointilaskelma (Siikavuo 2003, 184.).....	13
Taulukko 4: Käyttöpääomalaskelma (Siikavuo 2003, 185.)	14
Taulukko 5: Alkupääoman tarve ja rahan lähteet (Siikavuo 2003, 186.).....	14
Taulukot 6-7: Arvonlisävero	19

Liite 1 Perustamisilmoitus Y3

Viranomaisen merkintöjä

PERUSTAMISILMOITUS
Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Y3

Lomakkeella voitte ilmoittautua tai hakeutua kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja vakuutusmaksuverovelvolliseksi. Ilmoittakaa tällä lomakkeella myös ennakon määräämistä koskevat tiedot.
Lähetätkää lomake osoitteella: PRH - VEROHALLINTO, Yritystietojärjestelmä, PL 2000, 00231 HELSINKI

Yrityksen nimi	
Toiminimi	
2. Nimivaihtoehto	3. Nimivaihtoehto

Kotipaikka (Kunta, josta toimintaa johdetaan)
--

Muut mahdolliset toiminimet (Täyttäkää tarvittaessa)	
Rinnakkaistoiminimet (Toiminimen vieraskieliset käännökset)	
Aputoiminimi	Aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa
Aputoiminimi	Aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa

Elinkeinoharjoittajan henkilötiedot		
Elinkeinoharjoittajan täydellinen nimi		
Henkilötunnus	Kieli ☐ suomi ☐ ruotsi	Kansalaisuus
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka

Yrityksen yhteystiedot (Yleiseen käyttöön tarkoitetut yhteystiedot, jotka ovat julkisia)		
Yrityksen postiosoite (katu/tie, talon nro, porras, huoneiston nro tai posti- lokero)	Postinumero	Postitoimipaikka
Yrityksen käyntiosoite (katu/tie, talon nro, porras, huoneiston nro)	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Matkapuhelin	Faksi
Sähköposti	Kotisivun www-osoite	

Tilikausi	Ensimmäisen tilikauden alkamis- ja päättymispäivä (pv.kk.vvvv - pv.kk.vvvv)
Tilikausi (pv.kk - pv.kk)	

Elinkeinoharjoittaja ilmoittautuu seuraaviin rekistereihin: (Verohallinnon rekistereihin ilmoittautuminen on maksutonta.)		
☐ kaupparekisteriin (mukaan kuitti käsittelymaksusta)	☐ ennakkoperintärekisteriin	☐ Verohallinnon vakuutusmaksu- verovelvollisten rekisteriin
☐ arvonlisäverovelvollisten rekisteriin	☐ työnantajarekisteriin	☐ yritys- ja yhteisötunnusta varten

Y3

Yritys on perustettu yritysmuodon muutoksen seurauksena (Katsokaa täyttöohje)	
Edeltäjän täydellinen nimi tai toiminimi	Yritys- ja yhteisötunnus tai henkilötunnus

Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala (Täydellinen toimiala kirjoitettuna, ei koodeina)

Verohallintoon ilmoitettava päätoimiala (Toimiala, jota yritys harjoittaa päätoimenaan.)

Eiinkeinotoiminta aloitetaan myöhemmin (Ei vaikuta kaupparekisterin rekisteröintiin, katsokaa täyttöohje.)
☐ alkaen, pvm

Verohallinnolle tästä ilmoituksesta lisätietoja antava henkilö ja/tai yritys esim. tiltoimisto		
Nimi	Yritys- ja yhteisötunnus	
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Matkapuhelin	
Faksi	Sähköposti	

Kaupparekisterille tästä ilmoituksesta lisätietoja antava henkilö ja/tai yritys (asiamies)		
Yrityksen nimi	Henkilön nimi	
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Matkapuhelin	
Faksi	Sähköposti	

Lisätietoja

Täyttäkää myös lomakkeen sivu 3, jos olette ilmoittautunut sivulla 1 arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin tai vakuutusmaksuverovelvolliseksi.

Päiväys ja allekirjoitus		
Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys	Puhelin

Henkilötietolain 24 §:n mukainen informaatio lomakkeeseen liittyvistä rekistereistä on saatavissa Internetistä osoitteesta www.ytj.fi sekä Patentti- ja rekisterihallituksesta ja Verohallinnosta.

YTJ 1003 1.2011

Perusosa, sivu 2 (4)

Verohallintoon ilmoitettava postiosoite		
☐ Merkitkää rasti ruutuun, jos postiosoite on sama kuin sivulla 1 ilmoitettu yleiseen käyttöön tarkoitettu osoitetieto.		
☐ Muussa tapauksessa täyttäkää alla olevalle riville osoitetiedot.		
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka

Y3

Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen	
Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi ostoista tai omasta käytöstä
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm
Ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	
☐ alkaen, pvm	☐ vain ilmoituksenantovelvolliseksi alkaen, pvm
☐ Harjoittaa vain alkutuotantoa ja/tai tekemiensä taide-esineiden myyntiä (AVL 79c §)	

Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen		
Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttaja (AVL 12 ja 30 §)	Vähäisen liiketoiminnan harjoittaja tai vaikeavammaisen yrittäjä (AVL 12.1 §)	
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	
Ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja (AVL 12.2 §)	Ulkomainen kaukomyynti (AVL 63 a §)	Yhteisöhanke (AVL 26 f §)
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	☐ (pv.kk.vvvv - pv.kk.vvvv)
Alkutuottaja ja/tai taide-esineiden tekijä hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi		
☐ alkaen, pvm		
Tilikauden liikevaihto (AVL 3 §)		
euroa		

Ei katso olevansa arvonlisäverovelvollinen, perustelut		
☐ Vähäinen toiminta ALV 3 §	☐ Rahoituspalvelut ALV 41 §	☐ Yleishyödyllisen yhteisön / uskonnollisen yhdyskunnan arvonlisäveroton toiminta ALV 4-5 §
☐ Terveysten- ja sairaanhoitopalvelut ALV 34 §	☐ Vakuutuspalvelut ALV 44 §	☐ Muu veroton toiminta, mikä?
☐ Sosiaalihuoltopalvelut ALV 37 §	☐ Esiintymispalkkiot tai tekijänoikeuskorvaukset ALV 45 §	
☐ Koulutuspalvelut ALV 39 §	☐ Kiinteistönluovutukset ALV 27 §	

Vakuutusmaksuverovelvollisuutta koskevat tiedot	
Ilmoittautuu vakuutusmaksuverovelvolliseksi	
☐ alkaen, pvm	

Kirjanpidon muoto	
☐ yhdenkertainen kirjanpito	☐ kahdenkertainen kirjanpito

Palkanmaksua koskevat tiedot	
Ilmoittautuu säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi	Ilmoittautuu merityötuloa maksavaksi työnantajaksi
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm

Oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksujaksoa koskevat tiedot	
(Täyttäkää tämä kohta vain, jos toiminnan aloittamisvuoden liikevaihto on enintään 50 000 euroa ja haluatte päästä pidennettyyn ilmoitus- ja maksujaksoon.)	
Kuluvan kalenterivuoden liikevaihto (Liikevaihtoon luetaan kaikki yrityksen Suomessa ja ulkomailla tapahtuvat myynnit.)	
euroa	
Haluttu ilmoitus- ja maksujakson pituus (Täyttäkää tämä kohta vain silloin, kun haluatte lyhyemmän ilmoitus- ja maksujakson kuin mihin liikevaihtonne oikeuttaisi, kts. täyttöopas.)	
☐ 1 kk	☐ 1/4 vuosi

Alkutuottajan ja/tai taide-esineen tekijän ilmoitus- ja maksujakso arvonlisäverotuksessa	
(Täyttäkää tämä kohta vain, jos haluatte muun kuin kalenterivuoden pituisen ilmoitus- ja maksujakson, kts. täyttöopas.)	
Haluttu ilmoitus- ja maksujakson pituus	
☐ 1 kk	☐ 1/4 vuosi

YTJ 1003 1.2011

Veroviranomaisen kappale, sivu 3 (4)

Y3

PERUSTAMISILMOITUKSEN
Y3 TÄYTTÖOHJE

PERUSTAMISILMOITUS

Yksityinen
elinkeinoharjoittaja

2011

YRITYS- JA
YHTEISÖTIETOJÄRJESTELMÄ
www.ytj.fi

SISÄLLYSLUETTELO

UUDELLEYRITTÄJÄLLE	3	LOMAKKEEN SIVUN 3 TÄYTTÄMINEN	10
LOMAKKEEN SIVUN 1 TÄYTTÄMINEN	4	Verohallintoon ilmoitettava postiosoite	10
Perustamis- vai muutosilmoitus ?	4	Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen	10
Yrityksen nimi	4	Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	
Toiminimi		Ulkomainen elinkeinonharjoittaja	
Nimivaihtoehdot		Harjoittaa vain alkutuotantoa ja/tai tekemiensä taide-esineiden myyntiä (avl 79c §)	
Kotipakka	4	Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen	11
Muut mahdolliset toiminimet	4	Kiinteistön käyttöoikeuden luovutus	
Rinnakkaistoiminimet		Vähäisen liiketoiminnan harjoittaja tai vaikeavammainen yrittäjä	
Aputoiminimet		Ulkomainen elinkeinonharjoittaja	
Aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa		Ulkomainen kaukomyynti	
Elinkeinonharjoittajan henkilötiedot	5	Yhteisohankkija	
Elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi		Alkutuottaja ja/tai taide-esineen tekijä hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi	
Henkilötunnus		Alkutuottaja ja/tai taide-esineen tekijä hakeutuu kuukausimenettelyyn	
Kieli		Tilikauden liikevaihto	
Kansalaisuus		Ei katso olevansa arvonlisäverovelvollinen	
Yrityksen yhteystiedot	5	Vakuutusmaksuverovelvollisuutta koskevat tiedot	12
Yrityksen postiosoite		Ilmoittautuu vakuutusmaksuverovelvolliseksi	
Yrityksen käytiniosoite		Pankkiyhteys ja tilinumero	12
Tilikausi	6	Kirjanpidon muoto	13
Ensimmäisen tilikauden alkamis- ja päättymispäivä		Liikkeenharjoittajan kirjanpito on aina kahdenkertainen	
Elinkeinonharjoittaja ilmoittautuu seuraaviin rekistereihin	6	Palkanmaksua koskevat tiedot	13
LOMAKKEEN SIVUN 2 TÄYTTÄMINEN	8	Ilmoittautuu säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi	
Yritys on perustettu yritysmuodon muutoksen seurauksena	8	Satunnainen palkanmaksu	
Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala	8	Ilmoittautuu merityötuloa maksavaksi työnantajaksi	
Verohallintoon ilmoitettava päätoimiala	8	Oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksujakso	13
Elinkeinotoiminta aloitetaan myöhemmin	8	Ennakkoperintärekisteriin hakeutuva täyttää	14
Verohallinnolle tästä ilmoituksesta lisätietoja antava henkilö ja/tai yritys esim. Tiltoimisto	8	Hakeutuu ennakkoperintärekisteriin	
Kaupparekisterille tästä ilmoituksesta lisätietoja antava henkilö ja/tai yritys	8	Ennakkoveron määräämistä koskevat tiedot	14
Lisätietoja	9	Informointi rekisteritietojen käsittelystä	14
Edustaja kaupparekisteriä varten		Lisätiedot	16
Edustaja verohallintoa varten			
Prokuristit			
Elinkeinolupa			
Päiväys ja allekirjoitus	9		

UUELLE YRITTÄJÄLLE

YHTEISET LOMAKKEET

Luette ohjetta, jota noudattamalla voitte tehdä samalla kertaa yhteisen ilmoituksen sekä Patenti- ja rekisterihallitukselle (PRH) että Verohallinnolle. PRH ja Verohallinto huolehtivat sen jälkeen tietojenne merkitsemisestä yhteiseen yritystietojärjestelmään (YTJ) ja tiedonsiirrosta kummankin viranomaisen ylläpitämiin omiin rekistereihin.

Käytämme näissä täyttöohjeissa yrityksestä ja yhteisöstä yleisnimitystä yritys.

Antamanne tiedot ovat tärkeitä, sillä niiden perusteella PRH merkitsee yrityksenne kaupparekisteriin ja Verohallinto johonkin tai joihinkin ylläpitämiinsä rekistereihin. Verohallinnon rekistereitä ovat arvonlisäverovelvollisten rekisteri, vakuutusmaksuverovelvollisten rekisteri, ennakkoperintärekisteri, työnantajarekisteri, ja Verohallinnon asiakasrekisteri.

LOMAKKEENVALINTA

Kun perustatte uuden yrityksen, teidän on tehtävä perustamisilmoitus, sillä sen perusteella yrityksenne saa Y-tunnuksen. Valitkaa lomake yritysmuodon mukaan:

- lomake Y1 on ns. yleinen perustamisilmoitus. Käyttäkää tätä lomaketta, jos perustatte osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin, säätiön, yhdistyksen tai muun yhteisön.
- lomake Y2 on avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustamisilmoitus. Liittäkää lomakkeen mukaan alkuperäinen yhtiösopimus.
- Lomake Y3 on yksityisen elinkeinonharjoittajan ja maa- ja metsätaloutta harjoittavan perustamisilmoitus.

Jos yrityksenne toiminta muuttuu tai se lopettaa toimintansa, ilmoittakaa siitä yritysmuodon mukaan joko lomakkeella Y4 (osakeyhtiö, osuuskunta jne.), Y5 (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) tai Y6 (yksityinen elinkeinonharjoittaja ja maa- ja metsätalouden harjoittaja).

Jos teillä on jo Y-tunnus, käytäkää muutosilmoituslomaketta Y6.

KÄSITTELYMAKSU

Kaupparekisteri-ilmoitukset ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta maksullisia. Kaupparekisterin kotisivuilla www.prh.fi, on käsittelymaksuhinnasto, joka sisältää pankkiyhteys- ja maksutiedot.

Ilmoitukset Verohallintoon ovat aina maksuttomia.

TUNNUKSEN PYSYVYYS

Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla voi olla vain yksi Y-tunnus (tai aikaisemmin annettu LY-tunnus). Y-tunnus on sidottu aina elinkeinonharjoittajan henkilöön. Jos myytte yrityksenne tai muutatte yritysmuotonne toiseksi, jatkaja saa oman Y-tunnuksensa ja teidän henkilökohtainen Y-tunnuksenne säilyy teillä.

TIEDOT JULKISIA

Yritystietojärjestelmän tiedot muodostavat kattavan yritystietovaraston. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustiedot: toiminimi, Y-tunnus, yritysmuoto, kotipaikka, osoite- ja muut yhteystiedot sekä tiedot niistä rekistereistä, joihin yritys on merkitty, ovat julkisia tietoja ja kenen tahansa katseltavissa YTJ:n tietopalvelussa Internetissä, osoitteessa www.ytj.fi. Tietoja voi hakea sieltä yrityksen nimellä tai yritystunnuksella.

Kansalaisten muuta kuin elinkeinotoimintaa kuvaavat tiedot sen sijaan eivät ole julkisia. Tämän vuoksi joidenkin Y-tunnusten kohdalla yritystietojärjestelmässä näkyy vain tieto "on ennakkoperintärekisterissä" tai "on työnantajarekisterissä". Y-tunnus kuuluu tällöin yleensä joko ns. omaishoitajalle tai kotitaloustyönantajalle, jonka toiminta ei ole elinkeinotoimintaa. Kyseessä voi olla myös vähäistä toimintaa harjoittava elinkeinonharjoittaja, jota ei ole merkitty kaupparekisteriin. Tiedon siitä, kenen Y-tunnuksesta on kyse ja yhteystiedot saatte tällöin soittamalla verotoimistoon, jos teillä on oikeus saada tieto esimerkiksi omien oikeuksienne tai etujenne turvaamiseksi.

Y-tunnuksen haltijalla on aina mahdollisuus saada kaikki elinkeinotoimintansa perustiedot julkisiksi yritystietojärjestelmässä siten, että hän ilmoittautuu kaupparekisteriin.

Onnea ja menestystä uudelle yrittäjälle!

Patenti- ja rekisterihallitus

Verohallinto

LOMAKKEEN SIVUN I TÄYTTÄMINEN

PERUSTAMIS- VAI MUUTOSILMOITUS ?

Käyttäkää tätä perustamisilmoitusta Y3 vain, jos teillä ei vielä ole Y-tunnusta tai sitä vastaavaa, aiemmin annettua LY-tunnusta.

Jos teillä on Y-tunnus, tehkää ilmoituksenne kaupparekisteriin ja Verohallinnon rekistereihin aina muutos- ja lopettamisilmoituksella Y6.

Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla voi olla vain yksi Y-tunnus. Y-tunnus vastaa teknisesti veroviraston vuosina 1998 - 2001 antamaa LY-tunnusta. Jos verovirasto on joskus antanut teille LY-tunnuksen, käytäkää sitä elinkeinotoiminnananne nimellä Y-tunnus.

ESIMERKKI:

Yksityinen elinkeinonharjoittaja merkittiin vuonna 1998 ennakkoperintärekisteriin, jolloin verovirasto antoi hänelle LY-tunnuksen. Nyt hän haluaa ilmoittaa toiminimensä kaupparekisteriin. Koska hänellä on jo Y-tunnus, hän tekee ilmoituksen kaupparekisteriin muutosilmoituksella Y6, vaikkei hänen toiminimeään olekaan aikaisemmin merkitty kaupparekisteriin.

Tunnus ei muutu, vaikka lopettaisitte toiminnan yhdellä toiminimellä ja perustaisitte uuden toiminimen.

ESIMERKKI:

Aila on kaupparekisteriin merkittynä yksityinen toiminimi "Kukkakauppa Oksasenkadun Ruusu". Hän lopettaa kukkakaupan ja perustaa yksityisen liikkeen "Helsingin Kangaskauppa". Hänen Y-tunnuksensa ei muutu. Hän ilmoittaa kangaskaupan perustamisesta muutosilmoituksella Y6.

YRITYKSEN NIMI

Toiminimi

Jos ilmoittaudutte ainoastaan Verohallinnon rekistereihin, teidät rekisteröidään omalla nimellänne.

Jos ilmoittaudutte kaupparekisteriin, kirjoittakaa tähän toiminimi, jolla ryhdytte harjoittamaan elinkeinotoimintaa. Rekisteröinti kaupparekisteriin on tehokkain tapa suojata toiminimi.

Voitte muodostaa kaupparekisteriin ilmoitettavan toiminimen monella eri tavalla. Voitte esim. yhdistää oman nimenne tai paikkakunnan nimen ja harjoitettavan toiminnan. Toiminimi voi olla myös sana, joka ei merkitse mitään. Toiminimessä ei tarvitse käyttää lyhennettä tmi tai sanaa toiminimi.

ESIMERKKEJÄ:

Kaikki seuraavat nimet ovat muotonsa puolesta hyväksyttäviä:

Matti Möttönen

Tmi Matti Möttönen

Toiminimi Matti Möttönen

Yritystietojärjestelmän tietopalvelusta, osoitteesta www.ytj.fi, voitte käydä katsomassa tällä hetkellä yritystietojärjestelmässä jo olevia toiminimiä.

Toiminimen muodosta ja sen hyväksymisen edellytyksistä säädetään toiminimilaisissa ja kaupparekisterilaisissa. Lisäohjeita toiminimestä tai rinnakkais- ja aputoiminimistä, saatte Internetistä Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta osoitteesta www.prh.fi tai seuraavista paikoista:

- Patentti- ja rekisterihallituksesta
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY-keskuksista)
- maistraateista.

Nimivaihtoehdot

Kaupparekisteriin ilmoittautuessanne voitte antaa nimi-vaihtoehtoja tutkittavaksi siltä varalta, että varsinaiselle toiminimelle on nimieste, eikä sitä voida rekisteröidä. Jos annatte vaihtoehtoisen nimen, ilmoituksenne käsittely on nopeampaa.

KOTIPAikka

Ilmoittakaa tässä yrityksenne sijaintikunta.

MUUT MAHDOLLISET TOIMINIMET

Rinnakkaistoiminimet

Kaupparekisteriin merkityllä yrityksellä voi olla muun kielisiä rinnakkaistoiminimiä. Rinnakkaistoiminimellä tarkoitetaan suomen- tai ruotsinkielisen toiminimen käännöstä.

Ilmoittakaa rinnakkaistoiminimet, joita yrityksenne käyttää sekä suluissa minkä kielisestä nimestä on kyse.

ESIMERKKI:

MöttösenAuto -niminen yritys voi ottaa esimerkiksi seuraavat rinnakkaisnimet: Möttönen's Bil ja Möttönen's Car

Aputoiminimet

Kaupparekisteriin merkitty yritys voi käyttää toiminnassaan aputoiminimiä. Aputoiminimellä voidaan harjoittaa osaa yrityksen toiminnasta. Kustakin aputoiminimestä on aina maksettava oma, erillinen käsittelymaksu.

Aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa

Kun ilmoitatte aputoiminimen tai -nimiä kaupparekisteriin, teidän on ilmoitettava myös kullakin aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa. Aputoiminimellä harjoitettava toiminta ei saa kattaa yrityksen toimialaa kokonaisuudessaan.

ELINKEINONHARJOITTAJAN HENKILÖTIEDOT

Elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi

Kirjoittakaa tähän nimenne täydellisenä.

Henkilötunnus

Ilmoittakaa tässä henkilötunnuksenne. Jos teillä ei vielä ole suomalaista henkilötunnusta, pyytäkää tunnus paikallisesta maistraatista. Jos teille ei voida antaa suomalaista henkilötunnusta, merkitkää tähän kohtaan syntymäaikanne. Tällöin teidän on liitettävä perustamisilmoitukseen selvitys henkilöllisyydestänne, esim. kopio passista tai ajokortista tai virkatodistusta vastaava todistus. Jos asuinpaikkanne on Euroopan Talousalueen (ETA:n) ulkopuolella, tarvitsette Patentti- ja rekisterihallituksen luvan elinkeinon harjoittamiseen. Lupa on liitettävä kaupparekisteri-ilmoitukseen.

Jos teillä ei ole suomalaista henkilötunnusta, ilmoittakaa kotiosoitteenne sivulla 2 kohdassa "Lisätietoja".

Kieli

Merkitkää rasti jomman kumman kielivaihtoehdon: suomi tai ruotsi, kohdalle. Verohallinnon posti lähetetään teille tämän ilmoituksen perusteella joko suomen- tai ruotsinkielisenä.

Kansalaisuus

Jos ette ole Suomen kansalainen, ilmoittakaa tässä kansalaisuutenne.

YRITYKSEN YHTEYSTIEDOT

Elinkeinonharjoittajalla on oltava Suomessa joko posti- tai käyntiosoite. Tämän lisäksi voitte halutessanne ilmoittaa muita yhtiön yhteystietoja kuten kotisivun www-osoitteen.

Ilmoittakaa tässä elinkeinotoiminnan osoitetiedot. Elinkeinotoiminnan osoitetiedot ovat julkisia ja kyselyssä yritystietojärjestelmästä Internetin kautta (www.ytj.fi).

Yrityksen postiosoite

Yrityksen posti lähetetään tässä ilmoittamaanne postiosoitteeseen. Tämä postiosoite ei muutu Väestörekisterikeskukseen annettavalla muuttoilmoituksella, joten teidän tulee ilmoittaa osoitteen muutoksesta aina muutosilmoituslomakkeella Y6.

Osoitetiedot merkitään seuraavassa järjestyksessä: Kadun tai tien nimi, talon osoitenumero, joka voi sisältää numeron lisäksi myös kirjaimen, väliviivan tai kauttaviivan, mahdollinen porraskirjain tai lyhenne as. ja huoneiston numero sekä mahdollinen jakokirjain. Jos postiosoitteena on postilokero, tähän merkitään vain PL ja lokeron numero.

Merkitkää postiosoitteessa postinumeron jokainen numero selvästi omaan lokeroonsa, sillä tieto luetaan optisesti.

Yrityksen yhteystiedot (Yleiseen käyttöön tarkoitetut yhteystiedot, jotka ovat julkisia)

Yrityksen postiosoite (katu/te, talon nro, porras, huoneiston nro tai postilokero)	Postinumero	Postitoimipaikka
<i>Yrittäjätie 8</i>	<i>00100</i>	<i>HELSINKI</i>
Yrityksen käyntiosoite (katu/te, talon nro, porras, huoneiston nro)	Postinumero	Postitoimipaikka

Yrityksen käyntiosoite

Käyntiosoite on liikkeen tai toimipaikan sijaintiosoite. Tiedot merkitään kuten postiosoitteessa.

TILIKAUSI

Merkitkää ensimmäiseen lokeroon yrityksenne normaali tilikausi (=12 kuukauden mittainen ajanjakso) esim. tilikausi on 1.1.–31.12. Liikkeenharjoittajan tilikautena voi olla muukin jakso kuin kalenterivuosi, esim. 1.6.–31.5.

Ammatinharjoittajan tilikausi on kalenterivuosi ja kirjanpito maksuperusteinen. Tällöin hän merkitsee kirjanpitoonsa liiketapahtumina vain maksetut menot ja saadut tulot.

Jos ammatinharjoittaja pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, hänen tilikautensa voi poiketa kalenterivuodesta samalla tavoin kuin liikkeenharjoittajan tilikausi.

Tilikausi	
Tilikausi (pv.kk - pv.kk)	Ensimmäisen tilikauden alkamis- ja päättymispäivä (pv.kk.vvvv - pv.kk.vvvv)
1.1. – 31.12.	31.12.2010

Ensimmäisen tilikauden alkamis- ja päättymispäivä

Kirjoittakaa tähän päivä, jona ensimmäinen tilikausi alkaa ja päivä, jona se päättyy. Kun ilmoitatte ensimmäisen tilikauden päättymispäivän, ottakaa huomioon seuraavat seikat:

Ensimmäisen ja normaalin tilikauden on päättyttävä samana päivänä, mutta ne voivat päättyä eri vuosina.

EI NÄIN:

Elinkeinoharjoittajan tilikausi on 1.1. – 31.12. ja ensimmäinen tilikausi päättyy 30.6.2010.

VAAN NÄIN:

Elinkeinoharjoittajan tilikausi on 1.1.–31.12. ja ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2010.

Ensimmäinen tilikausi voi olla pidempi kuin 12 kuukautta, ei kuitenkaan yli 18 kuukautta. Ensimmäinen tilikausi voi olla myös lyhyempi kuin 12 kuukautta. Ensimmäinen tilikautenne alkaa toiminnan aloittamispäivästä.

ESIMERKKI:

Toiminta alkaa 1.7.2010 ja ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2010 eli ensimmäinen tilikausi on 1.7.2010–31.12.2010 I. Ensimmäinen tilikausi on siten pituudeltaan 18 kuukautta. Yrityksen normaali tilikausi on 1.1.–31.12.

ESIMERKKI:

Toiminta alkaa 1.4.2010 ja ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2010 eli ensimmäinen tilikausi on 1.4.2010–31.12.2010. Ensimmäinen tilikausi on siten pituudeltaan 9 kuukautta. Yrityksen normaali tilikausi on 1.1.–31.12.

ELINKEINONHARJOITTAJA ILMOITTAUTUU SEURAAVIIN REKISTEREIHIN

Rastittakaa se tai ne rekisterit, joihin ilmoittaudutte.

Elinkeinoharjoittaja ilmoittautuu seuraaviin rekistereihin:		
☒ kaupparekisteriin (mukaan kuitti käsittelymaksusta)	☒ ennakkoperintärekisteriin	☐ Verohallinnon vakuutusmaksu-verovelvoitusten rekisteriin
☐ arvonlisäverovelvoitusten rekisteriin	☐ työntekijärekisteriin	☐ yritys- ja yhteisötunnusta varten

Teidän on ilmoittauduttava kaupparekisteriin, jos joku seuraavista ehdoista täyttyy:

- teillä on toimintaa varten pysyvä toimipaikka, kuten liikehuoneisto, toimisto tms.
- teillä on elinkeinotoiminnassa muita apulaisia kuin puoliso tai alaikäiset lapset
- harjoitatte luvanvaraista elinkeinotoimintaa

Kuitti maksetusta kaupparekisterin käsittelymaksusta on aina liitettävä mukaan ilmoitukseen. Käsittelymaksuhinnasto ja maksuohjeet löytyvät PRH:n Internet -sivuilta osoitteesta www.prh.fi.

Maatilatalouden harjoittajan ja kalastajan ei kuitenkaan tarvitse ilmoittautua kaupparekisteriin.

Voitte ilmoittautua kaupparekisteriin silloinkin, kun teillä ei ole siihen velvollisuutta. Rekisteröinti kaupparekisteriin on tehokkain tapa suojata yrityksen toiminimi. Myös luoton vakuutena käytettävä yrityskiinnitys voidaan vahvistaa vain sellaisen elinkeinonharjoittajan omaisuuteen, joka on merkitty kaupparekisteriin.

Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin voitte ilmoittautua tai hakeutua. Katsokaa täyttöohjeen sivu 10.

Ennakkoperintärekisteriin hakeutumisesta löydätte lisätietoja täyttöohjeen sivulta 14.

Jos yrityksenne palveluksessa on työntekijöitä, saatte tietoja työnantajana toimimisesta täyttöohjeen sivulta 13.

Vakuutusmaksuverovelvollisuudesta saatte lisätietoja sivulta 12.

Vakuutusmaksuverovelvolliseksi ei ilmoitauduta lakisääteisten työeläkemaksujen maksamisesta.

LOMAKKEEN SIVUN 2 TÄYTTÄMINEN

YRITYS ON PERUSTETTU YRITYSMUODON MUUTOKSEN SEURAUKSENA

Jos jatkatte aikaisemmin toiminutta liikettä, ja muutos on toteutettu yritysmuodon muutoksena, ilmoittakaa tässä edeltävän yrityksen nimi ja y-tunnus.

ESIMERKKI:

A, B ja C ovat aikaisemmin harjoittaneet elinkeinotoimintaa avoimen yhtiönä. A ja B ovat eronneet yhtiöstä ja C jatkaa toimintaa yksin. Avoimesta yhtiöstä on tehtävä lopettamisilmoitus Y5 ja yksityisestä elinkeinotoiminnasta perustamisilmoitus Y3. Tällöin tässä lomakkeen kohdassa on ilmoitettava avoimen yhtiön tiedot.

KAUPPAREKISTERIIN ILMOITETTAVA TOIMIALA

Toimiala voidaan ilmoittaa ns. yleistoimialana eli kattamaan kaikki laillinen liiketoiminta. Suositeltavampaa on kuitenkin, että toimiala muotoillaan selkeästi, että toiminnan laatu käy siitä yksiselitteisesti ilmi. Tosiasiallinen toimiala on kuitenkin ratkaiseva esim. toiminimien sekoitettavuutta arvioitaessa.

VEROHALLINTOON ILMOITETTAVA PÄÄTOIMIALA

Merkittää tähän se päätoimiala, jota harjoitatte. Sen on sisällyttävä edellä ilmoitettuun toimialaan. Päätoimiala on ilmoitettava, vaikka kaupparekisteriin toimialaksi olisi ilmoitettu yleistoimiala. Päätoimialasta on käytävä selvästi ilmi, millä alalla yritys toimii ja toiminnan muoto, esim. ajoneuvojen korjaus, huolto ja kauppa. Liian yleisluontoisia toimialoja ei merkitä rekisteriin.

Huomatkaa, että teillä voi olla vain yksi päätoimiala, joka on julkisena tietona nähtävissä yritystietojärjestelmässä. Verohallinto merkitsee päätoimialan yritystietojärjestelmään Tilastokeskuksen Toimialaluokitus - TOL 2008 - kirjan standardiluokkien mukaisesti. Tämän vuoksi se voi poiketa sanamuodoltaan ilmoittamastanne päätoimialasta. Tietoja toimialaluokituksesta löydätte myös Tilastokeskuksen Internet-sivuilta osoitteesta www.stat.fi.

EI NÄIN:

moniala, tavara- ja palvelu-ala, erialojen konsultointi, irtaimen omaisuuden myynti

VAAN NÄIN:

liikkeenjohdon konsultointi, taloustavara- ja vapaa-ajan palvelut, urheilutarvikkeiden myynti.

ELINKEINOTOIMINTA ALOITETAAN MYÖHEMMIN

Jos ette aloita toimintaa elinkeinonharjoittajana heti, merkitkää rasti ruutuun ja ilmoittakaa mahdollisimman tarkka päivämäärä, jolloin aloitatte toiminnan.

Tieto koskee vain Verohallintoa. Jos ilmoittajalla on painava syy, jonka vuoksi ilmoitus tulisi saada kaupparekisteriin normaalin käsittelyajan mukaista rekisteröintiajankohtaa myöhemmin, hän voi liittää ilmoitukseen tätä koskevan erillisen pyynnön.

Jos rastitatte tämän kohdan, mutta ette ilmoita aloituspäivää, veroviranomaiset katsovat, ettei yrityksellänne ole toistaiseksi toimintaa (= toiminta keskeytynyt toistaiseksi). Tällöin teitä ei merkitä Verohallinnon ylläpitämiin ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin eikä arvonnäköverovelvollisten rekisteriin. Kun myöhemmin aloitatte elinkeinotoiminnan, tehkää muutosilmoitus Y6, jolla voitte hakeutua edellä mainittuihin Verohallinnon rekistereihin.

VEROHALLINNOLE TÄSTÄ ILMOITUKSESTA LISÄ TIETOJA ANTAVA HENKILÖ JA/TAI YRITYS ESIM. TILITOIMISTO

Voitte ilmoittaa tässä sen henkilön tai esim. tilitoimiston yhteystiedot, joka voi antaa Verohallinnolle lisätietoja tästä ilmoituksesta. Jos haluatte valtuuttaa jonkun henkilön tai yrityksen hoitamaan muitakin veroasioitanne, tämä voi tapahtua vain valtakirjalla. Verohallinto tallettaa tällaisen valtuutetun tiedot ja ne tulostuvat osoitetiedoiksi mm. verolipulle ja esitetyttyyn veroilmoitukseen.

KAUPPAREKISTERILLE TÄSTÄ ILMOITUKSESTA LISÄ TIETOJA ANTAVA HENKILÖ JA/TAI YRITYS

Ilmoittakaa tässä sekä henkilö että yritys, jota hän edustaa, mikäli postiosoite ei ole ko. henkilön oma kotiosoite. Patentti- ja rekisterihallitukselle ilmoitettava yhteyshenkilö

on aina ilmoituskohtainen. Hänelle osoitetaan mahdolliset korjaus- ja täydennyspyynnöt sekä lähetetään rekisteriote. Jos ette ilmoita yhteys henkilöä, PRH toimittaa ilmoitukseen liittyvän rekisteriotteen yrityksenne nimellä ja osoitteella.

LISÄTIETOJA

Tässä kohdassa voitte ilmoittaa esimerkiksi seuraavia tietoja.

Edustaja kaupparekisteriä varten

Jos teidän tai kaupparekisteriin merkittävän prokuristin kotipaikka ei ole Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, teillä on oltava elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu edustaja, jonka kotipaikka on Suomessa. Edustajan on oltava luonnollinen henkilö eikä hän saa olla vajaavaltainen tai konkurssissa. Hänellä on oikeus ottaa vastaan haasteita ja tiedoksiantoja. Ilmoittakaa tässä kohdassa edustajan nimi, henkilötunnus ja osoitetiedot.

Edustaja Verohallintoa varten

Jos ulkomaisella elinkeinonharjoittajalla ei ole kotipaikkaa eikä kiinteää toimipaikkaa EU:n jäsenvaltiossa, arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen edellyttää edustajan nimeämistä. Edustajan kotipaikan tulee olla Suomessa. Lisäksi edustajan tulee olla Verohallinnon hyväksymä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että edustajalla on riittävä taito ja asiantuntemus edustajan tehtävien hoitamiseen.

Edustajan on yleensä oltava kaupparekisteriin merkitty. Yksityinen henkilö hyväksytään edustajaksi vain poikkeustapauksessa.

Prokuristit

Tässä kohdassa voitte ilmoittaa kaupparekisteriin myös prokuristit. Prokuristilla on oikeus toimia ja kirjoittaa yrityksen toiminimi liikkeen harjoittamiseen kuuluvissa asioissa. Ilmoittakaa prokuristin nimi, henkilötunnus, osoite ja kansalaisuus. Jos ilmoitatte useita prokuristeja, ilmoittakaa myös, miten prokuristit kirjoittavat toiminimen, esim. "kukin prokuristi yksin" tai "kaksi prokuristia yhdessä".

Elinkeinolupa

Luvanvaraisen elinkeinon harjoittajan on ilmoitettava luvan saamisesta kaupparekisteriin. Voitte ilmoittaa elinkeinoluovasta tässä Lisätietoja-kohdassa. Ellei teillä vielä ole elinkeinoluovaa, kun täytätte perustamisilmoituksen, voitte ilmoittaa luovasta myöhemmin muutosilmoituksella Y6. Liittäkää jäljennös myönnetystä luovasta ilmoitukseen.

PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

Päivätkää ja allekirjoittakaa ilmoitus. Voitte myös valtuuttaa jonkun allekirjoittamaan ilmoituksen puolestanne. Valtakirja voi olla avoin asianajovaltakirja, joka on oheistettava alkuperäisenä tai yksilöity valtakirja, joka voidaan oheistaa oikeaksi todistettuna jäljennöksenä.

LOMAKKEEN SIVUN 3 TÄYTTÄMINEN

VEROHALLINTOON ILMOITETTAVA POSTIOSOITE

Jos haluatte, että Verohallinto lähettää postinne sivulla 1 ilmoittamaanne julkiseen postiosoitteeseen, merkitkää rasti ruutuun. Voitte myös ilmoittaa tässä Verohallintoa varten erillisen postiosoitteen.

ARVONLISÄVEROVELVOLLISEKSI ILMOITTAUTUMINEN

Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi

Merkitkää tähän rasti, jos ilmoittaudutte arvonlisäverovel-

volliseksi. Kirjoittakaa myös arvonlisäverovelvollisuuden aloituspäivämäärä.

Olette liiketoiminnan harjoittajana arvonlisäverovelvollinen, jos liikevaihtonne on tilikaudessa yli 8 500 euroa. Liikevaihtoon luetaan:

- tavaroiden ja palveluiden verolliset myynnit
 - verottomat sanoma- ja aikakauslehtien, vesialusten ja kansainväliseen kauppaan liittyvät myynnit
 - kiinteistön ja siihen kohdistuvien oikeuksien luovutukset
 - rahoituspalvelujen ja vakuutuspalvelujen myynnit
- Liikevaihtoon ei lueta liitännäisluonteisten rahoitus- ja vakuutuspalvelujen eikä käyttömaksuuden myyntihintaja.

Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen	
☒ Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	☐ Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi ostoista tai omasta käytöstä
☒ 1.5.2010 alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm
☐ Ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	☐ vain ilmoituksenantovelvolliseksi
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm
☐ Harjoittaa vain alkutuotantoa ja/tai tekemiensä taide-esineiden myyntiä (AVL 79c §)	

ESIMERKKI:

Elinkeinonharjoittaja A jonka tilikausi on kalenterivuosi ryhtyi vuoden 2010 alussa harjoittamaan toimintaa, joka käsitti muutto- ja siivouspalveluja yksityishenkilöille. A arvioi, että toiminnasta saatava tulo jää alle 8 500 euron, eikä ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi. Marraskuussa 2010 yrityksen em. palvelujen myynnistä saamat tulot ylittivät 8 500 euron rajan.

A:n tulee ilmoittautua takautuvasti verovelvolliseksi vuoden 2010 alusta. A:n tulee maksaa arvonlisäveron lisäyksiä ja antaa kausiveroilmoitukset koko vuodelta.

Jos harjoitatte sijoituskullan myyntiä, ilmoittakaa siitä lisätietona.

Tavaroiden ja palvelujen myynti liiketoiminnan muodossa on pääsääntöisesti arvonlisäverollista. Verotuksen ulkopuolelle on jätetty joitakin lainsäädännössä erikseen mainittuja toimintoja, mm. kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti ja vuokraus, terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä sosiaalihoitopalvelut. Jos myytte ainoastaan arvon-

lisäverotuksen ulkopuolisia tavaroita tai palveluita, ette ole arvonlisäverovelvollinen.

Ostajana tai omasta käytöstä arvonlisäverovelvollinen

Jos toimintanne on muutoin täysin arvonlisäverotonta, mutta olette arvonlisäverovelvollinen

- ostoista aiheutuvan arvonlisäverovelvollisuuden vuoksi (käännetty verovelvollisuus)
- yhteisöhankinnoista
- kiinteistöhallintapalvelun tai tarjoilupalvelun oman käytön vuoksi

merkitkää rasti tähän kohtaan ja ilmoittakaa arvonlisäverovelvollisuuden aloituspäivä.

Ulkomainen elinkeinonharjoittaja

Jos olette ulkomaalainen, olette arvonlisäverovelvollinen Suomessa, jos harjoitatte arvonlisäverollista toimintaa Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta.

Jos yrityksenne tekee Suomessa yhteisöhankintoja tai harjoitatte täällä yhteisömyyntiä, joka on ns. nolloverokannan alaista myyntiä tai olette käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden nojalla verovelvollinen Suomessa ostamistanne

rakentamispalveluista, olette velvollinen antamaan näistä toiminnoista arvonlisäveron kausiveroilmoitukset.

Merkitkää rasti ja ilmoittakaa aloituspäivä. Toimittakaa liitteeksi myös ulkomainen kaupparekisteriotetta vastaava ote sekä sen suomen- tai ruotsinkielisen käännös.

Harjoittaa vain alkutuotantoa ja/tai tekemiensä taide-esineiden myyntiä (AVL 79c §)

Merkitkää rasti, jos harjoitate vain alkutuotantoa ja/tai tekemienne taide-esineiden myyntiä. Alkutuotantoa ovat mm. maatalous, metsätalous, puutarhatalous, turkistarhaus ja kalastus. Arvonlisäverolain 79c §:ssä tarkoitettuja taide-esineitä ovat mm. käsin tehdyt taulut, kollaasit ja maalaukset; taiteilijan kokonaan käsin valmistamat mustavalkoiset tai värilliset graafiset vedokset; taiteilijan luomat alkuperäisveistokset ja -patsaat sekä niiden jäljennökset kahdeksan kappaleen määrään asti, ei kuitenkaan massatuotantona valmistetut jäljennökset sekä tavanomaiset kauppatavaran luontoiset käsityötuotteet; taiteilijan alkuperäisluonnosten mukaan käsin tehdyt kuvakudokset ja käsin tehdyt seinävaatteet, enintään kahdeksan jäljennöstä työtä kohden sekä taiteilijan ottamat ja hänen vedostamansa tai hänen valvonnassaan vedostetut signeeratut ja numeroidut valokuvat, korkeintaan kolmekymmentä kappaletta.

ARVONLISÄVEROVELVOLLISEKSI HAKEUTUMINEN

Elinkeinotoiminnan harjoittajalle on eräissä tilanteissa annettu mahdollisuus hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi silloinkin, kun hän ei lain mukaan olisi arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutunut merkitään yleensä verovelvolliseksi ilmoituksen saapumispäivästä. Kun rastitatte jonkin tämän kohdan vaihtoehdoista, hakeudutte siis (oma-aloitteisesti) arvonlisäverovelvolliseksi.

Kiinteistön käyttöoikeuden luovutus

Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttajalla on tietyn edellytyksin oikeus tulla hakemuksesta verovelvolliseksi. Tällöin edellytetään, että huoneistoa käyttävä vuokralainen tai kiinteistöosakeyhtiön osakas harjoittaa huoneistossa jatkuvasti arvonlisäverollista toimintaa.

Merkitkää rasti ja ilmoittakaa arvonlisäverovelvollisuuden aloituspäivä. Ilmoittakaa vuokralaisen nimi ja Y-tunnus kohdassa Lisätietoja.

Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen		
Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttaja (AVL 12 ja 30 §)	Vähäisen liiketoiminnan harjoittaja tai vaikeavammainen yrittäjä (AVL 12.1 §)	
☒ 1.5.2010 alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	
Ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja (AVL 12.2 §)	Ulkomainen kaukomyynti (AVL 63 a §)	Yhteisöhenkijä (AVL 26 f §)
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	☐ (pv.kk.vvvv - pv.kk.vvvv)
Alkutuottaja ja/tai taide-esineiden tekijä hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi		
☐ alkaen, pvm		
Tilikauden liikevaihto (AVL 3 §)	euroa	
Ei katso olevansa arvonlisäverovelvollinen, perustelut		
☐		
<i>Vuokralainen Tavaratalo Oy 0123456-7</i>		

Vähäisen liiketoiminnan harjoittaja tai vaikeavammainen yrittäjä

Jos liiketoimintanne tai harjoittamanne alkutuotanto on vähäistä (tilikauden liikevaihto 12 kuukaudelta enintään 8 500 euroa), voitte halutessanne hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi. Jos tilikautenne on lyhempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, tilikauden liikevaihtona pidetään määrää, joka saadaan, kun tilikauden liikevaihto kerrotaan luvulla 12 ja jaetaan tilikauden kuukausien lukumäärällä.

Merkitkää rasti ja ilmoittakaa aloituspäivä. Jos harjoitate liiketoiminnan lisäksi myös alkutuotantoa ja/tai tekemienne taide-esineiden (AVL 79c §) myyntiä ja haluatte hakeutua, merkitkää rasti ja aloituspäivä tähän kohtaan.

Arvonlisäverovelvollisuudesta on vapautettu sokea henkilö, jonka toiminta käsittää yksinomaan hänen valmistamansa tavaroiden tai tavaraan kohdistuvien työsuoritustensa myyntiä. Sokea henkilö voi kuitenkin hakeutua tästä toiminnasta verovelvolliseksi.

Ulkomainen elinkeinonharjoittaja

Jos olette ulkomaalainen, voitte hakeutua Suomessa arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka teillä ei olisikaan Suomessa kiinteää toimipaikkaa, mm. seuraavissa tapauksissa:

- olette AVL 63 a §:ssä tarkoitettu kaukomyyjä, jonka myynti Suomeen on alle 35 000 euroa vuodessa. Jos myynnit sitä vastoin ylittävät tämän rajan, teidän on ilmoitauduttava arvonlisäverovelvolliseksi.
- harjoitatte Suomessa ns. nollaverokannan alaista myyntiä.
- harjoitatte Suomessa myyntitoimintaa ja teillä on edustaja, jolla on Suomessa kotipaikka ja jonka Verovirasto on hyväksynyt. Verovirasto hyväksyy yksityisen henkilön edustajaksi vain poikkeustapauksissa. Edustaja ei ole vastuussa teille määrätyn veron suorittamisesta.

Toimittakaa tällöin liitteeksi ulkomainen kaupparekisteriotetta vastaava ote sekä sen suomen- tai ruotsinkielinen käännös.

Ulkomainen kaukomyynti

Kaukomyynnillä tarkoitetaan EU:n sisämarkkina-alueella tapahtuvaa tavaran myyntiä, jossa myyjä huolehtii tavaroiden kuljettamisesta määränpäämaahan yksityishenkilölle tai heihin rinnastettaville henkilöille (mm. postitilausmyynti). Kaukomyyntiä ei veroteta Suomessa, jos myyntinne Suomeen on enintään 35 000 euroa. Jos harjoitatte valmisteveronalaisten tavaroiden kaukomyyntiä Suomeen yksityishenkilölle, myynnin määrällä ei ole merkitystä, vaan myynti verotetaan aina Suomessa. Siten teidän on aina tällaisessa tapauksessa rekisteröidyttävä Suomeen.

Kun hakeudutte kaukomyynnistä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, teidät merkitään rekisteriin siitä lukien, kun arvonlisäverollinen toimintanne Suomessa alkaa.

Toimittakaa liitteeksi ulkomainen kaupparekisteriotetta vastaava ote sekä sen suomen- tai ruotsinkielinen käännös.

Rekisteröintinne Suomessa on voimassa vähintään kaksi vuotta.

Yhteisöhankkija

Tavaroiden yhteisöhankinnalla tarkoitetaan irtaimen esineen ostoa toisesta EU-maasta. Jos elinkeinonharjoittajan toiminta ei miltei osin oikeuta vähennykseen arvonlisäverotuksessa, hän on verovelvollinen yhteisöhankinnoista, jos yhteisöhankinnat ylittävät kalenterivuonna 10 000 euroa tai jos ne edellisenä kalenterivuonna ovat ylittäneet tuon määrän. Elinkeinonharjoittajalla on kuitenkin mahdollisuus tulla hakemuksesta verovelvolliseksi, vaikka yhteisöhankinnat eivät ylitä mainittua määrää.

Rastittakaa kohta ja kirjoittakaa tähän aika (vähintään kaksi kalenterivuotta), jonka olette verovelvollisena. Verovelvollisuus voi alkaa aikaisintaan hakemuksen saapumisesta tai myöhemmästä ajankohdasta.

Alkutuottaja ja/tai taide-esineen tekijä hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi

Vaikka harjoitatte ainoastaan alkutuotantoa ja/tai tekemiseen taide-esineiden (AVL 79c §) myyntiä eikä alkutuotannon ja kuvataidetoiminnan yhteenlaskettu liikevaihto tilikaudessa 8 500 euroa, teillä on mahdollisuus hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi. Jos haluatte hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi, merkitkää rasti tähän ja päivä, josta haluatte verovelvollisuuden alkavan. Verovelvollisuus voi alkaa aikaisintaan hakemuksen saapumisesta tai myöhemmästä ajankohdasta.

Alkutuottaja ja/tai taide-esineen tekijä hakeutuu kuukausimenettelyyn

Alkutuotantoa harjoittavan luonnollisen henkilön, kuolinpesän ja yhtymän sekä AVL 79c §:ssä tarkoitettua taide-esineen tekijän normaali arvonlisäverokausi on kalenterivuosi. Jos alkutuottaja on myös kuvataiteilija, hän kuuluu molempien toimintojensa osalta samaan menettelyyn. Alkutuottaja ja/tai taide-esineen tekijä voi hakemuksesta siirtyä kuukausi- tai neljänneskalenterivuosiin menettelyyn. Kuukausi- tai neljänneskalenterivuosiin menettelyyn kuuluu tällöin sekä alkutuotanto että kuvataidetoiminta.

Tilikauden liikevaihto

Ilmoittakaa tässä liikevaihto siltä tilikaudelta, jona hakeudutte arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Ei katso olevansa arvonlisäverovelvollinen

Ilmoittakaa tässä kohdassa millä perusteella katsotte, ettei harjoittamanne toiminta ole arvonlisäverollista.

VAKUUTUSMAKSUVEROVELVOLLISUUTTA KOSKEVAT TIEDOT

Ilmoittautuu vakuutusmaksuverovelvolliseksi

Suomessa toimivan vakuutuskeskustajan (vakuutusyhtiö) on suoritettava vakuutusmaksun nojalla kannettavasta vakuutusmaksusta veroa silloin, kun on vakuutettu Suomessa oleva omaisuus taikka täällä harjoitettuun toimintaan liittyvä tai täällä oleva muu etuus. Vakuutuskeskustajan on suoritettava vakuutusmaksuveroa silloin, kun hän suorittaa vakuutusmaksun ulkomailla toimivalle vakuutuskeskustajalle.

Vakuutusmaksuverovelvolliseksi ei ilmoitauduta lakisääteisten työeläkemaksujen maksamisesta.

Jos ilmoitaudutte vakuutusmaksuverovelvolliseksi, merkitkää rasti tähän ruutuun ja ilmoittakaa aloituspäivä.

PANKKIYHTEYS JA TILINUMERO

Kun ilmoitatte korjatun tai uuden pankkitilin, merkitkää ensin yrityksenne IBAN -tilinumero ja sen jälkeen pankin BIC -koodi. Tiedot löytyvät pankin antamasta tiliotteesta.

KIRJANPIDON MUOTO

Liikkeenharjoittajan kirjanpito on aina kahdenkertainen

Ammatinharjoittaja voi halutessaan pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, mutta kirjanpitolain säännökset koskevat soveltuvin osin myös häntä. Hänen tulee mm. merkitä kirjanpitoonsa maksetut menot, korot ja verot sekä saadut tulot samoin kuin tavaroiden ja palvelusten oma käyttö (kirjanpitolaki 7:2 §). Ammatinharjoittajan tilikausi on aina kalenterivuosi. Jos kirjanpito on kahdenkertainen, tilikausi voi poiketa kalenterivuodesta.

PALKANMAKSUA KOSKEVAT TIEDOT

Ilmoittautuu säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi

Yritys on säännöllisesti palkkoja maksava työnantaja, jos se maksaa vakituisesti palkkaa kahdelle tai useammalle palkansaajalle. Yrityksen on ilmoitauduttava säännöllisesti palkkaa maksavaksi työnantajaksi myös silloin, jos se maksaa palkkaa samanaikaisesti vähintään 6 palkansaajalle, vaikka heidän työsuhteensa ovat tilapäisiä ja tarkoitettu lyhytaikaisiksi.

Jos yrityksenne on säännöllisesti palkkoja maksava työnantaja, merkitkää lomakkeelle rasti ja palkanmaksun aloituspäivä. Maksetut palkat ja muut suoritukset sekä niistä toimitetut ennakonpidätykset ilmoitetaan kausiveroilmoituksella ja työnantajasuoritukset maksetaan verotiliverona. Säännöllisesti palkkoja maksavan työnantajan on annettava ilmoitus myös siitä, jos palkkaa tai muuta suoritusta ei ole maksettu.

Tieto työnantajarekisteriin merkitsemisestä on yritys- ja yhteisötietolain mukaan julkinen tieto.

Satunnainen palkanmaksu

Jos yrityksellä on palveluksessaan vain 1 vakituinen työntekijä tai 1–5 työntekijää, joiden työsuhde ei kestä koko kalenterivuotta, yritys on ns. satunnaisesti palkkoja maksava työnantaja, eikä sitä merkitä työnantajarekisteriin.

Satunnaisesti palkkoja maksava työnantaja ilmoittaa maksamansa palkat ja muut suoritukset sekä niistä toimitetut ennakonpidätykset kausiveroilmoituksella, ja maksaa työnantajasuoritukset verotiliverona. Satunnaisesti palkkoja maksavan ei tarvitse antaa ilmoitusta siitä, että palkkaa tai muuta suoritusta ei ole maksettu.

Satunnainen työnantajakin voi halutessaan rekisteröityä työnantajarekisteriin. Merkitkää siinä tapauksessa lomakkeelle rasti kohtaan "Ilmoittautuu säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi" sekä palkanmaksun aloituspäivä.

Ilmoittautuu merityötuloa maksavaksi työnantajaksi

Jos maksatte merityötuloa, merkitkää rasti ruutuun ja ilmoittakaa tässä merityötulon maksamisen aloituspäivä.

OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN ILMOITUS- JA MAKSUJAKSO

Täyttäkää kohta kuluvan "Kuluvan kalenterivuoden liikevaihto", jos olette ilmoittautunut tai hakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi, ja toimintaa aloitettaessa arvioitte kalenterivuoden liikevaihdon jäävän alle 50 000 euron, ja haluatte päästä pidennettyyn ilmoitus- ja maksujaksomenettelyyn.

Jos yrityksen liikevaihto on enintään 50 000 euroa kalenterivuodessa, arvonlisäveron, ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksun ja lähdeverot voi ilmoittaa ja maksaa neljännesvuoden jaksoissa.

Jos liikevaihto on enintään 25 000 euroa, arvonlisäveron voi ilmoittaa ja maksaa kalenterivuositain ja ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksun ja lähdeverot neljännesvuositain.

Pidennettyyn jaksoon pääseminen edellyttää lisäksi, ettei teillä ole olennaisia veron ilmoittamiseen tai maksamiseen liittyviä laiminlyöntejä.

Jos kalenterivuoden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 50 000 euroa, arvonlisävero, ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksu ja lähdeverot ilmoitetaan ja maksetaan kuukausittain.

Täyttäkää kohta "Haluttu ilmoitus- ja maksujakson pituus" vain silloin, kun haluatte lyhyemmän ilmoitus- ja maksujakson kuin mihin liikevaihto oikeuttaisi.

Jos liikevaihto on 25 001 - 50 000 euroa, ja haluatte kaikkien verojen ilmoitusjaksoksi kalenterikuukauden, merkitkää rasti kohtaan 1 kk.

Jos liikevaihto on enintään 25 000 euroa ja

- haluatte kaikkien verojen ilmoitusjaksoksi neljännesvuoden, merkitkää rasti kohtaan ¼ vuosi.
- haluatte kaikkien verojen ilmoitusjaksoksi kalenterikuukauden, merkitkää rasti kohtaan 1 kk.

Huom! Jos valitsette lyhyemmän ilmoitusjakson kuin mihin liikevaihto oikeuttaisi, valittua ilmoitusjaksoa on sovellettava vähintään 3 kalenterivuotta.

Arvonlisäverovelvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi rekisteröimisen jälkeen Verohallinto lähettää teille ilmoituksen tai päätöksen ilmoitus- ja maksujaksonne pituudesta.

Pidennettyyn ilmoitusjaksoon kuuluvan verovelvollisen

on ilmoitettava viipymättä Verohallinnolle, jos kuluvan tai seuraavan kalenterivuoden liikevaihto kasvaa niin, ettei yritys ole enää oikeutettu pidennettyyn ilmoitusjaksoon. Ilmoitus tehdään Verohallinnon Internet-sivuilta löytyvällä ilmoitusjaksolomakkeella.

Verohallinto voi myös siirtää verovelvollisen pidennetyistä ilmoitusjaksosta kuukauden pituiseen ilmoitusjaksoon, jos liikevaihdon rajat ylittyvät tai jos asiakkaalla on mm. ilmoittamisen tai maksamisen laiminlyöntejä. Jos ilmoitusjaksoa muutetaan, Verohallinto lähettää tästä teille ilmoituksen tai päätöksen, josta näette, mistä alkaen uutta ilmoitusjaksoa sovelletaan.

ALKUTUOTTAJAN JA/TAI TAIDE-ESINEEN TEKIJÄN ILMOITUS- JA MAKSUJAKSO ARVONLISÄVEROTUKSESSA

Alkutuotantoa harjoittava luonnollinen henkilö, kuolinpesä tai yhtymä ja arvonlisäverolain 79 e§:ssä tarkoitettun taide-esineen tekijä, joka ei harjoita muuta arvonlisäverollista toimintaa, on oikeutettu kalenterivuoden ilmoitus- ja maksujaksoon arvonlisäveron osalta liikevaihdon määrästä riippumatta. Ilmoittakaa tässä kohdassa haluttu ilmoitus- ja maksujakson pituus vain silloin, kun toimintaa aloitettaessa haluatte muun kuin kalenterivuoden mittaisen ilmoitusjakson. Valittua ilmoitusjaksoa on sovellettava vähintään 3 kalenterivuotta.

Jos alkutuottaja tai kuvataiteilija, jonka kalenterivuoden liikevaihto on enintään 50 000 euroa, haluaa hakeutua mui- ta veroista pidennettyyn ilmoitus- ja maksujaksoon, on lii- kevaihtotiedot täytettävä kohtaan OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN ILMOITUS- JA MAKSUJAKSOA KOSKE- VAT TIEDOT.

ENNAKKOPERINTÄREKISTERIIN HAKEUTUVA TÄYTTÄÄ

Hakeutuu ennakoperintärekisteriin

Verohallinto merkitsee ennakoperintärekisteriin sen, joka harjoittaa tai ryhtyy todennäköisesti harjoittamaan elinkei- notoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimin- taa. Toiminnasta saatava korvaus ei saa olla tosiasiallisesti palkkaa eikä urheilijan palkkiota. Ennakoperintärekiste-

riin merkitylle henkilölle maksettavasta työkorvauksesta ei tarvitse toimittaa ennakonpidätystä.

Verohallinto voi jättää hakeutujan merkitsemättä en- nakkoperintärekisteriin, jos hakeutuja tai tämän aiemmin johtama yritys on olennaisesti laiminlyönyt veronmaksunsa, verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuutensa, kirjanpi- tovelvollisuutensa tai muut velvollisuutensa verotuksessa.

Kun hakeudutte ennakoperintärekisteriin, merkitkää rasti ruutuun ja ilmoittakaa toiminnan aloituspäivä. Mer- kitkää aloituspäiväksi joko hakemuksen jättämispäivä tai toiminnan tuleva aloituspäivä.

Tieto ennakoperintärekisteriin merkitsemisestä on jul- kinen tieto ja katseltavissa yritystietojärjestelmän tietopal- velusta osoitteesta www.ytj.fi.

ENNAKKOVERON MÄÄRÄÄMISTÄ KOSKEVAT TIEDOT

Ilmoittakaa ensimmäisen tilikauden arvioitu liikevaihto ja arvioitu verotettava tulo ennakon määräämistä varten. Ennakoveron määräämiseen vaikuttavat kaikki kalente- rivuonna saamanne muutkin tulot. Jos olette saanut tuloja useasta eri paikasta, täyttäkää erillinen ennakoveron ha- kemuslomake. Hakemuslomakkeen käsittelee kotikuntanne verotoimisto, josta saatte asiaa koskevaa lisätietoa.

INFORMOINTI REKISTERITIETOJEN KÄSITTELYSTÄ

Rekisterinpitäjän on henkilötietolain mukaan huolehdittava siitä, että rekisteröity voi saada tietyt henkilötietojen käsi- telyyn liittyvät tiedot. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä ja siihen liittyvistä rekisteristä nämä tiedot ovat saatavissa rekisteriselosteista. Rekisteriselosteissa on tiedot mm. siitä, mihin tarkoitukseen tietoja kerätään ja säännönmukaisesti luovutetaan. Lisäksi niissä kerrotaan tiedon saantiin ja tiedon korjaamiseen liittyvistä oikeuksista. Rekisteriselosteisiin voitte tutustua osoitteessa www.ytj.fi. Lisäksi rekiste- riselosteet ovat nähtävissä Patentti- ja rekisterihallituksessa sekä Verohallinnossa.

Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto ovat yhdessä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän rekisterinpitäjiä. Lisäksi kumpikin viranomaisella pitää entiseen tapaan omia rekis- tereitään.

Y1 PERUSTAMISILMOITUKSEN Y1 TÄYTTÖOHJE
PERUSTAMISILMOITUS

Y1 PERUSTAMISILMOITUKSEN Y1 TÄYTTÖOHJE
Käytännön ohje
Sisällysluettelo
Sääntö
Tähtäykset
ja muut yllämainitut

Y3 YRITYSLOMAKKEEN Y3 TÄYTTÖOHJE
PERUSTAMISILMOITUS

Y3 YRITYSLOMAKKEEN Y3 TÄYTTÖOHJE
Yrityksen edustajan nimi

Y5 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y5 TÄYTTÖOHJE
MUUTOS- JA LOPETTAMISILMOITUS

Y5 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y5 TÄYTTÖOHJE
Muutoksen tekijän nimi

Y6 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y6 TÄYTTÖOHJE
MUUTOS- JA LOPETTAMISILMOITUS

Y6 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y6 TÄYTTÖOHJE
Käytännön ohje
Sisällysluettelo
Sääntö
Tähtäykset
ja muut yllämainitut

Y2 PERUSTAMISILMOITUKSEN Y2 TÄYTTÖOHJE
PERUSTAMISILMOITUS

Y2 PERUSTAMISILMOITUKSEN Y2 TÄYTTÖOHJE
Käytännön ohje
Sisällysluettelo
Sääntö
Tähtäykset
ja muut yllämainitut

Y4 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y4 TÄYTTÖOHJE
MUUTOS- JA LOPETTAMISILMOITUS

Y4 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y4 TÄYTTÖOHJE
Yrityksen edustajan nimi

Y6 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y6 TÄYTTÖOHJE
MUUTOS- JA LOPETTAMISILMOITUS

Y6 MUUTOS JA LOPETTAMISILMOITUKSEN Y6 TÄYTTÖOHJE
Käytännön ohje
Sisällysluettelo
Sääntö
Tähtäykset
ja muut yllämainitut

LISÄTIETOJA

Jos tarvitsette opastusta näiden lomakkeiden täyttämiseen, saatte tietoja ja neuvoja seuraavista paikoista:

Patentti- ja rekisterihallitus	(09) 6939 5900	Keski-Suomen maistraatti	
Uudenmaan verovirasto	(09) 731 120	Jyväskylän yksikkö	071 87 40 331
Länsi-Suomen verovirasto(Turku)	(02) 521 211	Jämsän yksikkö	071 87 41 186
Länsi-Suomen verovirasto (Vaasa)	(06) 212 5200	Saarijärven yksikkö	071 87 41 200
Sisä-Suomen verovirasto	(03) 62 241	Kokkolan maistraatti	071 87 40 321
Itä-Suomen verovirasto (Kouvola)	(05) 23 741	Kymenlaakson maistraatti	
Itä-Suomen verovirasto (Kuopio)	(017) 153 7211	(Kotkan ja Kouvolan yksiköt)	071 87 30 181
Pohjois-Suomen verovirasto(Oulu)	(08) 310 0311	Lahden maistraatti	071 87 30 171
Pohjois-Suomen verovirasto (Lappi)	(016) 367 6000	Lapin maistraatti	
Konsemiverokeskus	(09) 731 1611	Kemin yksikkö	071 87 61 230
		Kittilän yksikkö	071 87 61 265
		Rovaniemen yksikkö	071 87 60 261
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset		Lappeenrannan maistraatti	071 87 30 241
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	020 636 0030	Imatran palveluyksikkö	071 87 30 251
Etelä-Savon ELY-keskus	020 636 0120	Pohjois-Karjalan maistraatti	
Hämeen ELY-keskus	020 636 0130	Joensuun yksikkö	071 87 50 231
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	020 636 0090	Juuan yksikkö	071 87 51 130
Kainuun ELY-keskus	020 636 0100	Pohjois-Pohjanmaan maistraatti	
Keski-Suomen ELY-keskus	020 636 0040	(Oulun, Raahen, Haapajärven ja Pudasjärven yksiköt)	071 87 60 241
Lapin ELY-keskus	020 636 0010	Pohjois-Savon maistraatti	
Pirkanmaan ELY-keskus	020 636 0050	(Iisalmen ja Kuopion yksiköt sekä Varkauden palveluyksikkö)	071 87 50 211
Pohjanmaan ELY-keskus	020 636 0140	Porvoon maistraatti ja Loviisan palveluyksikkö	071 87 30 211
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	020 636 0110	Raaseporin maistraatti	071 87 31 430
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	020 636 0020	Satakunnan maistraatti (Porin, Rauman ja Huittisten yksiköt)	071 87 40 241
Pohjois-Savon ELY-keskus	020 636 0080	Seinäjoen maistraatti	071 87 40 351
Satakunnan ELY-keskus	020 63 60150	Kauhavan yksikkö	071 87 41 591
Uudenmaan ELY-keskus	020 636 0070	Tampereen maistraatti	071 87 40 341
Varsinais-Suomen ELY-keskus	020 636 0060	Akaan palveluyksikkö	071 87 41 544
		Mänttä-Vilppulan palveluyksikkö	071 87 41 240
Espoon maistraatti (Espoon ja Lohjan yksiköt)	071 87 302 01	Turun seudun maistraatti (Salon, Turun ja Uudenkaupungin yksiköt sekä Loimaan ja Raision palveluyksiköt)	071 87 40 311
Etelä-Savon maistraatti (Mikkelin ja Savonlinnan yksiköt)	071 87 50 261	Turunmaan maistraatti	071 87 41 320
Pieksämäen palveluyksikkö	071 87 51 120	Vaasan maistraatti	071 87 40 361
Helsingin maistraatti	071 87 30 191	Kristiinankaupungin palveluyksikkö	071 87 41 642
Hyvinkään maistraatti	071 87 30 151	Pietarsaaren palveluyksikkö	071 87 41 121
Hämeenlinnan maistraatti	071 87 30 161	Vantaan maistraatti	071 87 30 231
Kainuun maistraatti	071 87 60 251	Åland Magistratsavdelningen	(018) 635 270